

บทที่ 5

สภาพอาเซียนก่อนการรวมตัวทางการเงิน (1985-1995) และการเปรียบเทียบกลุ่ม EMS7 (1968-1978) เชิงสถิติ

ถ้าหากในการพิจารณาในบทนี้ จะศึกษาถึงสภาพเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียนก่อนจะรวมตัวทางการเงินที่สมมติว่าจะเริ่มในปี 1996 ซึ่งศึกษาความเป็นไปได้จากข้อมูลช่วง 10 ปีคือ 1985-1995 ตามกรอบแนวความคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม และตามสภาพการปรับตัวเข้าหากันก่อนการรวมตัวทางการเงิน นอกจากนั้นจะศึกษาโดยการเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลา 10 ปีก่อนการรวมตัวทางการเงินใน EMS (1968-1978) กับ ASEAN (1985-1995) ว่ามีความแปรปรวนต่างกันหรือไม่ และเป็นไปในทิศทางใด ทั้งนี้เพื่อสามารถคาดการณ์สภาพภายหลังการรวมตัวเป็นระบบการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary System : AMS) ได้ โดยอาศัยบทเรียนที่ได้จากสภาพหลังใช้ระบบ EMS

โดยในส่วนสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินอาเซียนจะศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ ภายใต้กรอบแนวความคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม (Optimum Currency Area Theory : OCA) ซึ่งพบว่าเป็นแนวความคิดแรกๆของเรื่องการรวมตัวทางการเงิน อันจะแบ่งออกเป็นข้อพิจารณาในหลายด้าน ตั้งแต่ระดับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ระดับการเปิดประเทศ ระดับความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ และระดับเงินเพื่อเท่ากัน ทั้งนี้ในข้อพิจารณาต่าง ๆ จะเปรียบเสมือนเงื่อนไขของการจะเข้าร่วมทางการเงินอย่างหนึ่ง เพราะถ้าประเทศสมาชิกแต่ละแห่งไม่มีสภาพทางเศรษฐกิจก่อนการรวมตัวที่สอดคล้องกับข้อพิจารณาเหล่านี้ อาจเกิดปัญหาภายหลังหรือไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ดีความต่างของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมนี้จะต้องการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันคงที่อย่างเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ในขณะที่ระบบการเงินร่วมกันอย่างระบบ EMS จะอนุญาตให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกผันผวนได้ในขอบเขตหนึ่ง ดังนั้นในการพิจารณาภายใต้กรอบทฤษฎีนี้ จึงเป็นเหมือนการประเมินความเป็นไปได้ที่จะรวมตัวทางการเงินอาเซียนนี้โดยอาศัยการพิจารณาจากสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินว่าใกล้เคียงตามกรอบของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมหรือไม่

นอกจากนั้น สภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินอาเซียน จะศึกษาถึงสภาพการปรับตัวเข้าหากันทางเศรษฐกิจ (Pre - Convergence Conditions) ที่พบว่าจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินของ EMS ที่ผ่านมา ต้นเหตุหนึ่งมาจากสภาพทางโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในหลาย

ประเทศ ดังนั้นเมื่อต้องเข้ามารวมอยู่ในระบบการเงินเดียวกัน ภายใต้กฎเกณฑ์เหมือนกัน จึงอาจเกิดปัญหาขัดแย้งจากสภาพทางเศรษฐกิจที่สวนทางกันได้ ทำให้เกิดประเด็นในการพิจารณาถึงสภาพการปรับเข้าหากันทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในอาเซียน ว่ามีแนวโน้มเข้าหากันและมีระดับใกล้เคียงกันหรือไม่ในช่วงเวลา 10 ปีที่ศึกษา (1985-1995) โดยศึกษาในตัวแปรต่าง ๆ เช่น อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP หรืองบประมาณรัฐบาลต่อ GDP

แต่ในส่วนต่อมาเป็นการนำสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินของ EMS7 กับ ASEAN5 ในช่วงเวลา 10 ปีก่อนการรวมตัวทางการเงินเท่ากัน มาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยแบ่งการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจของกลุ่ม EMS7 ในช่วงก่อนการรวมตัวทางการเงิน (1968-1978) กับ ASEAN5 (1985-1995) เพื่อพิจารณารูปแบบว่ามีความสัมพันธ์กันของค่าเฉลี่ยใน 2 กลุ่มประเทศ ว่ามีการปรับตัวไปอย่างสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทดสอบค่าความสัมพันธ์โดยใช้ t-test และพิจารณาว่าความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

นอกจากนั้นในส่วนสุดท้าย นำการทดสอบค่าความแปรปรวน (ANOVA : Analysis of Variance) หรือ F-test เพื่อวิเคราะห์ขนาดความผันผวนระหว่างกลุ่มประเทศ EMS และ ASEAN แตกต่างกันหรือไม่ในแต่ละช่วงปี ซึ่งถ้าทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ ไม่มีความแตกต่างกันแล้ว คาดว่าภายหลังการรวมตัวทางการเงินของอาเซียนจะมีผลไม่แตกต่างจาก EMS ด้วย นอกจากนี้ยังสามารถเปรียบเทียบการกระจายหรือกระจุกตัวของตัวแปรทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกภายในกลุ่ม โดยในการเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มประเทศนี้ จะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน ได้ทั้งผลภายหลังการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนและผลได้หรือต้นทุนที่ประเทศใน EMS ต้องเผชิญด้วย

สำหรับข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการศึกษาในบทนี้ จะใช้ข้อมูลของประเทศกลุ่ม EMS ทั้ง 7 ประเทศที่อยู่ในระบบ EMS แต่เริ่มแรก คือ เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน ไอร์แลนด์ อิตาลี และเนเธอร์แลนด์ โดยใช้ช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงินเป็น EMS ในปี 1968-1978 มาเปรียบเทียบกับช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงินอาเซียนที่สมมติว่าจะเริ่มในปี 1996 คือช่วงปี 1985-1995 ของประเทศอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ ประกอบไปด้วยมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทยและสิงคโปร์

5.1 กรอบแนวคิดทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมกับอาเซียน (ASEAN with Optimum Currency Area Theory)

จากทฤษฎีอาณาเขตทางการเงินหรือเงินตราที่เหมาะสม (The Theory of Optimum Currency Areas : OCA) ที่เป็นทฤษฎีพื้นฐานแรกๆ ในการพิจารณาการรวมตัวทางการเงินทั้งในแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ โดยในการตัดสินใจที่จะรวมตัวเข้าสู่ระบบการเงินร่วมกันของอาเซียนหรือไม่นั้น จึงน่าจะศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม ที่มีนักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความหมายและเงื่อนไขในการรวมตัวที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุที่ว่าเงื่อนไขหรือข้อสมมติบางประการที่จะได้จากการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ในการวางระเบียบข้อปฏิบัติของระบบการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary System : AMS) ด้วย

ในกรณีการจัดแบ่งกลุ่มของแนวความคิดที่เกี่ยวกับอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมจะสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม (Approach) คือแนวความคิดดั้งเดิม (Traditional approach) และแนวความคิดตัวเลือก (Alternative approach)¹ ซึ่งทั้งสองแนวความคิดนี้ต่างก็มีลักษณะเด่นของแนวคิดในอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมที่เหมือนกัน คือการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกคงที่อย่างเปลี่ยนแปลงไม่ได้ (Irrevocably Fixed Exchange Rate) และมีการใช้เงินสกุลร่วมกัน (Common Currency)

โดยในแนวความคิดดั้งเดิมจะเป็นแนวความคิดเริ่มแรกที่น่าจะมีความคิดเกี่ยวกับความต้องการเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยนและการเงินโดยตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม ซึ่งผู้ริเริ่มแรกคือ Mundell ในปี 1961 ในด้านหลักของกลุ่มนี้คือพยายามนำคุณลักษณะที่สำคัญทางเศรษฐกิจเพื่อชี้ว่าภูมิภาคหรือประเทศใดควรจัดตั้งอาณาเขตนี้ได้ จะเป็นการถกเถียงถึงมุมมองต่าง ๆ ที่เป็นแกนหลักเพื่อให้นโยบายและความชอบของชาติต่าง ๆ ให้เข้ามากลมกลืนกัน โดยนักเศรษฐศาสตร์ เช่น Mundell (1961), Mckinnon (1963) และ Kennen (1969) เป็นต้น ซึ่งพอจะสรุปได้ว่ากลุ่มแนวความคิดดั้งเดิมนี้เป็นเสมือนการพิจารณาถึงเงื่อนไขก่อนการตั้งกลุ่มอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมว่าประเทศใดหรือภูมิภาคใดเหมาะสมที่จะเข้าร่วมประกอบกับการพิจารณาถึงลักษณะเศรษฐกิจก่อนเข้าร่วมว่ามีลักษณะเหมาะสมหรือขัดแย้งในการจะบรรลุถึงเป้าหมายของการมีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมหรือไม่ ซึ่งจะนำแนวความคิดของกลุ่มนี้มาพิจารณาบนสภาพทางเศรษฐกิจของอาเซียนในปัจจุบันว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับกรอบเงื่อนไขของทฤษฎีแนวความคิดของกลุ่มนี้หรือไม่ และจำ

¹ Yoshihide Ishiyama, "The Theory of Optimum Currency Areas : A Survey, " *IMF Staff Papers* 22 (1975) : 344-345.

เป็นต้องเพิ่มเติมระเบียบและมาตรการในประเด็นใดบ้างต่ออาเซียน เพื่อให้อาเซียนบรรลุเสถียรภาพทางการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนในที่สุด

สำหรับในกลุ่มของแนวความคิดอีกด้านหนึ่งที่เรียกว่า Alternative Approach ซึ่งจะมีการอธิบายความหมายของอาณาเขตทางการเงินตราที่เหมาะสมในส่วนที่เรียกว่าสภาพเศรษฐกิจและการเงิน ที่กำหนดขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์จากการมีเงินสกุลร่วมกันเป็นหลัก โดยในการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลประโยชน์นี้จะสามารถเห็นได้ชัดเจนบางส่วนบนระบบการเงินยุโรป (EMS) ที่มีการนำทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ อันเป็นระบบที่เป็นจุดเริ่มต้นของการรวมตัวทางการเงิน (Monetary Integration)

ดังนั้น ในส่วนนี้จะพิจารณาอาเซียน ภายใต้กรอบของแนวความคิดเชิงทฤษฎีดั้งเดิม ว่าสภาพและลักษณะระบบเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกในอาเซียน มีลักษณะตรงตามเงื่อนไขและหลักการของอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมหรือยัง หรือยังมีสิ่งกีดขวางใดที่เป็นสิ่งขัดขวางการบรรลุผลสำเร็จนั้น ซึ่งในการพิจารณาว่าอาเซียนมีความเหมาะสมเป็นไปได้ที่จะตั้งอาณาเขตเงินตราอาเซียน หรือระบบการเงินอาเซียนหรือไม่ภายใต้กรอบแนวความคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมจะสามารถแบ่งข้อมูลพิจารณาออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้คือ

1. ระดับของการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต (Degree of Factor Mobility)
 - 1.1 ปัจจัยแรงงาน
 - 1.2 ปัจจัยทุนและการเคลื่อนย้ายทุน
2. ระดับของการเปิดประเทศ (Degree of Openness)
3. ระดับของความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ (Degree of Product Diversification)
4. ระดับของเงินเฟ้อที่เท่าเทียมกัน (Degree of Inflation rates)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1) ระดับของการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต (Degree of Factor Mobility)

ในการพิจารณาถึงระดับของการเคลื่อนย้ายปัจจัย จะเป็นไปตามทฤษฎีของ Mundell² ที่เน้นถึงการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมควรอยู่ภายใต้การเคลื่อนย้ายแรงงานและทุนเสรีจะสามารถจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม (OCA) ได้ เพราะเมื่อใดที่ประเทศใดประเทศหนึ่ง (สมมติว่าเป็นประเทศ B) เกิดปัญหาการเปลี่ยนอุปสงค์ในสินค้าที่ประเทศเคยผลิตไปสู่สินค้าที่ประเทศสมาชิกอีกแห่งผลิต (สมมติว่าเป็นประเทศ A) โดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงค่าเงินหรืออัตราแลกเปลี่ยนภายใต้กฎของ OCA ประเทศที่เกิดปัญหาจะสามารถต่อสู้กับระบบเศรษฐกิจที่จะมีการจ้างงานและผลิตที่ลดลงได้ โดยการเคลื่อนย้ายปัจจัยโดยเฉพาะแรงงานไปประเทศสมาชิกอื่น ๆ ได้ กรณีนี้การเคลื่อนย้ายอุปสงค์จาก B ไป A จะเกิดปัญหาการว่างงานใน B และแรงกดดันทางเงินเฟ้อใน A และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลใน A เมื่อกำหนดให้ B มีการจ้างงานเต็มที่โดยการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ A ที่มีความต้องการแรงงานมาผลิต เป็นการขจัดปัญหาเงินเฟ้อและปัญหาคุณภาพของดุลบัญชีเดินสะพัด แทนการลดค่าเงินใน B และการเพิ่มค่าเงินใน A ซึ่งเป็นผลที่คืออย่างหนึ่งของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ใน OCA ภายใต้ข้อกำหนดว่าการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตเสรี

เพราะถ้าหากเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนยืดหยุ่นแล้ว ธนาคารกลางของ A จะเข้าควบคุมปริมาณเงินเพื่อแก้ปัญหาเงินเฟ้อ แต่ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานใน B เลย หรือถ้าธนาคารกลางของ B จะใช้นโยบายการเงินขยายตัวโดยเพิ่มปริมาณเงินเพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน แต่กลับไม่ช่วยแก้ปัญหาเงินเฟ้อเลย ดังนั้นระบบอัตราแลกเปลี่ยนยืดหยุ่นอาจจะแก้ไขความไม่สมดุลภายนอก (External Balance) ระหว่างสองประเทศได้ แต่ล้มเหลวต่อการกระตุ้นต่อการแก้ไขปัญหาของการว่างงานและเงินเฟ้อ³

ดังนั้น ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่จะให้ผลดีในการแก้ปัญหาคุณภาพทั้งภายในและภายนอกได้คือว่า โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือการเคลื่อนย้ายปัจจัยต้องเป็นไปอย่างเสรี ไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกในอาณาเขตที่จะจัดตั้ง ในทางกลับกันถ้าประเทศที่มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยได้ต่ำจะมีการลดค่าอัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate depreciation) เพื่อขจัดปัญหาการขาดดุลและรักษาระดับการจ้างงาน ซึ่งจะไม่ต้องการเกิดสภาพทางการเงิน หรืออาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมที่มีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Irrevocably Fixed exchange rate)

² Robert A. Mundell, "A Theory of Optimum Currency Areas," American Economic Review 51 (September 1961) : 657-665

³ Yoshihide Ishiyama, "The Theory of Optimum Currency Areas : A Survey," : 347.

เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มประเทศอาเซียนที่ในปัจจุบันอยู่ใน ขั้นตอนการรวมตัวจัดตั้งเขตการค้าเสรีหรืออาฟต้า (AFTA : ASEAN Free Trade Area) เท่านั้น ซึ่งเป็นขบวนการของการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการอย่างเสรี โดยยกเลิกสิ่งกีดขวางทางการค้าทั้งในรูปภาษีและไม่ใช่ภาษี แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นการบรรลุการเปิดเสรีของการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตที่เสรี ก็มีการเคลื่อนย้ายทุนและแรงงานเสรี ดังนั้นหากอาเซียนต้องการสร้างอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมของอาเซียนหรือระบบการเงินอาเซียน เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินและเศรษฐกิจภายในภูมิภาคแล้ว อาเซียนจำเป็นต้องยกระดับไปสู่ระดับตลาดเดียว (Single market) โดยที่อาเซียนจะได้รับประโยชน์นอกเหนือไปจากการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมแล้ว อาเซียนยังจะได้รับประโยชน์ในแง่การค้าและการลงทุน หรือด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากมุมมองทางด้านการเงินอีกด้วย

ดังนั้นเราจะสามารถแบ่งการพิจารณาระดับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตกับกลุ่มอาเซียนได้ใน 2 ส่วน คือส่วนแรกเป็นการพิจารณาการเคลื่อนย้ายปัจจัยแรงงาน ที่นำลักษณะนโยบายและสภาพการกีดกัน การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียนมาเปรียบเทียบเพื่อประเมินสภาพการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าออกในแต่ละประเทศสมาชิกเป็นไปได้เสรีเพียงใด ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งเป็นการพิจารณาการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งเป็นการมองภาพรวมของการเคลื่อนย้ายเสรีของการลงทุนระหว่างประเทศ และลักษณะข้อกีดขวางที่แต่ละประเทศบัญญัติไว้ในข้อกำหนดของการลงทุน แต่อย่างไรก็ดีจากสภาพของการเปิดเสรีทางการเงินในเกือบทุกประเทศ โดยการยกเลิกข้อจำกัดทางอัตราดอกเบี้ยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจะช่วยเสริมสภาพการเคลื่อนย้ายทุนที่เสรีมากขึ้น แต่โดยสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินอาเซียน ถ้าผลของระดับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตมีสูงระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจะยิ่งทำให้อาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมของอาเซียนจะบรรลุผลมากขึ้น เพราะว่าเมื่อเงินสกุลใดเผชิญกับปัญหาด้วรบคววนจากภายนอก (External Shock) การเคลื่อนย้ายปัจจัยจะช่วยปรับระบบเศรษฐกิจให้กลับสู่ดุลยภาพแทนการปรับโดยใช้เครื่องมือทางอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งภายใต้การรวมตัวทางการเงินจะใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ระหว่างประเทศสมาชิก อันหมายถึงไม่สามารถใช้ นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อปรับสภาพของดุลยภาพต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1) การเคลื่อนย้ายปัจจัยแรงงานในอาเซียน (Labour Mobility in ASEAN)

ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนมีลักษณะการอพยพแรงงานที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลัก นั่นคือ กลุ่มแรกเป็นประเทศที่มีการนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศเพียงอย่างเดียวคือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้ใช้แรงงานต่างประเทศเป็นเครื่องมือของการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ แรงงานจากต่างประเทศจะถูกนำเข้ามาเมื่อต้องการโดยจะเก็บภาษีซึ่งจะเป็นรายได้ของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่จะส่งแรงงานเหล่านั้นกลับเมื่อประเทศไม่ต้องการ สำหรับส่วนที่สองคือ ประเทศที่มีทั้งการนำเข้าและส่งออกแรงงาน ในกรณีนี้มีประเทศไทยและมาเลเซีย เพราะว่าประเทศทั้งสองนี้มีแรงงานที่จะมองหางานที่มีค่าจ้างสูงของต่างประเทศ แต่จำนวนแรงงานจากประเทศที่ยากจนซึ่งมักมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา พม่า จะเข้ามาเพื่อตอบสนองการเติบโตที่รวดเร็วของประเทศ โดยเป็นแรงงานต่างชาติไร้ทักษะ ในส่วนสุดท้ายคือ ประเทศที่มีแรงงานเพื่อส่งออกแต่เพียงอย่างเดียว คือประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ที่ประกาศว่าการส่งแรงงานออกนอกประเทศจะเป็นส่วนที่สำคัญของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญในทศวรรษหน้า โดยที่จะเน้นการส่งออกแรงงานมีทักษะที่มีค่าจ้างสูง และป้องกันแรงงานไร้ทักษะจากต่างประเทศ⁴

นอกจากสภาพของการอพยพแรงงานในประเทศสมาชิกอาเซียนแล้ว ควรต้องพิจารณาโยบายทางด้านแรงงานต่างชาติและการตั้งค่าจ้างภายในแต่ละประเทศมาประกอบการพิจารณาอาชญาเขตเงินตราที่เหมาะสมอีกด้วย เพราะนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้เปรียบเสมือนสิ่งกีดขวางในตลาดแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งการจะจัดตั้งอาชญาเขตเงินตราที่เหมาะสมในอาเซียนได้ควรมีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี ด้วยเหตุผลเพื่อเป็นตัวปรับความไม่สมดุลที่มีเหตุจากตัวกระทบภายนอก ดังนั้นในการพิจารณานี้จะสรุปสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเริ่มการรวมตัวทางการเงินภายใต้กรอบความคิดของ OCA ในด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในรายประเทศสมาชิก (ASEAN5) เพื่อบอกถึงสภาพปัจจุบันและแนวทางที่ควรแก้ไขในอนาคตถ้าต้องการให้เริ่มต้นการจัดตั้ง ASEAN Monetary System : AMS ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการรวมตัวทางการเงิน

⁴ Philip L. Martin, Andrew Mason and Ching-Lung Tsay, "Overview," ASEAN Economic Bulletin 12 (November 1995) : 117.

ตารางที่ 5.1 จำนวนประชากรในประเทศกลุ่มอาเซียน (Population of ASEAN Economics)

ประเทศ	ประชากร (ล้านคน)		
	1990	1995*	2000*
อินโดนีเซีย	178.0	192.0	206.0
มาเลเซีย	18.0	20.0	22.0
ฟิลิปปินส์	61.0	69.0	77.0
สิงคโปร์	3.0	3.0	3.0
ไทย	56.0	60.0	64.0
ASEAN5	316.0	344.0	372.0
WORLD	5266.0	5629.0	6113.0
ASEAN5 / WORLD (%)	6.0%	6.04%	6.09%

ที่มา : World Bank Population Projection, World Bank 1995.

* ตัวเลขตามโครงการประมาณ

ตารางที่ 5.2 การเปรียบเทียบอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ และสภาพการต่อรองค่าจ้างในประเทศอาเซียน

ประเทศ	การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	ค่าจ้างขั้นต่ำต่อวัน (บาท)
มาเลเซีย	- กำหนดตามประเภทของกิจการ อัตราเฉลี่ย 630 ริงกิตหรือ 6300 บาทต่อเดือน	203
ฟิลิปปินส์	- กำหนดโดยจำแนกเป็นภาคอุตสาหกรรมและ เกษตรเขตท้องที่อัตราต่ำสุด 65 เปโซ หรือ 65 บาท	65-185
อินโดนีเซีย	- กำหนดเป็นเขตในแต่ละเขตและกำหนดอัตรา ค่าจ้างตามลักษณะงานประกอบการ 8 ประเภท รวม 87 อัตรา อัตราเฉลี่ยต่ำสุด 62 บาท	62-75
สิงคโปร์	- กำหนดอัตราขึ้นอยู่กับการต่อรองนายจ้างและ ถูกจ้าง อัตราต่ำสุดเฉลี่ย 17 เหรียญสิงคโปร์ ต่อวัน หรือ 221 บาท	221
ไทย	- กำหนดเป็นเขต ๆ มีประมาณ 3 อัตรา คือ 118 บาท, 126 บาท และ 145 บาทต่อวัน	118-145

ที่มา : สมาคมเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ เอกสารทางวิชาการประกอบการสัมมนา

“สัมมนาทิศทางเศรษฐกิจไทยปี 2539 : แรงงาน”

ในขณะที่ประเทศส่งออกแรงงานอย่างอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ด้วยเหตุที่มีประชากรมากเกินความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ โดยอินโดนีเซียนมีสภาพและจำนวนประชากรที่มีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มอาเซียนคือ 192 ล้านคนในปี 1995 และเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ทำให้อินโดนีเซียเป็นประเทศหนึ่งที่มีการส่งออกแรงงาน ความไม่ไต่คุดระหว่างจำนวนแรงงานกับงานที่มีภายในประเทศ โดยในช่วงทศวรรษ 1980 มีการเข้าไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลาง และตั้งแต่อดีตก็มีการโยกย้ายงานเข้าไปทำในมาเลเซียอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่วนใหญ่ของแรงงานส่งออกของอินโดนีเซียเป็นแรงงานไร้ทักษะ (Unskilled Labour) นับเป็นแหล่งรายได้ของประเทศที่สำคัญส่วนหนึ่ง ดังนั้นรัฐบาลอินโดนีเซียจึงตั้งเป้าที่จะส่งออกแรงงานให้มากขึ้นที่เป็นการเพิ่มปริมาณ และเน้นส่งออกแรงงานที่มีทักษะเพื่อเพิ่มคุณภาพ ซึ่งหมายถึงรายได้ที่มาจากค่าจ้างที่สูงขึ้นจะตามมา ตามโครงการส่งออกบริการของแรงงาน (Manpower Service Export)

แต่อย่างไรก็ดี ลักษณะที่เด่นอย่างหนึ่งของอินโดนีเซียคือ การเก็บภาษีขาออกแก่แรงงาน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันการแสวงหากำไรจากแรงงาน และผนวกกับสภาพความยุ่งยากของระบบต่าง ๆ ในการเคลื่อนย้ายทำให้มีจำนวนแรงงานที่โยกย้ายแรงงานเข้าออกอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น

ในกรณีตลาดภายใน อินโดนีเซียมีการกำหนดค่าจ้างแบ่งตามประเภทของงานประกอบการ 8 ประเภท และแบ่งไปตามเขตต่าง ๆ มีโดยรวมแล้วถึง 87 อัตรา มีค่าจ้างตั้งแต่ 62 บาท จนถึง 75 บาทต่อวัน ซึ่งนับว่าเป็นค่าจ้างที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอื่น เช่น ไทยมีความแตกต่างของค่าจ้างถึง 2 เท่า แต่อย่างไรก็ดีลักษณะการกำหนดค่าจ้างที่ยุ่งยากซับซ้อนนี้จะเป็นปัญหาในการรวมตัวทางการเงิน

บทสรุปของระดับการเคลื่อนย้ายแรงงานของอินโดนีเซีย อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศในภูมิภาคคือมาเลเซีย แต่ยังมีสภาพกีดกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งตลาดภายในและระหว่างประเทศอยู่ ดังนั้น การเข้าร่วมทางการเงินของอาเซียน มีความเป็นไปได้มากขึ้น ถ้าอินโดนีเซียแก้ไขกฎระเบียบทั้งการกำหนดค่าจ้างภายในประเทศ และกฎการย้ายงานไปทำงานต่างประเทศ เพราะการยกเลิกสิ่งกีดขวางในตลาดแรงงานจะเพิ่มการเคลื่อนย้ายแรงงานไปตามสภาพเศรษฐกิจและการผลิตในแต่ละประเทศอย่างแท้จริง กล่าวคือถ้ามีการเปิดเสรีในตลาดสินค้า บริการ แรงงาน และทุน สินค้า สินค้าที่เน้นการใช้แรงงานสูงจะย้ายเข้ามาผลิตในอินโดนีเซียที่มีค่าแรงต่ำ และมีสภาพการว่างงานอยู่สูง หรือแรงงานส่วนเกินในอินโดนีเซียจะโยกย้ายไปขจัดความไม่ไต่คุดของประเทศสมาชิกที่ขาดแคลนแรงงานและมีค่าจ้างสูงแทน โดยในปัจจุบันแรงงานอินโดนีเซียก็มีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปในประเทศสมาชิกอยู่แล้ว

ในขณะที่เดียวกันฟิลิปปินส์ต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน เนื่องจากฟิลิปปินส์มีจำนวนประชากรที่มากเป็นอันดับสองรองจาก อินโดนีเซียคือ ในปี 1995 มีประชากร 69 ล้านคน มีผลต่อแรงงานที่ต้นตลาดภายในประเทศ ทำให้ฟิลิปปินส์เป็นประเทศหนึ่งที่มีการส่งออกแรงงานไปต่างประเทศ โดยจากการประมาณการของรัฐบาล แรงงานจากฟิลิปปินส์ถูกส่งออกไปทำงานยังประเทศต่าง ๆ 120 ประเทศ เฉพาะที่เข้าไปโดยถูกกฎหมายถึง 4.2 ล้านคน จากจำนวนแรงงานทั้งหมด 26 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศต่อกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศถึง 1 ใน 4 ไม่รวมแรงงานที่ทำงานยังต่างประเทศอย่างไม่ถูกกฎหมายอีกประมาณ 1 ล้านคน แรงผลักดันให้แรงงานฟิลิปปินส์ต้องออกไปทำงานต่างประเทศเนื่องจากลักษณะภาคการจ้างที่ค่อนข้างคุ้มกัน และการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ ในอดีตที่ผ่านมาทำให้สร้างอาชีพและงานได้น้อย⁵ ประกอบกับช่วงทศวรรษ 1970 มีงานก่อสร้างสาธารณูปโภคในตะวันออกกลางมากมาย ทำให้รัฐบาลสนับสนุนแรงงานให้เข้าไปทำงานยังตะวันออกกลาง แต่เมื่อโครงการในตะวันออกกลางเสร็จสิ้น ระบบเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ก็ต้องประสบปัญหาความผันผวนเพราะแรงงานฟิลิปปินส์ในตะวันออกกลางลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้แรงงานฟิลิปปินส์ย้ายแหล่งงานไปยังประเทศ NICS และในเอเชียตะวันออก ได้แก่ ฮองกง สิงคโปร์ หรือญี่ปุ่นแทน

สำหรับตลาดแรงงานภายในประเทศของฟิลิปปินส์ มีการกำหนดค่าจ้างแบ่งตามภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ซึ่งไม่ค่อยแตกต่างจากประเทศอินโดนีเซียและไทยที่มีการแบ่งเป็นเขต ๆ เมื่อพิจารณาตามตารางที่ 5.2 พบว่ามีค่าจ้างขั้นต่ำต่อวันตั้งแต่ 65 เปโซถึง 185 เปโซ ต่อวัน ที่มีการแบ่งการกำหนดค่าจ้างหลายระดับมาก

ทั้งนี้ สรุปได้ว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานของฟิลิปปินส์เป็นลักษณะการเคลื่อนออกโดยเสรีที่มีเป้าหมายหลักที่เปลี่ยนเป็นประเทศในภูมิภาคมากขึ้น ถ้าเริ่มมีการรวมตัวทางการเงินในอาเซียน ฟิลิปปินส์จะยังได้ประโยชน์จากการสามารถส่งออกแรงงานไปยังประเทศสมาชิกอย่างเสรี ไม่มีปัญหาข้อขัดขวางทางตลาดแรงงานในประเทศสมาชิกเลย ประกอบกับลักษณะแรงงานของฟิลิปปินส์ที่มีสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ ทำให้การทดแทนแรงงานเป็นไปอย่างสมบูรณ์กว่าเมื่อเทียบกับชาติอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาค่าจ้างที่ต่ำของฟิลิปปินส์อาจมีการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงาน (Labour-Intensive Industry) ในฟิลิปปินส์มากขึ้น ก็นับเป็นการส่งเสริมการลงทุนและสร้างงานภายในประเทศอีกด้วย

⁵ Graziano Battistella, "Philippine Overseas Labour from Export to Management," *ASEAN Economic Bulletin* 12(November 1995) : 257-273.

แต่สิงคโปร์มีลักษณะที่แตกต่างจากประเทศอื่น ตรงลักษณะการเป็นประเทศนำเข้าแรงงาน สภาพการเคลื่อนย้ายแรงงานของสิงคโปร์จะเป็นการนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศเป็นหลัก เพราะผลจากประชากรที่น้อยของสิงคโปร์คือประมาณ 3 ล้านคน ตามตาราง 5.1 ในขณะที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากมาย สิงคโปร์จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องนำเข้าแรงงานเข้ามาทำงานในระบบเศรษฐกิจ โดยสามารถวิเคราะห์สภาพการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าออกประเทศสิงคโปร์จากนโยบายของรัฐบาลได้ คือ มีการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ เฉพาะในแรงงานที่มีความสามารถ (Skilled labour) และตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดตามตารางที่ 5.3 แต่ในแรงงานไร้ทักษะจะมีการกีดกันการเข้ามาทำงานในประเทศ

นอกจากนั้น แรงงานมักจะมาจากประเทศมาเลเซียและไทย เนื่องจากเป็นประเทศที่ใกล้กับสิงคโปร์ มีการเดินทางสะดวกไม่ห่างไกลกันมาก และสามารถผสมวัฒนธรรมเข้ากับสังคมที่ผสมหลายเชื้อชาติของสิงคโปร์ได้ดี และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างสิงคโปร์กับไทยและมาเลเซีย จากตารางที่ 5.2 จะเห็นถึงแรงผลักดันให้มีการอพยพแรงงานไปสู่พื้นที่ที่มีผลตอบแทนในรูปค่าจ้างที่สูงกว่า กล่าวคือ ค่าจ้างขั้นต่ำของสิงคโปร์ประมาณ 221 ดอลลาร์ต่อวัน ในขณะที่ไทยมีเพียง 118-145 บาท และมาเลเซียที่เฉลี่ย 203 บาทต่อวัน ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างของค่าจ้างภายในภูมิภาคอาเซียนที่มีช่องห่างกันมาก ทำให้มีการไหลเข้าไปทำงานยังประเทศสิงคโปร์ ทั้งในรูปแรงงานถูกกฎหมายและนอกกฎหมายเสมอ

สำหรับการกำหนดค่าจ้างภายในประเทศสิงคโปร์จะขึ้นอยู่กับความต้องการของนายจ้างและลูกจ้าง อันเป็นขบวนการกำหนดค่าจ้างตามกลไกตลาดนั่นเอง ดังนั้นแสดงถึงค่าจ้างที่ค่อนข้างเสรีภายในสิงคโปร์ ตามตารางที่ 5.2 จึงสรุปได้ถึงการศึกษากรอบแนวคิดอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมกับอาเซียนกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในสิงคโปร์ ว่าภายในประเทศเองจะสามารถเคลื่อนย้ายเสรี ในขณะที่แรงงานจากต่างประเทศจะเปิดเสรีเฉพาะแรงงานที่มีทักษะเท่านั้น ถ้าจะรวมตัวทางการเงินจะต้องให้สิงคโปร์มีการเปิดเสรีของแรงงานอย่างสมบูรณ์ นอกเหนือจากประเด็นนี้ ไม่ว่าค่าจ้างที่ปรับตัวตามกลไกตลาด และการนำเข้าแรงงานจากประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเป็นอันดับแรกอยู่แล้วจะเป็นส่วนเสริมตรงกับเงื่อนไขของการรวมเป็นอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมตามทฤษฎีของ Mundell เพราะถ้าประเทศสิงคโปร์ขาดแคลนแรงงาน จะสามารถแก้ปัญหาแรงงานและค่าจ้างที่สูงซึ่งนำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อได้โดยการดึงคนงานจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีสภาพแรงงานส่วนเกินมาทดแทนได้ เช่น อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ จึงเป็นส่วนเสริมการรวมตัวทางการเงินให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ในขณะที่เดียวกันประเทศมาเลเซียและไทยกลับมีลักษณะที่เป็นทั้งผู้ส่งออกและนำเข้าแรงงาน โดยในมาเลเซียมีการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งการนำเข้าแรงงานและการส่งออกแรงงานไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนที่เป็นแรงงานที่นำเข้าจะเป็นแรงงานที่มีทักษะ โดยนโยบายของรัฐบาลที่เน้นแรงงานต่างชาติที่ถูกกฎหมาย โดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจเติบโตรวดเร็ว ที่มีการลงทุนจากต่างประเทศโดยตรงมาก ทำให้มาเลเซียจะต้องนำเข้าแรงงานที่มีทักษะและเป็นมืออาชีพเข้ามาทำงานในภาคการค้าและบริการอย่างมาก แต่อย่างไรก็ดีสำหรับแรงงานที่ไร้ทักษะหรือมีความสามารถน้อยจะได้เข้ามาน้อยและเป็นการชั่วคราว แม้ว่ามาเลเซียจะประกาศแผนการสำหรับการเปิดเสรีของแรงงานแต่ก็มีการขัดขวางแรงงานไร้ทักษะบ่อยครั้ง โดยมักอ้างเหตุผลต่างๆ

นอกจากนั้น มาเลเซียก็มีส่วนการส่งออกแรงงาน ที่พบว่าจะเป็นการอพยพแรงงานเข้าไปทำงานในสิงคโปร์ และคนเชื้อสายจีนมาเลย์ที่จะเข้าไปทำงานในไต้หวัน และญี่ปุ่นที่มีค่าจ้างที่สูงกว่า ทั้งนี้การเข้าไปทำงานของคนมาเลเซียในสิงคโปร์เนื่องจากประเทศที่อยู่ติดกัน และมีความสัมพันธ์ทางการค้าและการเมืองมาก่อนแยกประเทศ ในขณะที่ในไต้หวันแรงงานจีนมาเลย์ได้เปรียบในด้านภาษาและวัฒนธรรม ทำให้สามารถเข้าไปทำงานในไต้หวันที่มีค่าแรงสูงกว่าได้เงินเข้าประเทศมากในแต่ละปี⁶

ในขณะที่สภาพการจ้างงานและค่าจ้างภายในมาเลเซียเอง มีการกำหนดอัตราค่าจ้างตามประเภทของกิจการ และมีค่าจ้างขั้นต่ำอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น ตามตารางที่ 5.2

โดยสรุปสภาพการเคลื่อนย้ายแรงงานในมาเลเซียระหว่างสมาชิกอาเซียน เห็นว่ามีการเปิดเสรีในตลาดแรงงานที่มีทักษะหรือมีคุณภาพเท่านั้น ในขณะที่ยังมีสภาพกีดกันแรงงานที่ด้อยคุณภาพอยู่ แม้ว่าตามการประกาศของรัฐบาลจะบ่งบอกถึงแผนการเปิดเสรีทางการค้าแรงงานก็ตาม แต่ถ้ามาเลเซียต้องการเริ่มขั้นตอนการรวมตัวทางการเงิน จำเป็นต้องยกเลิกสิ่งกีดขวางทางตลาดแรงงานนี้ โดยที่มาเลเซียอาจได้ประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศที่มีค่าจ้างถูก จนทำให้ค่าจ้างในมาเลเซียเฉลี่ยต่ำลง และนำไปสู่ราคาสินค้าที่จะต่ำลงด้วย โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้แรงงานผลิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่มาเลเซียจะได้รับทดแทนการเปิดเสรีในตลาดแรงงานให้สมบูรณ์

ในลักษณะเดียวกับไทยที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีทั้งการนำเข้าและส่งออกแรงงาน โดยในการส่งออกแรงงานไปในตะวันออกกลางและสิงคโปร์ นอกจากนั้นจะกระจายไปในประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น ฯลฯ ทั้งในรูปแบบเข้าทำงานอย่างถูกกฎหมายและนอกกฎหมาย ในขณะที่

⁶ Patrick Pillai, "Malaysia," *ASEAN Economic Bulletin* 12(November 1995), p.221-225.

แรงงานที่นำเข้าจะนำมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า กัมพูชา และลาว โดยเป็นแรงงานที่ไม่มีความสามารถซึ่งจะเข้ามาทำงานในภาคเกษตรและก่อสร้าง⁷ ซึ่งไทยมีนโยบายเปิดให้แรงงานต่างชาติเข้าทำงานในสาขาที่ขาดแคลน ที่เป็นไปบางช่วงเวลาเท่านั้น โดยมีบัญญัติของการเคลื่อนย้ายแรงงานในตารางที่ 5.3

สำหรับตลาดแรงงานภายในประเทศไทย เนื่องจากการกำหนดอัตราค่าจ้างของไทยจะเป็นไปตามเขตต่าง ๆ ทำให้มี 3 อัตราค่าจ้างคือ 118, 126 และ 145 บาทต่อวัน ลักษณะนี้จะแสดงถึงตลาดแรงงานภายในประเทศไทยเองมีการแบ่งค่าจ้างเป็นระดับขึ้นตามภูมิภาค เป็นการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำตามการตกลงกัน 3 ฝ่ายคือ นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ไม่ได้สื่อถึงกลไกตลาดอย่างชัดเจน ต่างจากประเทศสมาชิกอื่น เช่น สิงคโปร์ เนื่องมาจากความพยายามควบคุมเงินเฟ้อที่มาจากต้นทุนทางค่าจ้างแรงงานให้อยู่ในระดับต่ำ

โดยสรุป สภาพตลาดแรงงานไทยยังจำเป็นต้องมีการปรับตัวในด้านความแตกต่างของค่าจ้างภายในประเทศหากต้องการรวมตัวทางการเงิน และสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินไทยส่งออกแรงงานไปนอกประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งการที่จะเข้าร่วมทางการเงินนี้ ไทยจะได้ประโยชน์จากการสามารถส่งแรงงานไปทำงานในประเทศสมาชิกอย่างสิงคโปร์และบรูไนที่ค่าแรงที่สูงกว่าได้อย่างสะดวกมากขึ้น เพื่อช่วยในการปรับตัวต่อระบบเศรษฐกิจที่เสถียรหรือเกิดการขาดแคลนแรงงานของประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ในขณะที่ไทยก็มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีโดยการนำเข้าแรงงานจากประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศข้างเคียงอย่างพม่าเหมือนกัน เพื่อมาบรรเทาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ เป็นทั้งสองส่วนเป็นส่วนเสริมความเหมาะสมของไทยในการเข้าเป็นสมาชิกในระบบการเงินอาเซียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ Chalongsob Sussangkarn, "Labour Market Adjustments and Migration in Thailand," ASEAN Economic Bulletin 12(November 1995): 237-254.

ตารางที่ 5.3 บทบัญญัติเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในประเทศอาเซียน

อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย
<p>- เฉพาะผู้จัดการ, กรรมการและผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคที่อนุญาตให้อาศัยได้สูงสุด 2 ปี ส่วนผู้จัดการและช่างเทคนิคขึ้นอยู่กับทดสอบความต้องการของเศรษฐกิจ</p> <p>- ผู้ที่เข้ามาจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเข้าเมืองและข้อบังคับ โดยต้องได้รับอนุญาตโดยรัฐมนตรีด้านแรงงานและต้องเสียภาษีระดับประเทศ จังหวัดและภาษีเทศบาล</p>	<p>- ก่อนจ้างผ่อนคลาขยกเว้นสำหรับผลที่วัดการเข้าและอาศัยอยู่ของผู้จัดการระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ มืออาชีพ และนักธุรกิจ</p>	<p>- ผู้ที่มาจากต่างประเทศจะอยู่ได้เฉพาะภายหลังการตัดสินใจของรัฐบาลฟิลิปปินส์ว่าเป็นประโยชน์ว่าต้องมีความสามารถเพียงพอ และมีไม่เพียงพอ</p>	<p>- จบการศึกษามัธยมศึกษาไป มีรายได้ 1,500 เหรียญสิงคโปร์ต่อเดือน และมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 15 ปี ถ้าต่ำกว่ามาตรฐานนี้จะอยู่ทำงานได้เพียง 4 เดือน</p>	<p>- การเข้ามาทำงานชั่วคราวในไทยของแรงงานต่างชาติจากผลที่ตามมาของธุรกิจในส่วนงานบริหารระดับสูงและผู้เชี่ยวชาญจะจำกัดให้อาศัยได้ 1 ปี หรือต่ออายุได้ 2 ครั้ง และแต่ละครั้งต่อไป 1 ปี</p> <p>- มีการผ่อนคลาขยับบังคับในการทำงานบางช่วงที่ภาคบางด้านขาดแคลนแรงงานเช่น อนุญาตให้แรงงานพม่าเข้ามาทำงานได้ แต่ต้องต่อใบอนุญาตทุก ๆ 1 ปี และเสียค่าประกันประมาณ 5 พันบาท</p>

ที่มา : บางส่วนจาก ตาราง 9.4 Horizontal Commitments of ASEAN Member Countries All Sector , Robert R. The, Jr., "Preferential Liberalization of Services in ASEAN," in ASEAN in the WTO : Challenges and responses., eds.Chia Siow Yue and Joseph L.H. Tan., (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies , 1996), p.168-169.

บทสรุปของอาเซียน : ระดับของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายในอาเซียน ต่อความเป็นไปได้ที่จะเริ่มการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม พอจะสรุปได้คือ ในทุกประเทศ สมาชิกจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานอยู่ระหว่างประเทศสมาชิกอยู่แล้ว เนื่องจากทำเลที่ตั้งใกล้เคียง บางส่วนเป็นชายแดนที่ติดกัน ดังนั้นการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภูมิภาคมีสูง จึงเอื้อต่อการรวมตัวทางการเงินให้เป็นไปได้มากขึ้น แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ถูกกีดกัน บางประเทศยังคงมีการตั้งสิ่งกีดขวาง โดยเฉพาะกฎระเบียบข้อบังคับมากมายสำหรับแรงงานต่างชาติ โดยเฉพาะแรงงานที่ไร้ทักษะ แต่โดยระดับการเคลื่อนย้ายแรงงานจะเปิดกว้างมากสำหรับแรงงานที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูง ซึ่งมีการกีดกันแรงงานระดับต่ำอยู่ ดังนั้นแนวความคิดของระบบการเงินอาเซียนภายใต้กรอบความคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมยังมีความเป็นไปได้สูง เพราะประเทศสมาชิกมีทั้งประเทศที่นำเข้าแรงงานและส่งออกแรงงาน หากแต่ต้องคำนึงถึงคุณภาพแรงงานว่าประเทศที่ส่งออกแรงงานจะต้องสร้างแรงงานประเภทที่ประเทศนำเข้าต้องการ เช่น กรณีประเทศสิงคโปร์ ต้องการนำเข้าแรงงานที่มีคุณภาพ ซึ่งประเทศส่งออกแรงงานอย่างอินโดนีเซียต้องฝึกทักษะแก่แรงงานให้มีระดับเท่ากับที่ต้องการ หรือไทยต้องการแรงงานระดับต่ำทำงานในภาคบางภาคที่ขาดแคลน เช่น การประมง จะนำเข้าแรงงานฟิลิปปินส์หรืออินโดนีเซียที่มีแรงงานส่วนเกินและมีความชำนาญด้านการประมงอยู่แล้วเข้าทำงานได้ ซึ่งมีมุมมองในแง่ดี แต่ละประเทศจะได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งเข้าร่วมกลุ่มทางการเงิน โดยมีการเคลื่อนย้ายแรงงานสมบูรณ์ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าต้องยกเลิกมาตรการกีดกันแรงงานในแต่ละประเทศ ปรับมาตรฐานการกำหนดค่าจ้างของแต่ละประเทศในกลุ่มให้อยู่ในระบบเดียวกันหรือใกล้เคียงที่ในปัจจุบันยังแตกต่างกันอยู่มาก ไปจนถึงการปรับคุณภาพแรงงานให้ตรงกับความต้องการของผู้นำเข้าแรงงานอีกด้วย สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานให้เป็นไปได้ง่ายขึ้น และมีปริมาณมากขึ้น ซึ่งสุดท้ายจะมีผลต่อการรวมตัวทางการเงินอาเซียนที่เริ่มต้นที่ระบบการเงินอาเซียนในที่สุด

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2) การเคลื่อนย้ายปัจจัยทุนในอาเซียน (Capital Mobility in ASEAN)

ในข้อพิจารณาจะเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับระดับการเคลื่อนย้ายปัจจัย โดยเน้นในด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุน โดยตามแนวความคิดของ Ingram (1962 และ 1973) และ Scitovsky (1958 และ 1967)⁸ ที่สรุปว่าระดับของการรวมตัวในตลาดทุนทางการเงิน (Financial Capital Market) มากในระบบการเงินเดียวกันที่จะจัดตั้งจะไม่ต้องการระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ยึดหยุ่นต่อกัน เพราะสภาพที่มีการรวมตัวในระดับสูงนี้เองจะเพียงพอต่อการขจัดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินในประเทศที่มีปัญหา และลดการพึ่งพาทนการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนให้น้อยที่สุดหรือหมดไป เพราะการเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยเพียงเล็กน้อยจะกระตุ้นต่อการเคลื่อนย้ายทุนข้ามประเทศมาแก้ปัญหาดุลยภาพได้เพียงพอ ดังนั้นถ้าต้องการการรวมตัวทางการเงินได้บรรลุผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการรวมตัวหรือเชื่อมโยงตลาดเงินระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียนเสรี โดยการยกเลิกมาตรการและกฎที่กีดขวางการเคลื่อนย้ายทุน

แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยมากมายที่ชี้ว่าแนวความคิดของ Ingram อ่อนเกินไปที่จะมาเป็นเงื่อนไขแก้ปัญหาในอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมได้จึงมีการปฏิเสธหลักการนี้ แต่ทางปฏิบัติ ในระบบ EMS พบว่ามีข้อกำหนดถึงการเปิดเสรีของทุนและการเคลื่อนย้ายทุนเป็นด้านหลัก โดยให้มีการยกเลิกการควบคุมทุน (Capital Control) ในประเทศสมาชิกให้หมด ดังนั้นในการพิจารณาของอาเซียนจะจำเป็นต้องสนใจในการควบคุมทุนและร่วมมือทางปัจจัยทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนมากเพียงไร

จากสภาพในภาคการเงินของประเทศสมาชิกในอาเซียน มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ยังมีการปกป้องภาคการเงินของประเทศอยู่บ้างแม้ในปัจจุบันจะผ่อนคลายไปมากจากการเปิดเสรีทางการเงินตามพันธะของ IMF โดยแต่เดิมการออกกฎระเบียบต่าง ๆ มากีดขวางการเคลื่อนย้ายทางการเงินและทุน ซึ่งเป็นการขัดขวางการเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ และทำลายสภาพของกลไกที่แท้จริงในระบบเศรษฐกิจ เพราะสถาบันการเงินต่าง ๆ ภายในประเทศจะพัฒนาไปอย่างเชื่องช้าจากการขาดการแข่งขันที่สมบูรณ์ กรณีนี้ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ที่มีลักษณะพิเศษต่างจากประเทศอื่น ๆ เพราะภาคการเงินที่เสรีมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีจนแทบไม่มีข้อบังคับทางการเงินใด ๆ ทำให้มีการแข่งขันกันและการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างอิสระตั้งแต่ปี 1978 จนสิงคโปร์กลายเป็นแหล่งทางการเงินที่สำคัญของโลก และเป็นศูนย์กลางทางการเงินในประเทศต่าง ๆ ที่มีการติดต่อธุรกรรมทางการเงินผ่านประเทศสิงคโปร์กับส่วนอื่นของโลก

⁸ Ingram (1962 a, 1962 b and 1973) and Scitovsky (1958 and 1967) quoted in Yoshihide Ishiyama, "The Theory of Optimum Currency Areas : A Survey," : 355.

⁹ Yoshihide Ishiyama, "The Theory of Optimum Currency Areas : A Survey," : 356.

ตารางที่ 5.4 อุปสรรคและนโยบายสนับสนุนต่อการเคลื่อนย้ายทุนในประเทศอาเซียน

ประเด็น	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย
1. ข้อห้ามในการถือหุ้น (Equity Restrictions)	- อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ 100% ในบางภาคเปลี่ยนการจำกัดให้ต่างชาติถือหุ้นได้จาก 49% ไป 95% สำหรับบริษัทในตลาดหุ้นท้องถิ่น (local stock exchange)	- อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ 100% ในบริษัทที่ส่งออก หรือมีเงื่อนไขตรงของรัฐบาล และได้รับการส่งเสริมการลงทุน เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง	- อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นหลักสำหรับบริษัทที่ไม่อยู่ในรายการ โดยต้องผ่านการลงทะเบียน	- อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ 100% ยกเว้นในภาคสาธารณูปโภค การคมนาคม และบริการทางการเงิน ภายในประเทศ คือ กิจการธนาคารห้ามถือเกิน 40%	- อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ตามกฎหมายธุรกิจ (Alien Business Law) ของกระทรวงพาณิชย์ - ยกเว้นการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมให้ชาวต่างชาติถือหุ้น และถือครองที่ดินได้ - จำกัดการลงทุนต่างชาติในภาคการเงิน สาธารณูปโภค เกษตรเหมืองแร่ และประมง
2. ข้อกำหนดในการใช้เงินส่วนภายในประเทศ	บางภาคในอุตสาหกรรมเครื่องจักร โลหะและขนส่ง	บางภาค โดยเฉพาะอุตสาหกรรมรถยนต์	บางภาค ในอุตสาหกรรมยานยนต์และบางสาขา	ไม่มี	บางภาค
3. การโอนย้ายกำไร	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

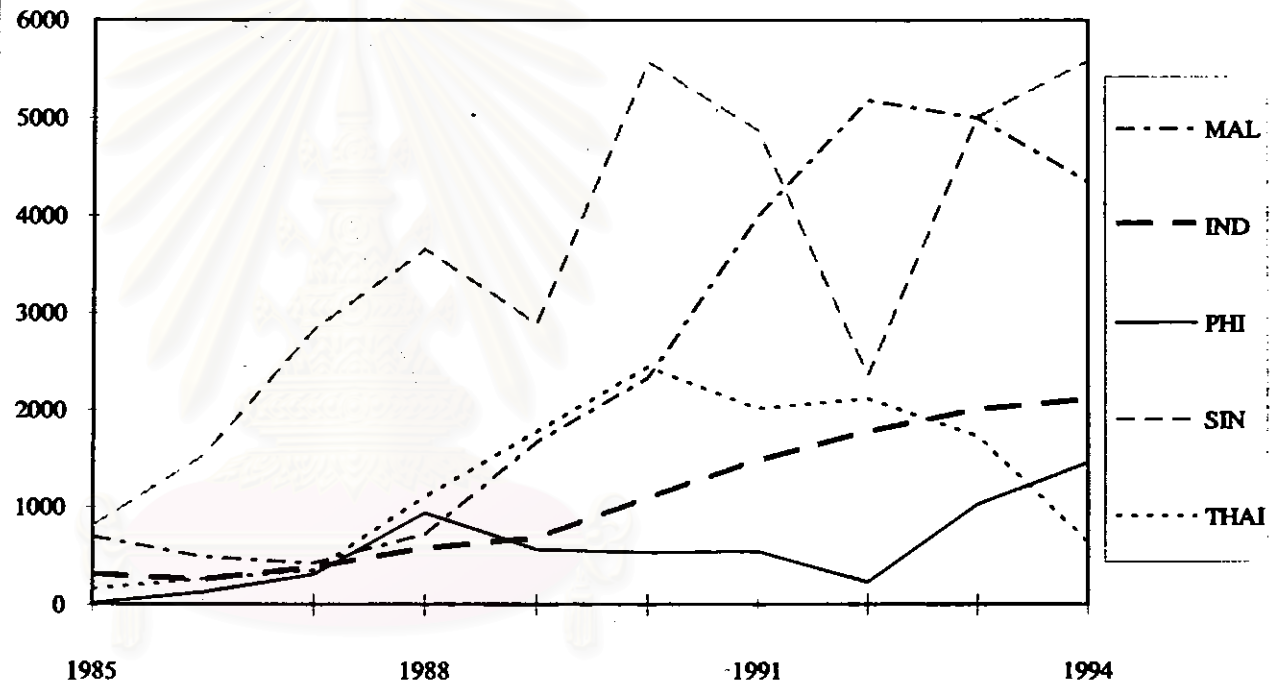
ประเด็น	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์	ไทย
4. ข้อจำกัดของการจ้างงาน	พิจารณาการเข้าทำงานเป็นประเด็น	มีข้อจำกัด ขึ้นอยู่กับสภาพภายในประเทศ	มีข้อจำกัด ขึ้นอยู่กับสภาพภายในประเทศ	พิจารณาเป็นกรณี	มีข้อจำกัด ขึ้นอยู่กับสภาพภายในประเทศ
5. การกระตุ้นทางภาษี	การตัดผ่อนทางภาษีและการหักค่าเสื่อม	- Income tax holiday ต่อ 5 ปี, ใช้อनुญาติทางภาษีการลงทุน - การกระตุ้นภาคส่งออกและการวิจัยและพัฒนา	- การให้สิทธิพิเศษทางภาษีการลงทุน : Income tax holiday เพิ่มไป 6 ปี - ส่งเสริมทางการจ้างงานและภูมิภาค	- Income tax holiday 5-10 ปี ในการเข้ามาประกอบการ	- Income tax holiday ใน 3-10 ปี ขึ้นอยู่กับที่ตั้ง (เขตส่งเสริมการลงทุน) และจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ที่มา : บางส่วนจากตาราง APPENDIX ใน Denise Eby Konan, "The Need for Common Investment Measures with in ASEAN," ASEAN Economic Bullentin, Vol.12, No.3, March 1996, p.348.

ตารางที่ 5.5 ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอาเซียน5(1985-1994) : Foreign Direct Investment

	MAL	IND	PHI	SIN	THAI
1985	695	310	12	809	162
1986	489	258	127	1529	261
1987	423	385	307	2836	352
1988	719	576	936	3655	1105
1989	1668	682	563	2887	1775
1990	2332	1093	530	5575	2444
1991	3998	1482	544	4879	2014
1992	5183	1777	228	2351	2116
1993	5006	2004	1025	5016	1726
1994	4348	2109	1457	5588	640
ค่าเฉลี่ย1985-1994	2486	1068	573	3513	1260

ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอาเซียน (ล้านUS\$) 1985-1994



หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

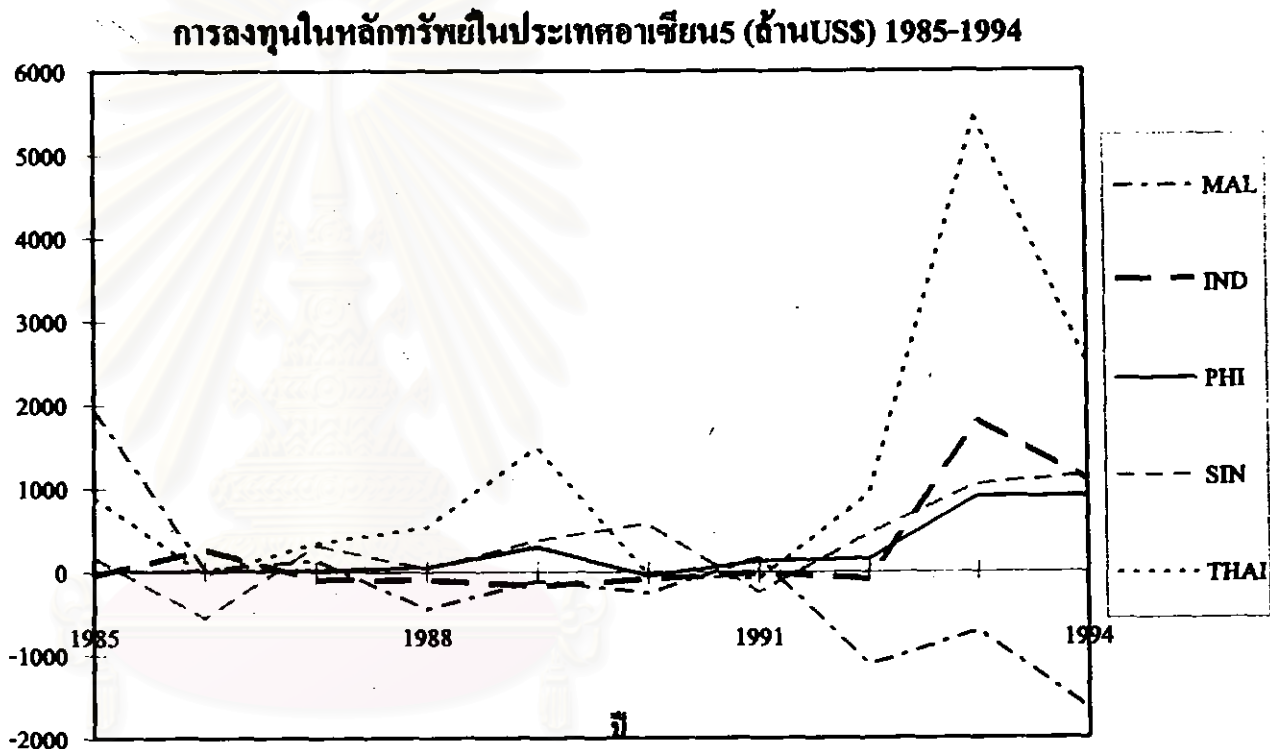
ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF

ตารางที่ 5.6 ปริมาณการลงทุนในหลักทรัพย์ในประเทศอาเซียน5 (1985-1994) : Portfolio Investment

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI
1985	1942	-35	5	175	895
1986	30	268	13	-549	-29
1987	140	-88	21	320	346
1988	-448	-98	51	36	530
1989	-107	-173	294	375	1486
1990	-255	-93	-50	573	-38
1991	170	-12	125	-242	-81
1992	-1122	-88	155	458	927
1993	-709	1805	897	1046	5455
1994	-1649	1100	901	1152	2486
ค่าเฉลี่ย1985-1994	-201	259	241	334	1198

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF



จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับการพิจารณาว่าการเคลื่อนย้ายเงินทุนและทุนเข้าออกของแต่ละประเทศในอาเซียน จะศึกษาในประเด็นกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ขัดขวางการเคลื่อนย้ายเงินทุนว่าแต่ละประเทศมีปริมาณการกีดขวางการเคลื่อนย้ายทุนมากมายเพียงใด เพราะยังมีการกีดขวางการเคลื่อนย้ายทุนมากเท่าไร โอกาสที่จะจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากจะเกิดปัญหาการปรับตัวอย่างอิสระของระบบเศรษฐกิจที่ขาดเครื่องมือทางอัตราแลกเปลี่ยน จำเป็นต้องใช้การเคลื่อนย้ายปัจจัยทุนเพื่อบรรเทาสภาพไร้ดุลยภาพในระบบเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก

จากตารางที่ 5.4 เป็นการแสดงอุปสรรคและนโยบายที่สนับสนุนต่อการเคลื่อนย้ายทุนจากต่างประเทศในปัจจุบันของอาเซียน ซึ่งจะเป็นการมองเห็นหนักในการลงทุนระยะยาวจะสามารถพิจารณาแบ่งเป็นรายประเทศในกลุ่ม นอกจากนั้นยังพิจารณาถึงความสามารถของแต่ละประเทศที่จะรองรับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจจากการตั้งไหลของการลงทุนจากต่างประเทศได้หรือไม่ เนื่องจากการลงทุนจากต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ จะมีผลต่อตัวแปรทางมหเศรษฐกิจ เช่น ปริมาณเงินจนมีผลสืบเนื่องต่อระดับราคา และค่าของเงินในแต่ละประเทศอีกด้วย ดังนั้นจึงจะพิจารณาอุปสรรคและนโยบายด้านการเคลื่อนย้ายทุนรายประเทศ รวมถึงความสามารถในการรองรับการเปิดเสรีของการเคลื่อนย้ายทุนในแต่ละประเทศที่จะเพิ่มขึ้นจากการรวมตัวทางการเงินของอาเซียน ดังนี้

อินโดนีเซีย ต่อการเคลื่อนย้ายทุนยังมีอุปสรรคของการเคลื่อนย้ายทุนโดยยังคงอนุญาตให้ชาวต่างประเทศเข้ามาดำเนินกิจการภายในประเทศ โดยจำกัดจำนวนการถือหุ้นในบางภาค ซึ่งการลงทุนจากต่างประเทศต้องได้รับการอนุมัติตามกฎหมายจากประธานาธิบดี ตามตารางที่ 5.4 กำหนดการเป็นเจ้าของจำกัดใน 23 สาขาการผลิตและห้ามการลงทุนจากต่างประเทศใน 12 สาขาการผลิต นอกจากนั้นในการประกอบการบางประเภทจะกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศ (Local content) ในบางประเภท เช่น การผลิตอุตสาหกรรมเครื่องจักร โตะและอุปกรณ์การขนส่ง แต่อย่างก็ดี ในเดือนมิถุนายน 1994 รัฐบาลอินโดนีเซียประกาศมาตรการส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติ โดยมีสาระสำคัญคือ ยกเลิกกฎที่บังคับให้บริษัทต่างชาติมีสัดส่วนการถือหุ้น 49% โดยอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ถึง 95% และหลังจากลงทุนไป 30 ปี สามารถขอขีดเวลาการถือหุ้นใหญ่ออกไปอีก รวมทั้งการร่วมลงทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติและภายในประเทศ สามารถทำได้หลายสาขามากขึ้น เช่น โรงงานไฟฟ้า ท่าเรือ สาขาการบิน และธุรกิจโทรคมนาคม¹⁰

¹⁰ ชรรณวิทย์ เทอดอุดมธรรม, "เศรษฐกิจกลุ่มประเทศอาเซียน และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของไทย," เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ ประจำปี 2539 ไทยในศตวรรษที่ 21 แห่งเอเชีย, (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 27-28 มีนาคม 2539), หน้า 3-36.

แต่อย่างไรก็ดี แม้จะมีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศให้มากเพียงไร ก็ควรคำนึงถึงความสามารถของประเทศที่จะรับผลกระทบจากการลงทุนมากมายโดยการบริหารเศรษฐกิจในระดับมหภาคผ่านทางเครื่องมือต่าง ๆ ของธนาคารกลาง และนโยบายของรัฐบาล โดยในอินโดนีเซียมีการลดความรุนแรงของผลกระทบของการไหลเข้าของเงินทุนบนปริมาณเงิน โดยการควบคุมทางการคลังให้ใช้งบประมาณที่เข้มงวด และโดยการ Sterilization ผ่านทาง Open market Operations และควบคุมบนการกู้ยืมเงินจากภายนอกของธนาคารพาณิชย์ และกิจการของรัฐบาล ซึ่งก็ได้ผลกระทบจากการขยายตัวของภาคการเงินที่สืบเนื่องจากการลงทุนไปในทางที่ดี กล่าวคือนโยบายสามารถรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนให้คงสภาพการแข่งขันได้ และรักษาระดับเงินเพื่อให้อยู่ในระดับตัวเลขหลักเดียวได้¹¹

เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) ในตารางที่ 5.5 พบว่าการลงทุนในประเทศอินโดนีเซียของชาวต่างประเทศมีเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และค่อนข้างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะปี 1993-1994 มีการลงทุนโดยตรงเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งเป็นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่น้ำมันและแก๊สธรรมชาติ อันจะแสดงถึงอนาคตของโครงการส่งออกของอินโดนีเซียที่จะเปลี่ยนไปสู่การส่งออกในภาคไม่ใช่น้ำมันเพิ่มมากขึ้น โดยมีการลงทุนถึง 2004 และ 2109 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงมากเมื่อเทียบกับปี 1985 ที่มีเพียง 310 ล้านดอลลาร์ ในปี 1989 เริ่มมีการไหลเข้าของเงินทุนโดยตรงอย่างมาก ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นผลจากมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ แล้ว เป็นผลจากการเปิดเสรีทางภาคการเงิน ตามโครงการ PAKTO Package หรือ October Package ที่อินโดนีเซียประกาศใช้ตั้งแต่ปี 1988 เพื่อปรับปรุงภาคการเงิน พัฒนาคาดและสถาบันทางการเงินและปรับปรุงรายได้จากการฝากเงิน เป็นต้น ซึ่งมาตรการนี้เป็นไปตามพันธะของ IMF ที่ต้องการให้มีการเปิดเสรีทางการเงิน โดยกำหนดให้ยกเลิกข้อจำกัดทางอัตราดอกเบี้ย การเปิดเสรีต่อสถาบันการเงินที่จะเข้ามาใหม่ ทั้งสถาบันในประเทศและต่างประเทศ และยกเลิกข้อห้ามบนการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งมีผลต่อการไหลของเงินทุนระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่มั่นคง และมีการเปิดทางการเงิน (financial openness) มากขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงทางการเงินนี้มีบทบาทในการสร้างเสถียรภาพของภาคภายนอก (External Sector) กับการลดค่าเงินมากของเงินรูเบีย (Rupiah) ของอินโดนีเซียให้มีผลน้อยบน Account of balloning reserve¹²

¹¹ Malcolm J. Dowling and Narhari Rao, "External Capital Flows and Policy Challenges in the ASEAN Economies," in *ASEAN in the WTO : Challenges and response*, eds. Chia Siow Yue and Joseph L. H. Tan, (Singapore : Institute of Southeast Asia Studies, 1996) , p.153.

¹² Mohamed Ariff, "Effect of Financial Liberalization on Four Southeast Asian. Financial Markets , 1973-94," *ASEAN Economic Bulletin* 12(March 1996) : 329-330.

จากข้อพิจารณาต่างของการเคลื่อนย้ายเงินทุนของอินโดนีเซีย จะนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ต่อการจัดตั้งระบบการเงินเดียวกันในอนาคต พบว่า แม้สภาพปัจจุบันยังมี การกำหนดคกีดขวางการลงทุนในประเทศบ้าง แต่ก็น้อยมาก และมีแนวโน้มที่ลดลงเรื่อย ๆ จนในอนาคตคาดว่าภาคการเงินและการลงทุนของอินโดนีเซียจะมีลักษณะเปิดเสรีเต็มที่ ซึ่งเหมาะสมกับการจัดตั้งระบบAMS เพราะมีการยกเลิกการเคลื่อนย้ายเงินทุนและทุนระหว่างประเทศ นอกจากนั้น สภาพการควบคุมผลกระทบของการไหลเข้าออกของเงินทุนผ่านทางเครื่องมือต่าง ๆ ของธนาคารกลางก็มีประสิทธิภาพที่ดีพอสมควร โดยพิจารณาจากผลทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราเงินเฟ้อ ดังนั้น ยังมีความเป็นไปได้ที่อินโดนีเซียจะเข้าร่วมในอาณัติเงินตราที่เหมาะสมของอาเซียนได้อย่างสะดวกและราบรื่น ไม่เกิดปัญหาจากข้อจำกัดทางกฎระเบียบทางการเคลื่อนย้ายทุนได้ นอกจากนั้น อินโดนีเซียจะได้รับประโยชน์จากการรวมตัวนี้จะเพิ่มการลงทุนระหว่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้น เพราะเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนที่มีมากขึ้นและการควบคุมเงินเฟ้อที่ดีขึ้นจะช่วยเพิ่มการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์ของอินโดนีเซียมากขึ้นด้วย

ในขณะที่มาเลเซียมีสภาพการเคลื่อนย้ายทุนโดยรวมยังมีข้อปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาลงทุนโดยตรงภายในประเทศอยู่บ้างตามตารางที่ 5.4 เช่น ต้องได้รับใบอนุญาต และชาวต่างประเทศจะเข้าถึงหุ้นได้ถึง 100% แต่เฉพาะในภาคการผลิตที่เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐบาล หรือได้รับการส่งเสริมการลงทุน นอกจากนั้นนโยบายของรัฐบาลยังกำหนดให้บางภาคอุตสาหกรรมต้องใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งมักได้แก่อุตสาหกรรมรถยนต์

สำหรับในส่วนของนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมีอยู่มากมาย ตั้งแต่การให้สิทธิพิเศษทางภาษีประมาณ 5 ปี และมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนและการส่งออก ทั้งทางสิทธิทางภาษีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เช่น การลดภาษีนิติบุคคลเหลือ 30% การยกเว้นภาษีสำหรับรายได้จากต่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากนั้น ความสามารถของธนาคารกลางในการจัดการทางเศรษฐกิจที่เป็นผลจากการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ รวมถึงการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์นั้น รัฐบาลมาเลเซียได้เลือกนการควบคุมทางการคลังอย่างเข้มงวดมาใช้ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากการไหลเข้าของเงินทุนที่สูงมาก ทำให้มาเลเซียหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีสภาพปริมาณเงินในระบบที่สูงขึ้น โดยธนาคารมาเลเซียเข้ามาใช้ Open market operations และการบังคับสำรองเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ให้เพิ่มขึ้น ประกอบกับผ่อนคลายนกฎเกณฑ์ของการเคลื่อนย้ายบัญชีทุนและสินค้า (Current and Capital account transactions) ทั้งในการลดภาษีเพื่อส่งเสริมการนำเข้า และให้การกู้ยืมภายในประเทศโดยคนต่างชาติได้ ซึ่งทั้งสองข้อช่วยผ่อนคลายนผลการขยายตัวของภาคการเงินจากการ

เคลื่อนย้ายของทุนได้ นอกจากนั้นการให้อัตราแลกเปลี่ยนที่เห็นและแท้จริง (Nominal and real) เพิ่มขึ้น (appreciate) เข้าช่วยลดแรงกดดันทางเงินเพื่อได้¹³

ดังเห็นได้จากการพิจารณาสถิติตัวเลขของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในตารางที่ 5.5 พบว่า มีปริมาณการไหลเข้าของเงินทุนในมาเลเซีย ที่เพิ่มขึ้นมากมาตั้งแต่ปี 1989 คือ 1668 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่เป็นปีที่มาเลเซียปรับปรุงตลาดทุนและมาตรการในการคุ้มครองผู้เข้ามาลงทุน จนมีปริมาณการลงทุนเพิ่มขึ้นทุกปี จนกระทั่งปี 1994 มีปริมาณการลงทุนที่ลดลงเหลือ 4348 ล้านดอลลาร์ เนื่องจากสภาพการขาดแคลนแรงงานที่รัฐบาลมาเลเซียพยายามแก้ไข โดยการนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งภาพรวมของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของมาเลเซียมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าพิจารณาการลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) ในตารางที่ 5.6 พบว่ามีค่าติดลบเกือบตลอด เนื่องจากชาวมาเลเซียออกไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศมาก แม้ว่าช่วงปี 1991 จะเป็นบวก แต่ปีต่อ ๆ มา ก็ติดลบ โดยในปี 1993 ที่ตลาดหลักทรัพย์ในมาเลเซียเติบโตที่สุดคือ ดัชนีตลาดหลักทรัพย์สูงขึ้น 98% แต่ก็ยังมีค่าการลงทุนในหลักทรัพย์ติดลบอยู่ดี แม้จะมีค่าติดลบน้อยลง ทำให้มาเลเซียได้ดำเนินการพัฒนาโดยการปฏิรูปตลาดหุ้นกัวลาลัมเปอร์ โดยเพิ่มจำนวนโบรกเกอร์มากขึ้น และให้ประโยชน์กับบริษัทโบรกเกอร์ต่างชาตินมากขึ้น การพัฒนาเกาะ Laboun ให้เป็น International Offshore Financial Center และการผ่อนคลายความเข้มงวดที่เคยดำเนินการต่อธนาคารต่างชาติและธนาคารท้องถิ่น¹⁴ ซึ่งเป็นธนาคารเพื่อแก้ปัญหาการไหลเข้าออกของเงินทุนระยะสั้น แต่ในระยะยาวมาตรการส่งเสริมการลงทุนใหม่ จะช่วยกระตุ้นการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศที่ตกลงในปี 1994 ให้ดีขึ้นเหมือนเดิม

เมื่อนำอุปสรรคและการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายเงินทุนในมาเลเซีย มาประกอบการพิจารณาเพื่อความเป็นไปได้ที่จะเริ่มจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน พบว่า มาเลเซียมีระดับการเคลื่อนย้ายเงินทุนและทุนระหว่างประเทศสูงอยู่แล้ว แม้จะมีข้อจำกัดการเคลื่อนย้ายทุนและการลงทุนในบางภาคการผลิต แต่ก็มีแนวโน้มที่ผ่อนคลายข้อจำกัดเหล่านี้มากขึ้นจนน่าจะหมดไปในอนาคต ดังนั้นมาเลเซียก็มีศักยภาพในการเข้าร่วมการรวมตัวทางการเงินที่จะตั้งขึ้นนี้ ซึ่งการเข้าร่วมกันของการลงทุนในมาเลเซียนี้จะช่วยกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศที่ตกลงให้กลับเพิ่มขึ้นได้ จากกลไกของอาณาเขตทางอัตราแลกเปลี่ยนและควบคุมเงินเพื่อ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาความสามารถของการควบคุมทางภาคการเงินของธนาคารกลางพบว่า ภาคการเงินของมาเลเซียมีสภาพเปิดเสรีมากขึ้นตามพันธะของ IMF และธนาคารกลางเองมีประสิทธิภาพในการควบคุม

¹³ Malcolm L. Dowling and Narhari Rao, "External Capital Flows and Policy challenges in the ASEAN Economics," p.152-153.

¹⁴ ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม, "เศรษฐกิจกลุ่มประเทศและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับไทย," หน้า 3-18.

นโยบายต่าง ๆ ได้ดีพอสมควร จึงเป็นตัวสนับสนุนให้มีการรวมตัวทางการเงินในอาเซียนที่จะเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของมาเลเซียไม่รุนแรง และยังเป็นความช่วยเหลือกลางมาเลเซียในการควบคุมผ่านอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยให้ดีกว่าเดิม

สำหรับในกรณีฟิลิปปินส์ ต่อการเคลื่อนย้ายทุน จากสภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไปจากประเทศอื่นในกลุ่มมาก ทำให้ปริมาณการลงทุนและการพัฒนาตลาดทุนในประเทศนี้มีค่าน้อย โดยแม้ว่าภายหลังยุคมาร์กอสเป็นประธานาธิบดี (ปี 1972-1986) ซึ่งเป็นช่วงที่มีปัญหาทางการเงินระหว่างประเทศอย่างมาก มีการโอนย้ายเงินออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้สภาพการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศที่ต่ำมาก คือ ในปี 1985 มีจำนวน 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากตารางที่ 5.5 แต่รัฐบาลต่อมา ก็พยายามออกนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง ซึ่งมีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรถึง 6 ปี (Income Tax Holiday) และมาตรการต่างๆ ที่แสดงในตารางที่ 5.4 ในขณะที่มาตรการที่อุปสรรคการเคลื่อนย้ายทุนของฟิลิปปินส์ก็ยังคงมีอยู่ คือ การจำกัดบางอุตสาหกรรมเฉพาะคนในประเทศเท่านั้น เช่น สื่อมวลชน การผลิตข้าว รวมทั้งการกำหนดให้บางอุตสาหกรรมที่ผลิตต้องใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศอยู่ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์

จากตารางที่ 5.5 พบปริมาณการลงทุนโดยตรงของฟิลิปปินส์ก่อนการรวมตัวทางการเงินมีระดับที่ต่ำและเคลื่อนไหวขึ้นลงตลอดเวลา 10 ปี ที่ทำการศึกษามีสภาพความผันผวนของปริมาณการลงทุนมาก โดยในปี 1989 มีการก่อภพครั้งใหญ่ที่สุด ซึ่งเป็นการทำลายความมั่นใจของนักลงทุนจนกระทั่งปริมาณการเข้ามาลงทุนเหลือ 563 ล้านดอลลาร์ จากที่เคยเพิ่ม 936 ล้านดอลลาร์ ในปี 1988 นอกจากนั้น ภัยธรรมชาติของฟิลิปปินส์แต่ครั้งมีความรุนแรงมาก อย่างในปี 1990 และ 1991 เกิดปัญหาภัยแล้งและภูเขาไฟปีนาคูไประเบิด ประกอบกับการถอนกำลังทหารสหรัฐออก ทำให้ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศลดลงเหลือเพียง 228 ล้านดอลลาร์ในปี 1992 เท่านั้น แต่อย่างไรก็ดีการฟื้นฟูการลงทุนให้กลับเข้าประเทศใหม่ในฟิลิปปินส์ได้เริ่มในปี 1993 ที่อยู่ภายใต้การนำของประธานาธิบดีรามอส ในปี 1993 และ 1994 มีปริมาณการลงทุนจากต่างประเทศ เพิ่มขึ้นเป็น 1025 และ 1457 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเมื่อคำนวณอัตราการเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศจากปี 1992 เพิ่มขึ้นถึง 350% ซึ่งสูงมาก และยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่แสดงถึงความสามารถของธนาคารกลางในฟิลิปปินส์ที่มีอาจควบคุมสภาพการขยายของภาคการเงินต่อระบบเศรษฐกิจได้มากนักเป็นอุปสรรคต่อความเป็นไปได้ในการรวมตัวทางการเงิน โดยดูจากอัตราเงินเฟ้อในปี 1994 ที่เพิ่มจากปี 1993 คือ จาก 7.6% ไปเป็น 9.1% เนื่องจากรัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่ต้องการใช้มาตรการรุนแรงเข้ามาควบคุมปัญหาเงินเฟ้อนี้ โดยใช้มาตรการ Open Market Operation ผ่านทาง Domestic securities และรัฐบาล

ใช้ Treasury bills โดยภาคการลงทุนจากต่างประเทศที่เข้าไปในฟิลิปปินส์จะเน้นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า โทรคมนาคม และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก เนื่องจากฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่แรงงานเหลือเฟือจนกลายเป็นประเทศส่งออกแรงงาน และที่น่าสังเกตคือ ไทยมีสัดส่วนการลงทุนในฟิลิปปินส์เป็นอันดับสองในปี 1995 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นโครงการทางโทรคมนาคม

สำหรับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในตาราง 5.6 พบว่า มีปริมาณการเข้าลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของฟิลิปปินส์ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ภายหลังปี 1991 โดยเฉพาะในปี 1993 และ 1994 ที่มีปริมาณถึง 897 และ 901 ล้านดอลลาร์ เมื่อเทียบกับปี 1985 มีเพียง 5 ล้านดอลลาร์ หรือ 1990 ที่มีปริมาณติดลบถึง -50 ล้านดอลลาร์

ในด้านระดับการเคลื่อนย้ายเงินทุนต่อระบบการเงินอาเซียน ภูมิภาคฟิลิปปินส์นี้ ในประเด็นการขัดขวางการลงทุน มีสภาพการเปิดเสรีที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนเต็มที่ แม้ยังมีการจำกัดในบางภาคการผลิต และยังมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนตามแผน "Philippine 2000" โดยพยายามดึงดูดเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่ง รวมทั้งการเปิดเสรีทางการเงินที่อนุญาตให้ตั้งธนาคารต่างชาติได้เข้าแข่งขันในระบบธนาคาร แสดงถึงอนาคตของการลงทุนในประเทศฟิลิปปินส์ที่จะมีมากขึ้น และมีลักษณะเปิดเสรีมากขึ้น มีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมตัวทางการเงินอาเซียนได้ แต่ฟิลิปปินส์จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมทางการเงินเพื่อและผลทางเศรษฐกิจอื่น โดยให้เงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเดิม และให้มีเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งประโยชน์ที่ฟิลิปปินส์จะได้มาจากการควบคุมเสถียรภาพเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอัตราแลกเปลี่ยนและเงินเฟ้อได้ดีขึ้น และยังเป็นการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียนที่มีประเทศที่ต้องการออกไปลงทุนต่างประเทศ อย่างสิงคโปร์และไทย เพื่อให้เข้าไปลงทุนโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงาน เพราะฟิลิปปินส์มีสภาพแรงงานส่วนเกิน ในขณะที่ไทยเผชิญสภาพค่าจ้างที่สูงขึ้น และสิงคโปร์มีสภาพข้อจำกัดของพื้นที่ที่เล็กและขาดแคลนแรงงานของสิงคโปร์ ซึ่งแต่ละประเทศจะได้ประโยชน์จากการตั้งระบบการเงินอาเซียน และจากการเคลื่อนย้ายปัจจัยเสรีนี้

สำหรับสิงคโปร์ต่อระดับการเคลื่อนย้ายทุน มีสภาพการเปิดเสรีและความสมบูรณ์ของการเคลื่อนย้ายทุนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกในอาเซียนด้วยกัน โดยการลงทุนจากต่างประเทศมีเพียงลงทะเบียนกับกระทรวงการคลังของสิงคโปร์และจำกัดบางอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศเท่านั้นตามตารางที่ 5.4 สำหรับด้านที่ส่งเสริมการลงทุนทางภาษีคือ Income tax Holiday ให้ 5-10 ปี ซึ่งเมื่อมองในทางด้านนโยบาย และข้อบังคับ

ที่มีสภาพตั้งกีดขวางที่น้อยมากต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุน พบว่าสิงคโปร์มีระดับการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีและเปิดกว้างมาก

ด้วยเหตุที่ สิงคโปร์มีระดับการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุนสูงมาก และมีการพัฒนามาเร็วกว่าประเทศอื่น โดยที่มีการเปิดเสรีในการควบคุมทุน (Capital controls) มาตั้งแต่มีกฎหมาย ปี 1978¹⁵ และในช่วงปี 1981 ถึง 1984 ก็เป็นช่วงพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันทางการเงินและการอบรมต่าง ๆ ผลจากการเปิดเสรีทางการเงินมายาวนานของสิงคโปร์ ทำให้สภาพการเคลื่อนย้ายเงินทุนของสิงคโปร์มีปริมาณที่สูงกว่าประเทศอื่น ๆ คือ มีเงินทุนจากต่างประเทศ 809 ล้านดอลลาร์สหรัฐมาตั้งแต่ปี 1985 จนถึงปี 1994 มีปริมาณการลงทุนจากต่างประเทศสูงถึง 5,588 ล้านดอลลาร์ ซึ่งสูงที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน

แต่ที่น่าสนใจคือ สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการไปลงทุนยังต่างประเทศที่สูงมากเหมือนกัน ทั้งในการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ยังต่างประเทศ โดยดูจากตารางที่ 5.7 แสดงปริมาณการลงทุนโดยตรงและในตลาดหลักทรัพย์ของสิงคโปร์ในต่างประเทศ พบว่าในการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของสิงคโปร์มีปริมาณที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 1994 มีถึง 2,177 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการลงทุนโดยตรงที่เข้ามาในสิงคโปร์ก็มีปริมาณมากขึ้นเช่นกัน คือในปี 1994 เท่ากับ 5,588 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และพบว่าจะมีการเพิ่มและลดการลงทุนโดยตรงเข้าและออกตามกัน คือ เมื่อการไหลเข้าของเงินทุนเพิ่มขึ้นจะมีการนำออกไปลงทุนเพิ่มขึ้นด้วยเหมือนกัน เป็นลักษณะอย่างหนึ่งของสิงคโปร์ที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินและมีลักษณะเป็นนายหน้าทางการค้าและการลงทุน

¹⁵ Mohamed Ariff, "Effects of Financial Liberalization on Four Southeast Asian Financial Markets, 1973-94," p.330.

ตารางที่ 5.7 ปริมาณการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในต่างประเทศของ
สิงคโปร์

ปี	FDI (ล้าน US\$)		Portfolio Inv (ล้าน US\$)	
	OUT	IN	OUT	IN
1987	206	2,836	67	320
1988	118	3,655	329	36
1989	882	2,887	451	375
1990	2,034	5,575	1,610	573
1991	1,024	4,879	665	-242
1992	1,317	2,351	1,163	458
1993	1,784	5,016	740	1,046
1994	2,177	5,588	367	1,152

ที่มา : Balance of Payments Statistics Yearbook 1996 , IMF

เมื่อพิจารณาแล้วสิงคโปร์จะเป็นประเทศที่รับการลงทุนและเป็นผู้ออกไปลงทุนระหว่างประเทศ ส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมลักษณะเด่นนี้แก่สิงคโปร์คือ การเปิดเสรีในตลาดเงินและระบบการเงินและการธนาคารในประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูง และได้รับความเชื่อถือจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ต้องการลงทุน

โดยสรุป ถึงการเปิดเสรีของการเคลื่อนย้ายทุนของสิงคโปร์ที่สมบูรณ์ต่อการรวมตัวทางการเงิน ทำให้สิงคโปร์มีความเหมาะสมในการเข้าร่วมระบบการเงินอาเซียน (AMS) โดยที่มีการยกเลิกการควบคุมทุน (Capital Controls) ตั้งแต่ปี 1978 ซึ่งมีข้อจำกัดในบางประการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางการเมือง การทหารและทางเศรษฐกิจเท่านั้น ดังนั้นถ้าสิงคโปร์เข้าร่วมในระบบการเงินอาเซียน แล้วจะสามารถปรับตัวและดำเนินการภายใต้กลไกของระบบได้อย่างราบรื่น

ในขณะที่เดียวกันไทยมีสภาพการเคลื่อนย้ายทุนและการลงทุนก่อนการรวมตัวทางการเงิน ที่พบว่ายังมีข้อจำกัดที่กีดขวางการเคลื่อนย้ายทุนบางส่วน โดยการลงทุนจากต่างประเทศต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์เฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่ระบุไว้ใน Alien Business Law ซึ่งการเป็นเจ้าของชาวต่างประเทศในกิจการที่ลงทุนจะมีจำกัดในบางส่วน แต่อย่างไรก็จะมีกรยกเลิกการจำกัดเหล่านี้ในอนาคต โดยเฉพาะการเปิดเสรีในระบบธนาคารและประกันภัย รวมถึงสาธารณูปโภคที่เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนแล้ว เช่น ระบบรถไฟฟ้า นอกจากนั้นยังกำหนดให้บางอุตสาหกรรมส่งออกจะต้องใช้วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนภายในประเทศตามที่กำหนดไว้ แต่โดยทั่วไปไทยมีสภาพที่เปิดเสรีค่อนข้างมากในด้านการลงทุน และยังมีมาตรการที่ส่งเสริมให้มีการลงทุน โดยเฉพาะการให้สิทธิพิเศษตามเขตต่าง ๆ และตามคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือบีโอไอ ซึ่งจะมีการให้ Income tax holiday ตามระยะเวลา 3-10 ปี และให้เปิดบัญชีในรูปเงินตราต่างประเทศ

ในการเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) ของไทย ที่มีการเปิดเสรีในด้านเงินทุน (Current and Capital account openness) ตามพันธะ IMF ได้สมบูรณ์ตั้งแต่ปี 1990 ในขณะที่ไทยมีจุดเริ่มของการไหลเข้าของเงินทุนในปี 1988 เห็นได้จากตารางที่ 5.5 ปริมาณการลงทุนโดยตรงในประเทศไทย ในปี 1988 มีถึง 1,105 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 1987 ที่มีเพียง 352 ล้านดอลลาร์ ซึ่งมียอดการเติบโตของปริมาณการลงทุนในไทยถึง 220% จนกระทั่งถึงปี 1992 ก็มีอัตราที่การลงทุนโดยตรงเพิ่มขึ้นมาตลอด แต่ในปี 1993 และ 1994 มีสภาพการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงเหลือเพียง 1,726 และ 640 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เท่านั้น ในขณะที่การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของไทยมีเพิ่มสูงสุดในปี 1993 คือ 5450 ล้านดอลลาร์ จากนั้นในปี 1994 ก็ลดลงมาเหลือเพียง 2,486 ล้านดอลลาร์ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสภาพความได้เปรียบของไทยที่เริ่มหมดไป เช่น ค่าจ้างที่สูงขึ้น และสภาพการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่สูงขึ้น รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่เริ่มหมดไป รวมถึงถูกตัดสิทธิพิเศษทางภาษีของประเทศคู่ค้าสำคัญไป ทำให้นักลงทุนต่างชาติหันไปลงทุนในประเทศอื่นที่ยังมีทรัพยากรสมบูรณ์และมีแรงงานที่ถูก

แต่อย่างไรก็ดี ความสามารถของธนาคารกลางแห่งประเทศไทยก็สามารถควบคุมผลของการขยายตัวของเงินต่อเงินเฟ้อและตัวแปรอื่น ๆ ได้ดี โดยการใช้ Open market operation ผ่านการออกพันธบัตร เพื่อดูดซับสภาพคล่องและการดำเนินงบประมาณทางการคลังเกินดุล¹⁶ นอกจากนี้ไทยยังควบคุมการไหลเข้าของเงินทุนผ่านการชำระเงินของหนี้ภายนอก

¹⁶ Malcolm J. Dowling and Narhari Rao, External Capital Flows and Policy Challenges in the ASEAN Economics," p.153-154.

(Repayment of external debt) อีกด้วย ซึ่งผลพบว่า สถานการณ์เศรษฐกิจที่ดี และมีแรงกดดันทางอัตราแลกเปลี่ยนที่เล็กน้อยทั้ง Nominal และ Real

โดยสรุปแล้ว ไทยมีความเหมาะสมต่อการเข้าร่วมระบบการเงินของอาเซียน เมื่อพิจารณาระดับการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่มีการเปิดกว้างและเสรีมาก เพราะสภาพข้อบังคับที่ผ่อนคลายลง และเอื้ออำนวยต่อการลงทุนมาก นอกจากนั้นไทยยังเป็นประเทศหนึ่งที่มีการออกไปลงทุนยังต่างประเทศอีกด้วย โดยในปี 1994 นักลงทุนไทยออกไปลงทุนยังต่างประเทศถึง 493 ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งพบว่ามีปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกปี อันเป็นกลไกในการปรับสภาพ โดยการเคลื่อนย้ายเงินทุนในประเทศที่มีความได้เปรียบในการผลิตของไทยที่ค่อนข้างเปิดเสรี นอกจากนั้นความสามารถในการบริหารงานของธนาคารกลางไทยจะช่วยเอื้อให้โอกาสที่จะมีการรวมตัวทางการเงินมีมากขึ้น เพราะเมื่อมีปริมาณการไหลเข้าออกเสรีของเงินทุนมากขึ้นจากการร่วมมือกันทั้งทางการค้าและการลงทุน ธนาคารกลางจะมีความมั่นคงพอสมควรจะรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสรุปของระดับการเคลื่อนย้ายเงินทุนต่อการรวมตัวเป็นระบบการเงินอาเซียน ภายใต้กรอบความคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินที่เหมาะสม สภาพทั่วไปของการควบคุมเงินทุนในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยรวมเป็นไปอย่างเสรีและมีแนวโน้มที่จะเปิดมากขึ้น โดยเฉพาะในสิงคโปร์ ซึ่งทุกประเทศมีการเปิดเสรีในภาคการเงินที่เกือบสมบูรณ์ อันจะเป็นไปตามข้อตกลงของ IMF ในการยกเลิกการควบคุมทุน และให้เปิดเสรีภาคธนาคารให้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินอย่างอิสระ โดยในแต่ละประเทศก็เร่งพัฒนาระบบและสถาบันทางการเงินมาเพื่อรองรับสภาพเปิดเสรีทางการเงินนี้ จนทำให้อาเซียนมีความเป็นไปได้ที่จะรวมตัวทางการเงินในภูมิภาคอาเซียนได้ ทั้งนี้อาเซียนจะได้ประโยชน์ต่อการกระตุ้นการลงทุนระหว่างกันมากขึ้น และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนมีการกำหนดค่าคงที่ระหว่างกัน นอกจากนี้ระบบการเงิน AMS นี้มีมาตรการการควบคุมต่างๆที่มีประสิทธิภาพ เป็นส่วนช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างกันให้มากขึ้น โดยแต่ละประเทศแม้จะมีสภาพข้อบังคับที่จำกัดในบางสาขาการผลิตที่ยังไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนอยู่ แต่ก็ปริมาณน้อยมาก และแนวโน้มจะมีการยกเลิกหรือผ่อนคลายนโยบายในบางสาขาในอนาคต เช่น อุตสาหกรรมโทรคมนาคมในฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ที่มีไทยและประเทศอื่นในอาเซียนเริ่มเข้าไปลงทุน

เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของอาเซียนในการจัดตั้งเขตการเงินที่มีประสิทธิภาพโดยการรวมตัวทางการเงินแล้ว ความสามารถของธนาคารกลางอาเซียนก็มีประสิทธิภาพในการควบคุมเศรษฐกิจที่จะได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนได้ดีพอสมควร ประกอบกับการร่วมมือระหว่างธนาคารกลางของอาเซียนอยู่แล้วเช่น โครงการช่วยเหลือทางการเงินสำรองระหว่างกัน แม้ในฟิลิปปินส์จะมีปัญหาในการควบคุมอยู่บ้าง แต่ก็ปัญหาจากเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศเข้ามามีส่วนด้วย ดังนั้นจากประสิทธิภาพของการบริหารทางการเงินของธนาคารกลางแต่ละประเทศ ทำให้ความเป็นไปได้ที่จะเกิดการรวมตัวทางการเงินในระดับระบบการเงินอาเซียนภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม

นอกจากนั้น อาเซียนยังมีแรงผลักดันจากสภาพเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกที่ผลักดันให้อาเซียนจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทางด้านเงินทุนด้านต่าง ๆ ส่วนหนึ่งเพราะสภาพการลงทุนของต่างประเทศในอาเซียนมาจากแหล่งที่เหมือนกัน ดังนั้นอาเซียนจึงมีสภาพการแข่งขันกันแย่งเงินลงทุนไปด้วย แต่อย่างไรก็ดี สภาพการลงทุนระหว่างกันของอาเซียนก็มีมากขึ้น เช่นการเข้าไปลงทุนของนักลงทุนไทยในอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ที่มีมากขึ้น เพราะความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างสมาชิกมีมากขึ้น เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าที่ต้องใช้แรงงานในการผลิตมากไปผลิตในประเทศแรงงานส่วนเกิน (Surplus Labour) ดังนั้นข้อเสนอให้แต่ละประเทศอาเซียนมีการรวมตัวในด้านการลงทุนจึงเกิดขึ้นมากมาย ตั้งแต่กองทุนอาเซียน (ASEAN FUND) ที่เป็นกองทุน

กลางที่จะเข้ามาลงทุนในหลักทรัพย์ของแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งจะมีวงเงินลงทุนประมาณ 100 ล้านดอลลาร์ โดยธนาคารที่เป็นสมาชิกในสมาคมธนาคารของอาเซียนจะร่วมลงเงิน 50 ล้าน ดอลลาร์ ส่วนอีกด้านหนึ่งจะระดมทุนจากนักลงทุนผ่านทางบริษัทโบรกเกอร์เอกชน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ (Portfolio Investment)¹⁷ หรือในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนจะกำหนดให้มีโครงการเขตการลงทุนอาเซียนที่อำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน โดยเปิดโอกาสให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมทุกแขนงด้วยการลดและเลิกกฎระเบียบ ข้อจำกัด เงื่อนไขอันเป็นอุปสรรคต่อการลงทุน นอกจากนี้จะมีการปฏิบัติและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนโดยเท่าเทียมกัน หรือการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ (National Treatment) แก่นักลงทุน¹⁸ ซึ่งเป็นไปตามคำกล่าวของนายอาทิตย์ ชิงค์ เลขาธิการอาเซียน ที่ต้องการให้อาเซียนต้องรักษาความสามารถในการแข่งขัน เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้ไหลเข้ามามากขึ้น โดยร่างโครงการว่าด้วยการร่วมมือและลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และแผนการลงทุนภายในภูมิภาคอาเซียนเอง อันมีแรงผลักดันเร่งด่วนจากเงินลงทุนในภูมิภาคที่ลดลงนี้อาจมีผลต่อพัฒนาการทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ¹⁹

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าอาเซียนมีทั้งสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการรวมตัวทางการเงินจากการผ่อนคลายกฎระเบียบของการลงทุนและเคลื่อนย้ายทุน และมีสภาพการเปิดเสรีมากในการเคลื่อนย้ายทุน และอาเซียนมีทั้งแรงผลักดันที่อาเซียนต้องร่วมมือกันทางการลงทุน จากสภาพการแข่งขันและเศรษฐกิจที่เริ่มถดถอยในอาเซียน จำเป็นต้องหามาตรการเพื่อเสริมสภาพการลงทุนโดยตรง ซึ่งการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนจะสร้างเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยนและลดแรงกดดันของเงินเฟ้อได้ดี เพราะมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างกันให้คงที่ ดังนั้นเป็นปัจจัยเสริมต่ออาเซียนจะจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนภายใต้กรอบความกติกของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมจะเป็นไปได้มากขึ้น

¹⁷ “จารย์คืนฯ ใต้บริหารอาเซียนพินด์,” กรุงเทพธุรกิจ (22 กรกฎาคม 2539) : 32.

¹⁸ “เออีเอ็ม,” กรุงเทพธุรกิจ (11 กันยายน 2539) : 6.

¹⁹ “อาเซียนระดมสมองคิดแผนดึงเงินทุนนอกเพิ่มขึ้น,” กรุงเทพธุรกิจ (11 กรกฎาคม 2539) : 34.

2) ระดับของการเปิดประเทศ (Degree of Openness)

สำหรับข้อพิจารณาด้านนี้มีการอธิบายได้ชัดเจนที่สุดในทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมของ Mckinnon (1963)²⁰ โดย Mckinnon เห็นด้วยกับ Mundell ในด้านการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมที่สุดภายใต้การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกคงที่หรือเงินสกุลเดียวเพื่อบังคับให้มีการจ้างงานเต็มที่ เพราะการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศได้เสรี การชำระเงินระหว่างประเทศที่มีดุลยภาพ และเพื่อให้ระดับราคาสินค้ามีเสถียรภาพ แต่ Mckinnon ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงอิทธิพลของระดับการเปิดในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีเครื่องวัดคืออัตราส่วน ขนาดของภาคที่ค้าขายได้ (Tradables sectors) ต่อภาคที่ค้าขายไม่ได้ (Non-tradable) ระหว่างประเทศ โดยถ้าประเทศมีระดับการเปิดประเทศสูงจะสามารถกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้คงที่คือ สามารถอยู่ในอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมได้และได้รับผลดี แต่ถ้าประเทศมีระดับการเปิดประเทศน้อยควรใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นได้ เพราะวาระดับการว่างงานที่ต้องการรักษาเสถียรภาพราคาน้อยมากเมื่อเผชิญกับการลดค่าเงิน อธิบายได้ว่าการเปิดประเทศจะแสดงถึงอุปสงค์จากต่างประเทศที่มีความยืดหยุ่นสูงต่ออุปทานสินค้า ซึ่งถ้าใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นจะมีความผันแปรมากเมื่อเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจปิด ทั้งนี้ระบบเศรษฐกิจที่มีภาคสินค้าที่ค้าขายได้มากจะถูกโจมตีได้ง่ายจากการเปลี่ยนแปลงค่าเงิน ประเทศเปิดมากจึงให้มีการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยนน้อย เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศมีเสถียรภาพและศักยภาพมากกว่า

นอกจากนั้น Mckinnon ยังเสนอว่า ประเทศที่มีขนาดใหญ่คือ ดูจากปริมาณการนำเข้าหรือผลิตเองมาก เมื่อเทียบกับการบริโภคภายในประเทศ จะต้องการกำหนดและควบคุมราคาสินค้าที่ผลิตในประเทศ เพื่อสร้างเสถียรภาพในระดับราคาภายในประเทศมากกว่า เพราะการลงทุนภายในจะมั่นคงเนื่องจากราคาที่คงที่มากระดับ และอัตราแลกเปลี่ยนจะสามารถผันแปรได้ เพื่อแก้ปัญหาดุลการค้าได้ แต่ถ้าประเทศมีขนาดเล็กโดยวัดจากปริมาณการค้าระหว่างประเทศ ควรกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ เพราะจะช่วยเพิ่มการลงทุนและเคลื่อนย้ายเงินลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศที่มีขนาดเล็กจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจน้อยกว่าสภาพตลาดที่เล็กและถูกควบคุมจากภายนอกประเทศได้ง่าย และกรณีการลดค่าเงินอาจไม่กระตุ้นการส่งออกได้เสมอไป โอกาสที่จะมีการลงทุนในประเทศจะน้อยเมื่อมีอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นได้ ดังนั้นถ้าประเทศขนาดเล็กใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่จะมีการเพิ่มปริมาณการลงทุนระหว่างกันได้มากขึ้น จากทั้ง 2 แนวคิด

²⁰ Ronald I. Mckinnon, "Optimum Currency Areas," *American Economic Review* 53 (September 1963)

ของ McKinnon คืออัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตามอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสม ควรอยู่ในประเทศที่มีประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่เปิดมากและขนาดประเทศที่เล็กจึงจะได้ผลดี

ในกรณีของระดับการเปิดประเทศกับกลุ่มอาเซียน ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเป็นไปได้ในการจัดตั้งอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมหรือไม่ จะพิจารณาจากตัวเลขของสัดส่วนการส่งออกและนำเข้าต่อ GDP ของประเทศ (คำนวณเป็นร้อยละ) ในตารางที่ 5.8 เป็นตารางแสดงระดับของการเปิดประเทศในกลุ่มอาเซียนที่คำนวณเป็นร้อยละ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ สัดส่วนของผลรวมของปริมาณการนำเข้าและส่งออกสินค้าและบริการต่อ GDP เป็นการวัดระดับของการเปิดประเทศในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน สัดส่วนที่ 2 คือสัดส่วนการนำเข้าสินค้าและบริการต่อ GDP ทั้งนี้สามารถพิจารณาการพึ่งพิงสินค้าและวัตถุดิบของแต่ละประเทศว่าพึ่งพิงตนเองหรืออาศัยการนำเข้าจากต่างประเทศ ส่วนสุดท้ายคือสัดส่วนของการส่งออกสินค้าและบริการต่อ GDP เพื่อดูแหล่งรายได้ของประเทศว่ามีความผันผวนและต่อเนื่องเพียงไร โดยสามารถพิจารณาได้จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตั้งแต่ปี 1985 ถึง 1994 ของแต่ละประเทศเป็นตัวแสดงความแปรปรวน เมื่อเปรียบเทียบในช่วงเวลาเดียวกันว่าโครงสร้างของการส่งออกในแต่ละประเทศสามารถถือถึง ตลาดสินค้า ความมั่นคงและความหลากหลายของสินค้าที่ประเทศส่งออกได้ ซึ่งในตารางที่ 5.8 นี้ จะสามารถอธิบายได้ถึงระดับความหลากหลายของสินค้าได้ (Degree of Product Diversification) ในส่วนต่อไปได้

สำหรับในส่วนนี้จากตาราง 5.8 ระดับการเปิดประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียนพบว่า สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีระดับการเปิดประเทศมากที่สุด คือ เฉลี่ยแล้วในช่วงปี 1985 ถึง 1994 มีระดับการเปิดประเทศถึง 284.1 % ตามมาด้วยประเทศมาเลเซียที่มีระดับการเปิดประเทศเฉลี่ย 139.1% ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีระดับการเปิดประเทศต่ำที่สุดคือ 48.6 % ส่วนไทยและฟิลิปปินส์มีระดับการเปิดประเทศสูงพอสมควรคือเฉลี่ย 69.5 % และ 59.5 % โดยที่ทั้งสองประเทศมีเปอร์เซ็นต์ของการเปิดประเทศสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลา 10 ปีที่ศึกษาทั้งสองประเทศนี้ไม่เคยมีระดับการเปิดประเทศที่ลดลงเลย แสดงถึงภาคการส่งออกและนำเข้าของประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ควบคู่กัน เพราะจำเป็นต้องคำนึงถึงว่าการเพิ่มการส่งออกส่วนหนึ่งจะกระตุ้นการนำเข้าเนื่องจากจะมีการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบมาจากต่างประเทศเพื่อเป็นส่วนประกอบในการส่งออก

ดังนั้นจากตัวเลขที่ได้นำมาพิจารณากับทฤษฎีการจัดตั้งอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสม พบว่าสิงคโปร์และมาเลเซียมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการรวมตัวทางการเงินที่จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ส่วนไทยและฟิลิปปินส์ก็มีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมในระบบAMS นี้ เนื่องจากมีแนวโน้มของการเปิดประเทศสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี 1994 ซึ่งสามารถพิจารณาแนวโน้มของการเปิดประเทศได้จากแผนภูมิที่ 5.1 ไทยมีระดับการเปิดประเทศสูงถึง 82.8% แล้วจากเดิมที่มีแค่ 51.2% ใน

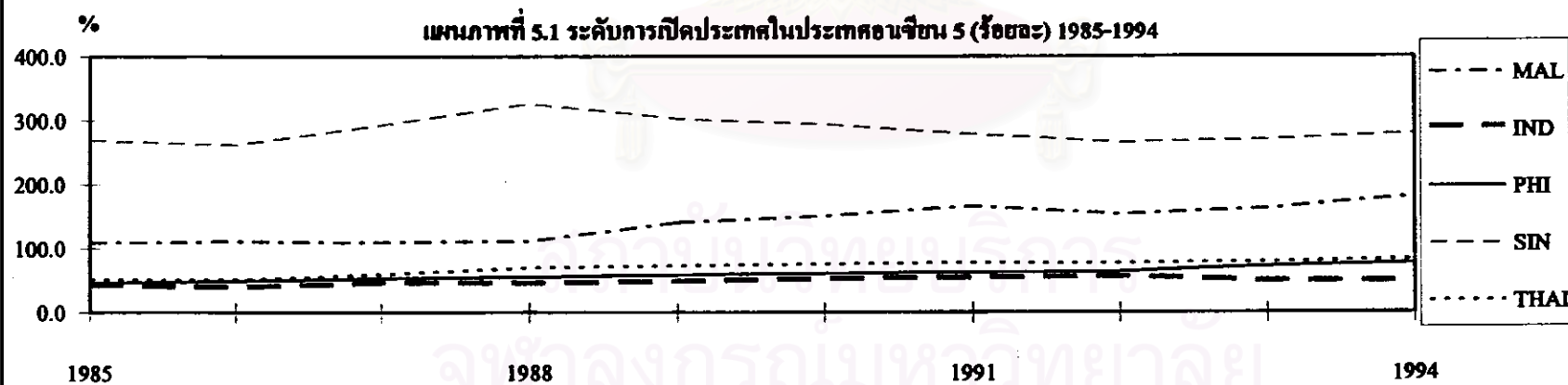
ปี 1985 ในขณะที่อินโดนีเซียในช่วงเวลา 10 ปี ค่าของการเปิดประเทศไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก และยังอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างปิด จึงสามารถปรับเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนตามระบบ ยึดหยุ่นได้ ประเทศทั้ง 4 ที่เหลือจึงเหมาะสมในการรวมตัวทางการเงินที่เริ่มต้นที่ระบบการเงินเดียวกัน

ทั้งนี้สิ่งที่ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่เปิดมากจะได้ประโยชน์ จะมาจากทั้ง ในส่วนของการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่คงที่ในประเทศที่เปิดมาก จะเกิดต้นทุนในการปรับตัวต่อ แรงกระทบจากภายนอกที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจเสถียรภาพ เพราะถ้าประเทศที่เปิดมากใช้การปรับ อัตราแลกเปลี่ยนเพื่อปรับสภาพที่ไร้ดุลยภาพ จะมีผลกระทบต่อภาคต่างประเทศใหญ่มาก นอกจาก นั้นระบบเศรษฐกิจที่เปิดมากเมื่อเกิดความผันผวนจากต่างประเทศสามารถระบายได้และเศรษฐกิจ ของประเทศได้ง่ายกว่า ดังนั้น การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่จะสร้างเสถียรภาพทางการเงินและ อัตราแลกเปลี่ยนได้จะช่วยลดความผันผวนของเศรษฐกิจได้ ในกรณีนี้ ประเทศสิงคโปร์และ มาเลเซียจะได้ประโยชน์จากการรวมตัวทางการเงินมาก เพราะเมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในช่วงปี 1985 ถึง 1994 พบว่ามีค่าสูงมาก คือ 20.0 และ 27.5 โดยเฉพาะ มาเลเซียสภาพการส่งออกและนำเข้าคือ GDP มีค่าผันผวนมาก ในขณะที่ไทยและฟิลิปปินส์มีเพียง 11.6 และ 9.7 ซึ่งสูงพอควร แต่เมื่อพิจารณาประเทศที่ปิดอย่างอินโดนีเซียมีค่าส่วนเบี่ยงเบนเพียง 5.1 ซึ่งต่ำที่สุดในกลุ่ม จากส่วนนี้จะเห็นถึงแรงผลักดันของสิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ที่จะ เข้ามาร่วมเป็นระบบการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary System : AMS) เพื่อลดความผันผวน จากภายนอกเข้ากระทบเศรษฐกิจภายในประเทศและกลุ่มประเทศโดยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน คงที่ในขอบเขตแคบๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.8 ระดับการเปิดประเทศในอาเซียน 5 (ร้อยละ) 1985-1994

ปี	(X+M)%GDP					M%GDP					X%GDP				
	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	MAL	IND	PHI	SIN	THAI
1985	108.6	42.6	45.9	269.0	51.2	53.7	20.4	21.9	140.1	27.0	54.9	22.2	24.0	128.9	24.2
1986	110.2	40.0	48.6	262.3	50.9	53.9	20.5	22.4	135.6	24.4	56.3	19.5	26.3	126.7	26.5
1987	109.0	46.3	52.7	292.5	59.4	45.1	22.4	26.1	151.3	29.4	63.8	23.9	26.6	141.3	30.0
1988	111.0	46.3	55.0	326.6	69.9	43.6	21.9	26.8	167.5	35.7	67.4	24.4	28.2	159.1	34.2
1989	140.3	48.5	58.4	302.8	72.5	67.1	23.1	30.3	155.0	37.5	73.3	25.4	28.1	147.8	34.9
1990	150.5	52.6	60.8	293.6	75.5	74.2	26.0	33.3	153.0	41.5	76.3	26.6	27.5	140.6	34.0
1991	165.5	54.4	62.2	278.4	77.4	84.7	27.0	32.6	143.1	42.3	80.8	27.4	29.6	135.3	35.2
1992	153.3	56.5	63.2	265.7	76.8	75.6	27.1	34.0	137.5	40.5	77.7	29.4	29.1	128.2	36.3
1993	162.0	49.6	71.5	269.9	78.5	80.5	23.8	40.2	140.6	41.3	81.5	25.9	31.3	129.4	37.1
1994	181.2	48.8	77.0	280.0	82.8	91.4	23.8	42.4	140.1	43.8	89.8	25.1	34.6	139.9	39.0
ค่าเฉลี่ย 1985-1994	139.1	48.6	59.5	284.1	69.5	67.0	23.6	31.0	146.4	36.4	72.2	25.0	28.5	137.7	33.1
Standard Deviation	27.5	5.1	9.7	20.0	11.6	17.0	2.4	6.9	10.0	7.0	11.4	2.7	2.9	10.3	4.8



3) ระดับของความหลากหลายของสินค้า (Degree of Product Diversification)

ในข้อพิจารณาถึงความหลากหลายของสินค้าจะมีผลอย่างไรต่อความเหมาะสมในการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม จะสามารถอธิบายได้ตามแนวความคิดของ Kennen²¹ ที่เห็นว่าภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ในอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมนำมาใช้กับประเทศที่มีสินค้าที่มีความหลากหลายมาก เพราะเมื่อความต้องการสินค้าตัวใดตัวหนึ่งในจำนวนมากตกลงแล้ว การว่างงานจะไม่เพิ่มอย่างรุนแรง เพราะถือว่าเป็นเพียงส่วนเล็กน้อยในตลาดแรงงาน เมื่อเทียบกับระบบที่มีการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายน้อยกว่าที่จะได้รับผลกระทบอย่างหนักทางการว่างงานเพียงอุปสงค์ในสินค้าส่งออกของประเทศเปลี่ยนไปเพียงอย่างเดียว เพราะการเข้าร่วมในอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ในอาณาเขตเงินตรานี้ จะขาดเครื่องมือทางอัตราแลกเปลี่ยนจะต้องมีเงินทุนในรูปการว่างงานแทน ดังนั้นเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอก (External Shocks) ในสินค้าตัวใดตัวหนึ่งแล้ว เงินทุนที่ต้องสูญเสียในด้านการว่างงานเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนให้คงที่ในประเทศที่มีความหลากหลายของสินค้าจะมีต้นทุนต่ำกว่า ในประเทศที่มีความหลากหลายของสินค้าน้อยกว่า ดังนั้น สรุปได้ว่า ประเทศที่มีสินค้าที่หลากหลายมากจะยอมรับการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราได้ดีกว่า ขณะที่ระบบเศรษฐกิจที่มีการกระจุกตัวในสินค้าน้อยควรเป็นเขตทางการเงินที่อยู่ภายใต้อัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่น

สำหรับการวิเคราะห์ความหลากหลายของระบบเศรษฐกิจอาเซียน ตามกรอบแนวความคิดของทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมนี้ จะพิจารณาจากสภาพความแปรปรวนของรายได้จากการส่งออก เพราะถ้าประเทศมีความหลากหลายในสินค้าแล้วรายได้ของประเทศจากการส่งออกจะค่อนข้างมีเสถียรภาพคือคงที่ เนื่องจากประเทศมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อการส่งออกให้เป็นไปตามความต้องการสินค้าจากต่างประเทศ ไปผลิตสินค้าที่มีความต้องการมาก ทำให้รายได้จากการส่งออกค่อนข้างมีเสถียรภาพ จากความสามารถในการปรับตัวเอง

แต่อย่างไรก็ดี ในโลกแห่งความเป็นจริงในประเทศที่มีการกระจายตัวในชนิดสินค้าน้อย ควรจะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่มากกว่าเนื่องจากถ้าเกิด shocks จากภายนอกจะสร้างความผันผวนของรายได้จากการส่งออกมาก ทำให้รายได้ของประเทศไม่แน่นอน และอาจเกิดปัญหาการขาดดุลการค้าเรื้อรังถ้ายังคงมีสภาพความต้องการในสินค้าของประเทศนั้นตกต่ำอยู่ต่อไป จนนำไปสู่การลดค่าเงิน ซึ่งเป็นตัวทำลายความน่าเชื่อถือของระบบการเงินในประเทศนั้น ดังนั้นในแนว

²¹ Peter B. Kennen, "The Theory of Optimum Currency Areas : An Eclectic View," in Monetary Problems of the International Economy eds. Robert A. Mundell and Alexander K. Swoboda (University of Chicago Press, 1969), p.41-60 quoted in Yoshihide Ishiyama, "The Theory of Optimum Currency Areas : A survey," p.353.

ความคิดนี้จึงขัดแย้งกับ Kennen เพราะเชื่อว่ายิ่งประเทศมีชนิดของสินค้าที่น้อยแล้วควรกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ เพื่อรักษาเสถียรภาพของรายได้และอัตราแลกเปลี่ยน ในขณะที่ประเทศที่มีความหลากหลายของสินค้ามาก ถ้าเกิด shocks ในตัวสินค้าใดสินค้าหนึ่งจะสามารถปรับตัวไปผลิตสินค้าอื่นได้โดยไม่ต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจก็ได้

ดังนั้น จากตารางที่ 5.8 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัดส่วนรายได้จากการส่งออกต่อ GDP ในช่วงปี 1985 ถึง 1994 พบว่าในสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งนับเป็นประเทศที่มีการส่งสินค้าออกหลายประเภท ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม (กรณีมาเลเซีย) และภาคบริการต่าง ๆ ยังคงมีความแปรปรวนโดยวัดจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงมากคือ 11.2% และ 11.3% ดังนั้นถ้ามาเลเซียและสิงคโปร์เข้าร่วมตัวทางการเงิน โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่จะได้ประโยชน์ในรูปความผันผวนของรายได้จากการส่งออกจะลดลงตามกลไกของระบบการเงินเดียวกัน เนื่องจากเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนจะช่วยเสริม ในขณะที่อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์มีภาคการส่งออกที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับ GDP คือเฉลี่ยเพียง 25.2 และ 26.5 เท่านั้น แม้ว่าอินโดนีเซียจะมีสินค้าที่ส่งออกกระจุกตัวในบางกลุ่มสินค้า โดยเฉพาะภาคหัตถอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนประมาณ 50% ของการส่งออกรวม²² แต่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้การส่งออกในอินโดนีเซียเพียง 2.9 ที่นับว่าต่ำกว่าประเทศอื่น เป็นการตอบคำถามว่าทฤษฎีตามแนวความคิดของ Kennen ไม่เป็นจริงในอินโดนีเซียและอาเซียนหรือไม่เป็นจริงในสถานการณ์เศรษฐกิจโลกในขณะนั้นที่ไม่มี shocks รุนแรง ดังนั้น แนวความคิดที่ความหลากหลายของสินค้าน้อยยังควรกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้คงที่เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังมีความเป็นไปได้และเป็นจริงในกรณีอาณาเขตเงินตราของอาเซียนนี้

แต่อย่างไรก็ดี ก็ยังไม่สามารถสรุปว่าทฤษฎีของ Kennen ไม่ถูกต้องเพราะระดับการเปิดประเทศของอินโดนีเซียค่าและภาคการส่งออกต่อ GDP ก็เป็นเปอร์เซ็นต์ที่ต่ำ ดังนั้นอาจจะเป็นไปตามทฤษฎีของ Kennen ได้ ถ้าระดับการเปิดประเทศมีค่าสูงมาก และสภาพเศรษฐกิจของโลกเป็นไปตามกลไกของตลาด ไม่มีการเบี่ยงเบนทางการค้าเกิดขึ้น และเนื่องจากทฤษฎีของ Kennen เกิดจากแนวคิดถึงการปรับตัวของเศรษฐกิจในกรณีที่มี shocks จากต่างประเทศรุนแรง แต่ถ้าภาวะเศรษฐกิจอยู่ในสภาพปกติและมีเสถียรภาพ ทฤษฎีตาม Kennen อาจไม่เป็นไปตามคาดการณ์ จากความขัดแย้งด้านแนวคิดนี้ ทำให้ข้อสรุปในข้อพิจารณาในด้านระดับความหลากหลายของสินค้าจึงยังไม่สามารถสรุปผลถึงความเป็นไปได้ต่อระบบการเงินอาเซียนได้แน่ชัด ทั้งนี้ขึ้นกับประสิทธิผลการมุ่งหมายอย่างไรในระบบเศรษฐกิจ ว่าถ้าต้องการรักษาระดับการจ้างงานแล้วจะเลือกที่จะไม่ใช้

²² ธรรมวิทย์ เทอดคุณธรรม, "เศรษฐกิจกลุ่มประเทศอาเซียนและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย,"

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ตามAMS แต่ถ้าต้องการรักษารายได้จากการส่งออกที่คงที่และไม่ผันผวนแล้วจะเลือกการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่โดยเฉพาะป้องกันปัญหาShocksจากภายนอก ในขณะที่ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่เลือกที่จะควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ เพราะเป็นประเทศเล็ก มีระดับการเปิดประเทศสูงโดยมีรายได้จากการส่งออกเป็นหลัก จึงต้องการปกป้องระบบเศรษฐกิจของตนจากความผันผวนของระบบเศรษฐกิจโลกมากกว่าความต้องการรักษาระดับการจ้างงานในประเทศโดยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนยืดหยุ่นได้



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) ระดับของอัตราเงินเฟ้อ (Degree of Inflation rates)

ข้อพิจารณาที่สามารถอธิบายได้จากทฤษฎี ทั้งในแง่ทฤษฎีค่าเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity Theory) ที่แสดงถึงการรวมตัวของประเทศสมาชิกในอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมควรรวมกันในหมู่ประเทศสมาชิกที่มีอัตราเงินเฟ้อที่ใกล้เคียงกัน เพราะถ้าประเทศมีอัตราเงินเฟ้อในระดับที่ไม่เท่ากันแล้วหรือแตกต่างกันมาก พบว่าประเทศเงินเฟ้อสูงจะพยายามรักษาสภาพการแข่งขันในระหว่างประเทศของตน โดยใช้การเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือในการลดเงินเฟ้อได้ แต่ถ้าประเทศนี้เข้าร่วมในอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมจะต้องกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะระบบเศรษฐกิจของประเทศตนเพียงประเทศเดียว เพราะการใช้นโยบายไม่ว่าจะเป็นการลดค่าเงินจะไม่อนุญาตให้ทำในการรวมกลุ่มเป็นระบบการเงินเดียวกัน หรือแม้กระทั่งการใช้นโยบายทางการเงินและการคลังอื่น ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ยเพื่อแก้ปัญหาในประเทศตนเองจะสร้างปัญหาให้กับประเทศสมาชิกอื่นที่มีสภาพเงินเฟ้อตรงกันข้ามก็ได้ ดังที่เห็นได้จากวิกฤตการณ์ทางการเงินยุโรป ปี 1992 ดังนั้น ประเทศที่เข้าร่วมอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมควรมีอัตราเงินเฟ้อที่เท่า ๆ กัน จะเกิดผลสำเร็จจากการรวมตัวมากกว่า

นอกจากนี้ยังมีแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่เข้ามาสนับสนุนในข้อพิจารณา คือ Giovanni Magnifico²³ ที่เชื่อว่าการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตจะไม่สามารถแก้ปัญหาการว่างงานและเงินเฟ้อได้สมบูรณ์ ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาทางอุปสงค์ในประเทศหนึ่งคนเกิดเงินเฟ้อ จะไม่สามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตทดแทนเพื่อขจัดเงินเฟ้อได้ทั้งหมด จนไม่อาจรักษาสภาพอาณานิคมเงินตราที่เหมาะสมได้ ทำให้เขาเสนอว่าประเทศก่อนการรวมตัวควรมีลักษณะความโน้มเอียงของอัตราเงินเฟ้อไปในระดับและทิศทางเดียวกัน เพราะการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจจากภายนอกเพียงเล็กน้อย แต่อาจสร้างภาวะเงินเฟ้อที่รุนแรงในแต่ละประเทศไม่เท่ากัน ดังนั้นการมีสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) คือมีธนาคารกลางและมีนโยบายการเงินร่วมกันก็ควรมีสภาพความโน้มเอียงของเงินเฟ้อเหมือนกัน ซึ่งสาเหตุของความโน้มเอียงในเงินเฟ้อให้เท่ากันคือ เน้นการเปิดเสรีระหว่างประเทศสมาชิกและให้กลไกตลาดทำงานอย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้นให้กำหนดกฎหมายและมาตรการด้านแรงงานให้เหมือนกันหรืออยู่ในมาตรฐานระดับเดียวกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยปรับสภาพความโน้มเอียงของเงินเฟ้อให้เข้าใกล้กันมากขึ้น

²³ Giovanni Magnifico, *European Monetary Unification*, (Great Britain : Macmillan , 1973), p.43-81 ในเดชา ฉายะพงศ์, *การรวมตัวทางด้านเศรษฐกิจ*, (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2524), หน้า 66-71

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศควรมีสภาพเงินเฟ้อที่ปรับเข้าหากันก่อนการจัดตั้งอาณาเขตนี้ เพราะการใช้นโยบายการเงินร่วมกันจะกระทบต่อผลทางเศรษฐกิจในประเทศสมาชิกไปในทางเดียวกัน เช่น ถ้าไทยใช้นโยบายเงินผ่านอัตราดอกเบี้ยให้สูงเพื่อกดดันให้อัตราเงินเฟ้อต่ำแล้ว ในขณะที่เกิดสภาพเงินฝืดและเศรษฐกิจถดถอยในฟิลิปปินส์ การใช้นโยบายการเงินร่วมกันนี้จะซ้ำเติมปัญหาของฟิลิปปินส์ให้ถดถอยมากขึ้น ตัวอย่างนี้จึงเป็นส่วนเสริมถึงความคิดว่าเงินเฟ้อควรมีอยู่ในระดับใกล้เคียงกันในหมู่ประเทศสมาชิก

จากตารางที่ 5.9 เป็นระดับอัตราเงินเฟ้อของประเทศในอาเซียนระหว่างปี 1985 ถึง 1995 พบว่าอัตราเงินเฟ้อในฟิลิปปินส์มีสูงมากที่สุด ในเกือบทุกช่วงเวลา เมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่น โดยเฉลี่ยมีอัตราเงินเฟ้อประมาณ 10.5 ตามมาด้วยเงินเฟ้อในอินโดนีเซียถึง 7.7 ในขณะที่ประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำพอสมควร เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย 11 ปี แม้ว่าช่วงหลังปี 1990 มีอัตราเงินเฟ้อในมาเลเซียและไทยสูงขึ้นมาก เป็นผลมาจากการเติบโตของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศ แต่อย่างไรก็ดีในภาพรวมแล้วประเทศทั้งสองมีการควบคุมเงินเฟ้อผ่านทางนโยบายต่าง ๆ ได้ดี แต่ในประเทศไทยสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเงินเฟ้อต่ำที่สุด ส่วนหนึ่งเนื่องจากสิงคโปร์คือเฉลี่ย 1.8 และมีความผันผวนน้อยโดยดูจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพียง 1.5 แสดงถึงความสามารถในการควบคุมเงินเฟ้อที่ดีของสิงคโปร์ทำให้เงินเฟ้อเปลี่ยนแปลงไปไม่มากในแต่ละปี ดังนั้นจะสามารถแบ่งการกระจายเงินเฟ้อในกลุ่มอาเซียนออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มเงินเฟ้อสูงคือ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ กลุ่มเงินเฟ้อระดับกลางคือ ไทยและมาเลเซีย และกลุ่มเงินเฟ้อต่ำคือ สิงคโปร์ จากส่วนนี้ถ้ามีการรวมตัวทางการเงินจะเกิดปัญหาได้ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการปรับตัวเข้าหากันในเงินเฟ้อซึ่งจะเสนอแนะแนวทางในบทสรุปต่อไป แต่อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากแผนภาพแล้วช่วงปีแรก ๆ ของการศึกษาสภาพเงินเฟ้อต่างกันมากกว่าปัจจุบันที่มีการปรับเข้าหากันมากขึ้น ซึ่งก็นับเป็นแนวโน้มความเป็นไปได้ที่จะเกิดการรวมตัวทางการเงินในอาเซียนได้เช่นกัน

สำหรับการพิจารณาความโน้มเอียงของเงินเฟ้อ จะเห็นว่าสหภาพแรงงาน ควรกำหนดค่าจ้างซึ่งเป็นสาเหตุของความแตกต่างกันของความโน้มเอียงเงินเฟ้อยังมีมากในอาเซียน ซึ่งทำให้การรวมตัวทางการเงินภายใต้กรอบทฤษฎี OCA เป็นไปได้น้อยลง แต่อย่างไรก็ดีในอนาคตการค้าเสรีระหว่างสมาชิกซึ่งเป็นผลจาก AFTA เขตการค้าเสรีอาเซียนจะช่วยลดสภาพความแตกต่างส่วนนี้ และยกเลิกสภาพการผูกขาดในอุตสาหกรรมของประเทศสมาชิกได้ นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่ศึกษาเดียวกันพบว่าการเผชิญหน้ากับแรงกดดันต่าง ๆ จากภาวะเศรษฐกิจโลกในช่วงปี 1985 ถึง 1995 ว่ามีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลกผ่านทางอัตราเงินเฟ้อเหมือนหรือแตกต่างกัน โดยดูจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเงินเฟ้อแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นการแสดง

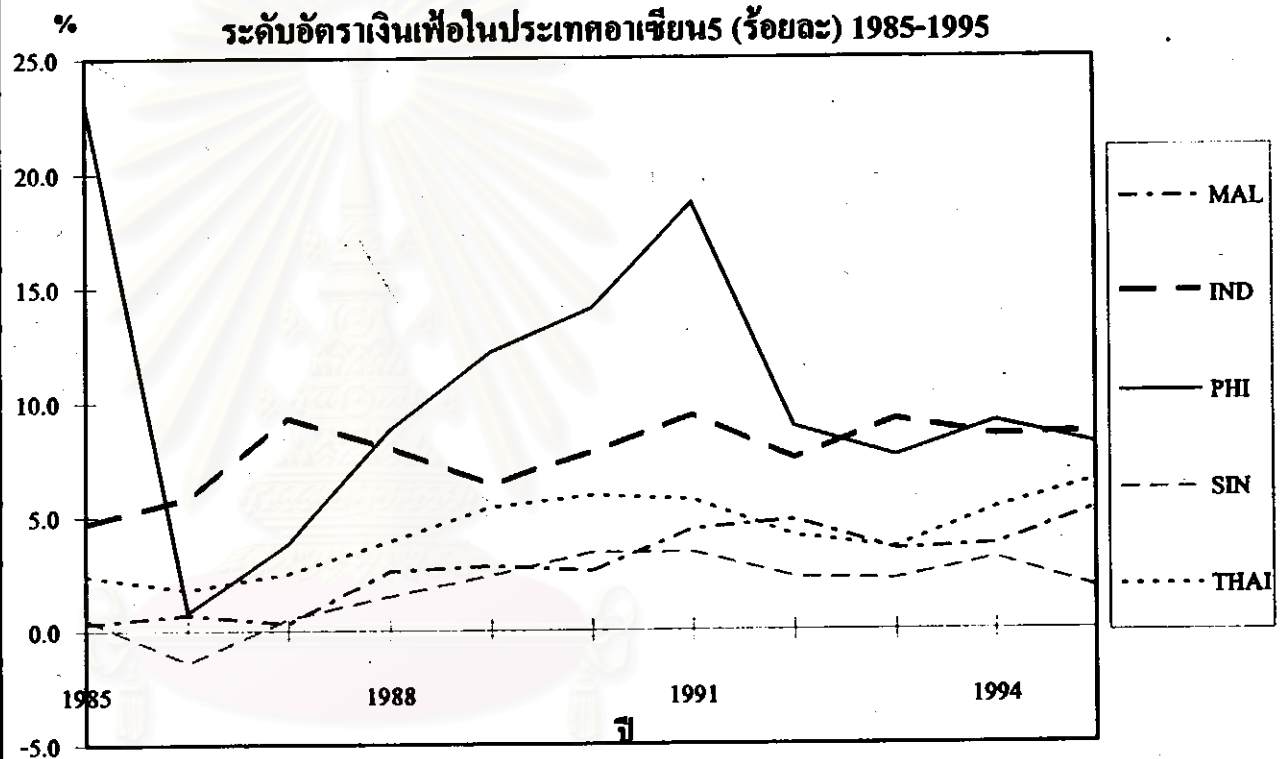
ความโน้มเอียงของเงินเพื่อส่วนหนึ่งพบว่า ทุกประเทศยกเว้นฟิลิปปินส์มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เกือบจะเท่ากันคือ 1.5-1.8 แสดงถึงภาวะการผันของเศรษฐกิจโลกที่เหมือนกัน แต่แต่ละประเทศมีการปรับเปลี่ยนเงินเพื่อไปในรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เหมือนกัน หมายถึง ความโน้มเอียงของเงินเพื่อที่เกิดจากแรงกระทบภายนอกตามแนวคิดของ Magnifico ของประเทศในกลุ่มอาเซียนเหมือนกัน ซึ่งเหมาะสมในการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมของอาเซียน และสภาพทางเศรษฐกิจและการเงินอาเซียน ส่วนนี้ไม่พิจารณาฟิลิปปินส์ เนื่องจากช่วงที่ศึกษาฟิลิปปินส์มี Shocks ที่เกิดจากปัญหาภายในประเทศทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ทำให้ภาวะเงินเพื่อในฟิลิปปินส์มีความผันผวนอย่างมาก โดยเฉพาะภายหลังจากการโค่นล้มประธานาธิบดีมาร์กอสในปี 1986 และปัญหานี้ต่างประเทศของฟิลิปปินส์ในช่วงปี 1984 และ 1985 แต่อย่างไร ยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าความโน้มเอียงเงินเพื่อในอาเซียนเท่ากัน เพราะต้องพิจารณาเปรียบเทียบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดเงินเพื่อในแต่ละประเทศ

ดังนั้นการพิจารณาระดับของความโน้มเอียงและปรับเข้าหากันของเงินเพื่อต่อความเหมาะสมของการจัดตั้งอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสมหรือระบบการเงินอาเซียนแล้ว พบว่าแม้ว่าระดับของอัตราเงินเพื่อภายในกลุ่มอาเซียน ยังคงมีระดับแตกต่างกันอยู่แค่สภาพการปรับเข้าหากันมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมา จากการร่วมมือกันระหว่างธนาคารกลางของประเทศสมาชิก จนอัตราเงินเพื่อในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเคลื่อนเข้าหากันอยู่ในช่วงความต่างที่แคบลง นอกจากนี้สภาพความโน้มเอียงของการเกิดเงินเพื่อจากช่วงเวลาปี 1985 ถึง 1995 ภายใต้อาณาเขตเศรษฐกิจโลกเหมือนกัน ผลทางเงินเพื่อในสมาชิกก็มีความผันแปรที่วัดจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประเทศสมาชิกเท่า ๆ กัน สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความโน้มเอียงที่จะเกิดเงินเพื่อเหมือนกัน ดังนั้นจากความโน้มเอียงที่ใกล้เคียงและการปรับเข้าหากันของเงินเพื่อนี้จะเสริมสร้างความเป็นไปได้ที่จะก่อตั้งอาณาเขตเงินตราหรือระบบการเงินอาเซียนให้มีความเป็น ไปได้มากขึ้นในอนาคต

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.9 ระดับอัตราเงินเฟ้อของประเทศในอาเซียน 1985-1995 (วัดเป็นร้อยละ)

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI
1985	0.3	4.7	23.1	0.5	2.4
1986	0.7	5.8	0.8	-1.4	1.8
1987	0.3	9.3	3.8	0.5	2.5
1988	2.6	8.0	8.8	1.5	3.9
1989	2.8	6.4	12.2	2.4	5.4
1990	2.6	7.8	14.1	3.4	5.9
1991	4.4	9.4	18.7	3.4	5.7
1992	4.8	7.5	8.9	2.3	4.1
1993	3.5	9.2	7.6	2.2	3.6
1994	3.7	8.5	9.1	3.1	5.3
1995	5.3	8.6	8.1	1.8	6.5
ค่าเฉลี่ย 1985-1995	2.8	7.7	10.5	1.8	4.3
Standard Deviation	1.8	1.5	6.3	1.5	1.6



ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสรุปของผลการพิจารณาความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม (Optimum Currency Area Theory) ที่เป็นแนวคิดแรกๆ ถึงเงื่อนไขของการรวมตัวทางการเงินโดยมีอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ระหว่างกัน อย่างเปลี่ยนแปลงไม่ได้และมีเงินสกุลร่วมกัน ซึ่งมีการพิจารณาระดับทางเศรษฐกิจในข้อต่างๆ ดังนี้ คือ ระดับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ทั้งแรงงานและทุน ระดับการเปิดประเทศ ระดับเงินเฟ้อ และระดับความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของประเทศในอาเซียนทั้งห้าประเทศ

ผลที่ได้พบว่า ในการเคลื่อนย้ายปัจจัยแรงงานและทุน ในแต่ละประเทศสมาชิก ยังมีสภาพการกีดกันอยู่บ้าง โดยในตลาดแรงงานที่แต่ละประเทศจะมีบทบาทอยู่ดีในการกีดกันแรงงานจากต่างชาติ โดยเฉพาะแรงงานที่ไร้ทักษะ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน แต่ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันอยู่แล้ว อันเนื่องมาจากค่าจ้างที่แตกต่างกันและปริมาณความต้องการแรงงานที่ขาดแคลนในบางประเทศ สิ่งนี้จึงเป็นส่วนเสริมต่อความเป็นไปได้ของระบบAMSมากขึ้น

สำหรับส่วนของการเคลื่อนย้ายทุน จากเดิมที่มีการกีดกันในการลงทุนบางส่วน แต่เนื่องจากประเทศอาเซียนแต่ละมีการเปิดเสรีทางการเงินและเปิดกว้างแก่นักลงทุนมากขึ้น ทั้งการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์ ทำให้ปริมาณการลงทุนในประเทศอาเซียนทั้งหลายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนเสริมในการเริ่มระบบการเงินอาเซียนได้ในอนาคต ประกอบกับประเทศส่วนใหญ่ก็มีความสามารถในการควบคุมผลจากการลงทุนจำนวนมากอย่างเงินเฟ้อไม่ได้ดี นอกจากนี้ประเทศในอาเซียนมีโครงการลงทุนระหว่างกัน ซึ่งเป็นผลดีต่อจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน

ในด้านระดับการเปิดประเทศ ทุกประเทศยกเว้นอินโดนีเซีย มีลักษณะการเปิดประเทศที่สูงมาก ส่วนนี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกต้องการมีระบบการเงินอาเซียน เพื่อมาช่วยกันรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่อาจจะถูกกระทบจากเปิดประเทศมากขึ้น ในขณะที่ระดับความหลากหลายทางผลิตภัณฑ์ ที่วิเคราะห์โดยใช้รายได้ของประเทศ ซึ่งเกือบทุกประเทศมีรายได้จากการส่งออกเป็นรายได้หลัก และเมื่อรวมกับสภาพที่ประเทศอาเซียนมีขนาดเล็กและเปิดประเทศมาก เมื่อมีเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจโลกมากกระทบจะมีผลต่อรายได้ของประเทศมากกว่าประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ ดังนั้นประเด็นนี้จะช่วยเสริมให้ต้องการมีระบบการเงินอาเซียนมาช่วยเสริมเสถียรภาพทางการเงินอีกทางหนึ่ง แทนที่แต่ละประเทศจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเพียงลำพัง

ส่วนระดับอัตราเงินเฟ้อ แม้ว่าแต่ละประเทศอาเซียนยังมีระดับที่แตกต่างกันอยู่โดยฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียที่มีเงินเฟ้อสูง แตกต่างกับสิงคโปร์ ที่มีเงินเฟ้อต่ำมาก ในขณะที่ไทยและมาเลเซียสามารถควบคุมเงินเฟ้อได้ต่ำพอสมควร ระดับเงินเฟ้อที่ต่างนี้เอง เป็นอุปสรรคต่อการรวม

ตัวเป็นระบบการเงินอาเซียนที่ต้องมีการออกนโยบายทางการเงินและการคลังบางส่วนร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวทางเศรษฐกิจให้เป็นไปทางเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี ก็มีสภาพเงินเฟ้อที่ปรับเข้าหากันมากขึ้น อันเป็นส่วนเสริมต่อความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียนในอนาคต

โดยรวมสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินในอาเซียน 1985-1995 มีระดับต่าง ๆ กัน ความกรอบทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม พบว่ามีสภาพตลาดแรงงานและทุนบางส่วนที่มีการกีดกัน รวมทั้งระดับอัตราเงินเฟ้อที่ต่างกันเท่านั้นที่ไม่เอื้อต่อการจัดตั้งระบบAMS แต่สภาพการโยกย้ายแรงงานและทุนระหว่างสมาชิกด้วยกันอยู่แล้ว มีการปรับเข้าหากันทางการเงินเพื่อ รวมถึงระดับการเปิดประเทศสูงมาก นับเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดระบบการเงินอาเซียนขึ้น เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคและให้ความร่วมมือทางการเงินร่วมกันได้



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 อาเซียนกับสภาพการปรับตัวเข้าหากันทางเศรษฐกิจ (1985-1995)

(ASEAN and Pre - Convergence Conditions)

สืบเนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาถึงสภาพก่อนและหลังการใช้ระบบ EMS จะได้บทเรียนจากระบบ EMS และจากผลของการพิจารณาสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินอาเซียนเฉพาะตามแนวทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม พบว่าในระบบ EMS ที่เคยเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินมีเหตุมาจากสภาพโครงสร้างและลักษณะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมากระหว่างประเทศสมาชิกที่เข้าร่วม ทำให้เมื่อนำระบบการเงินร่วมกันมาใช้ โดยควบคุมการใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจบางส่วนไว้ ทำให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศที่มีปัญหา นำไปสู่ความผันผวนในระบบ อย่างกรณีความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยในประเทศที่มีเศรษฐกิจถดถอยจึงต้องการลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ในขณะที่ประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง จนระดับราคาเริ่มสูงขึ้น ต้องการควบคุมเงินเฟ้อโดยเพิ่มอัตราดอกเบี้ย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาวิกฤตการณ์จากการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยนในเวลาต่อมา ดังที่อธิบายไปในบทที่ 3 สาเหตุหลักของวิกฤตการณ์นี้ คือ สภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน โดยดูจากตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งในส่วนนี้เน้นในตัวแปรเศรษฐศาสตร์มหภาค หรือจากการพิจารณาอาเซียน ตามกรอบแนวคิดของหลักทฤษฎีอาณาเขตเงินตราที่เหมาะสม จะพบว่ามิมีประเด็นของการพิจารณาระดับเงินเฟ้อที่เท่าเทียมกัน และสภาพน้ำมันแข็งต่อการเกิดเงินเฟ้อเหมือนกันด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติจำเป็นที่ต้องพิจารณาระดับที่เท่าเทียมกันของตัวแปรอื่น ๆ ด้วย เช่น ระดับการใช้งบประมาณรัฐบาท รวมถึงหนี้สาธารณะ เป็นต้น

ดังนั้น ในข้อพิจารณาในส่วนนี้จึงเป็นการพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary System : AMS) ที่จะใช้กลไกทางอัตราแลกเปลี่ยน และครุภัณฑ์เงินของอาเซียนเป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการระบบ โดยใช้ค่าทางสถิติและแผนภาพที่แสดงถึงสภาพการปรับตัวเข้าหากัน และมีระดับอยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน เพราะการรวมตัวทางการเงินจำเป็นต้องออกมาตรการและนโยบายมาแก้ปัญหาและควบคุมเศรษฐกิจร่วมกัน แม้จะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ผลกระทบจะกระจายไปในทุกประเทศสมาชิก ดังนั้น ส่วนนี้เป็นส่วนเสริมความจำเป็นที่ต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียนว่าแต่ละประเทศมีลักษณะทางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียง และมีการปรับตัวไปในทิศทางเดียวกันมากน้อยเพียงไร ผ่านทางค่าแสดงทางสถิติและแผนภาพ นอกจากนั้นในกรณีที่มีจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้มีระดับที่เข้าใกล้กันมากขึ้น ควรหามาตรการเสนอแนวทางในการปฏิบัติหรือเสริมความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้เมื่อมีการรวมตัวเป็นระบบการเงินจริงจะสามารถร่วมกันในการควบคุมได้ราบรื่น และเกิดปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งลักษณะในการพิจารณานี้จะ

เรียกว่า สภาพการปรับตัวเข้าหากันก่อนการเริ่มรวมตัวทางการเงิน (Pre-Monetary Integration Conditions) หรือ (Pre-Convergence Conditions)

ข้อควรระวังในการพิจารณาในส่วนนี้ คือ การพิจารณาไม่ใช่การนำหลักการปรับตัวเข้าหากัน (Convergence Criteria) ทั้ง 4 ข้อ ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการรวมตัวเข้าสู่สหภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน ที่เป็นการรวมตัวขั้นสูงสุดของการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยความแตกต่างในส่วนนี้เป็นการพิจารณาสภาพการปรับตัวเข้าหากันก่อนการรวมตัวทางการเงินใด ๆ และไม่จำกัดเงื่อนไขในการพิจารณาเฉพาะตัวแปรที่บังคับ 4 ข้อตามหลักการปรับตัวเข้าหากัน นอกจากนั้นการพิจารณาหลักการปรับตัวเข้าหากันทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะที่เกิดหลังการใช้ระบบ EMS หรือหลังการเริ่มต้นการรวมตัวทางการเงิน ในขณะที่ในส่วนนี้เป็นการพิจารณาความเป็นไปได้จากการปรับตัวเข้าหากันให้มีทิศทางในอนาคตเป็นไปได้ในแนวทางเดียวกันก่อนเริ่มต้นการรวมตัวทางการเงินใด ๆ (Pre-Monetary Integration Conditions)

สำหรับในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้จากสภาพการปรับตัวเข้าหากันของเศรษฐกิจในกลุ่มอาเซียนจะพิจารณาวิเคราะห์ถึงภาพรวมและโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในช่วงเวลา 10 ปีที่เริ่มจากการพิจารณาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ปีของแต่ละประเทศควรมีการพัฒนา และทิศทางที่แตกต่างกัน มีผลต่อตัวแปรเชื่อมโยงกับหนี้สาธารณะ การใช้งบประมาณรัฐบาทและดุลบัญชีเดินสะพัดของแต่ละประเทศ นอกจากนั้นแล้วศึกษาไปถึงผลของตัวแปรทางเศรษฐกิจในอัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยอีกด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)

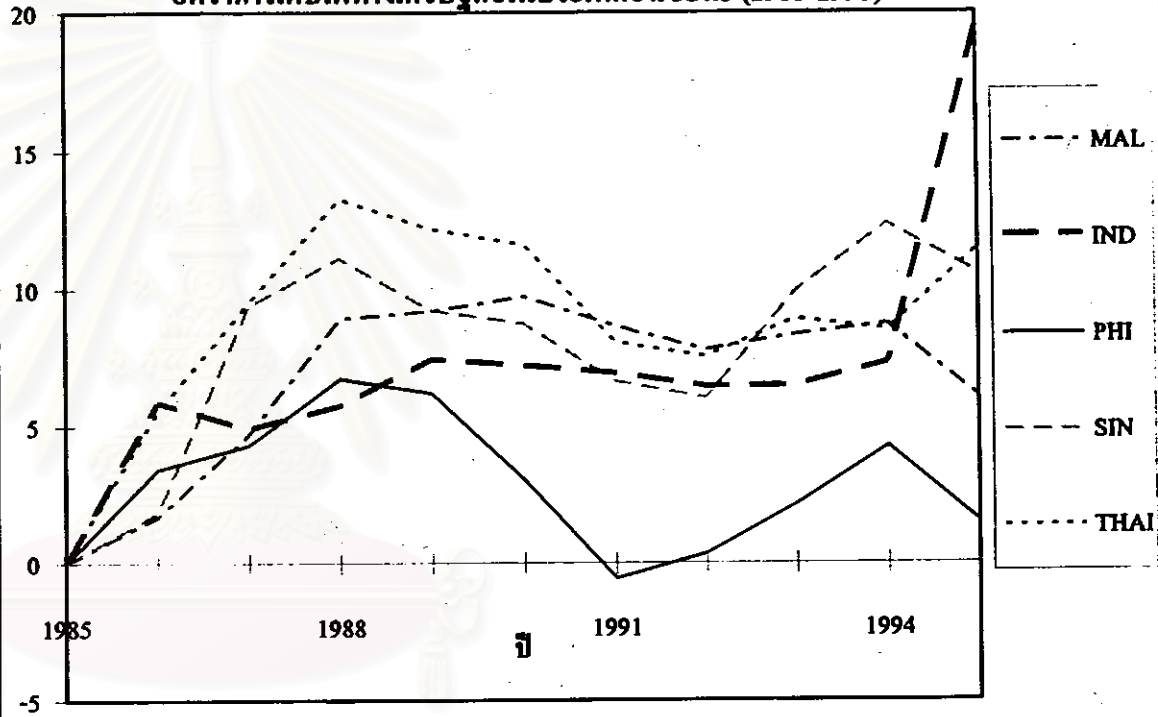
อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในอาเซียน คำนวณมาจากค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (GDP at constant price) หรือเรียกว่า Real GDP ดังนั้นในกรณีนี้เป็นอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Economic Growth) เพราะขจัด การเบี่ยงเบนจากระดับราคาที่ยืดหยุ่นไป ดังที่แสดงในตารางที่ 5.10 พบว่าพิจารณาเฉพาะปี 1985 ถึง 1994 โดยปี 1995 ยังเป็นค่าประมาณการ จะเห็นได้ว่าประเทศโดยส่วนใหญ่เป็นประเทศ กำลังพัฒนาที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมาก โดยเฉลี่ยค่าเฉลี่ยอัตราการเติบโตทาง เศรษฐกิจ 7-10% ต่อปี ซึ่งนับเป็นอัตราที่สูงมาก เมื่อเทียบกับส่วนของโลก โดยตั้งแต่ปี 1987 ทุก ประเทศมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมากขึ้น และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 1992 ที่เกิดวิกฤต การณ์อ่าวเปอร์เซีย ทำให้มีการหยุดชะงักของเศรษฐกิจโลกไป แต่เป็นช่วงสั้น ๆ ดังนั้นภายหลังจาก ปี 1992 จึงมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มสูงขึ้นอีกครั้ง ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์ที่มีลักษณะการเติบโตทาง เศรษฐกิจที่ผันผวนมาก และมีอัตราการเติบโตที่ต่ำที่สุดในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะในช่วงเวลา 10 ปีที่ศึกษา ฟิลิปปินส์เผชิญกับปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจภายใน และการเมืองที่มีการปฏิวัติและก่อกบฏหลาย ครั้ง²⁴ แม้จะไม่สำเร็จแต่ก็ทำให้ภาวะการลงทุนจากต่างประเทศที่จะไหลเข้ามาชะงัก จนใน ปี 1991 ที่ฟิลิปปินส์มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ติดลบอยู่ -0.6 และยังประสบปัญหาภัยแล้ง และภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะการถอนทหารออกจากฐานทัพเรือในฟิลิปปินส์ ทำให้ปริมาณการลงทุนกลับลดลง ถึงแม้ว่าปี 1992 จะมีการเติบโตกระตุ้นขึ้นบ้าง และพบว่าในปี 1993 และ 1994 พบ ว่ามีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเหตุจากมาตรการในการส่งเสริมการลงทุน จากต่างประเทศและการส่งเสริมการส่งออก รวมถึงการส่งแรงงานข้ามชาติด้วย ทำให้ปริมาณเงิน ที่ไหลเข้าประเทศ ช่วยกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซามานานของประเทศให้ฟื้นกลับมาอีก ครั้ง ทั้งนี้แม้ว่าจะจัดฟิลิปปินส์ไปอยู่ในกลุ่มที่การปรับตัวทางเศรษฐกิจที่เติบโตต่ำ แต่ก็มีแนวโน้ม ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ที่คืบหน้าเป็นลำดับ

²⁴ Gerald Tan, "Comparative Economic Development," in ASEAN Economic Development and Co-operation. (Singapore : Time Academic Press , 1995), p.28.

ตารางที่ 5.10 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศอาเซียน5 1985-1995* (Real Economic Growth : change in GDP at constant price)

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985
1986	1.7	5.9	3.4	1.8	5.5	1.0
1987	4.7	4.9	4.3	9.4	9.5	0.7
1988	8.9	5.8	6.8	11.1	13.3	0.9
1989	9.2	7.5	6.2	9.2	12.2	1.0
1990	9.7	7.2	3.0	8.8	11.6	1.1
1991	8.7	7.0	-0.6	6.7	8.1	1.0
1992	7.8	6.5	0.3	6.0	7.6	0.9
1993	8.3	6.5	2.1	9.9	8.9	0.9
1994	8.7	7.3	4.3	12.4	8.5	0.8
1995	6.1	19.5	1.5	10.6	11.5	2.3
ค่าเฉลี่ย1985-1995	7.4	7.8	3.1	8.6	9.7	
Standard Deviation	2.5	4.2	2.4	3.0	2.4	

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศอาเซียน5 (1985-1995)



* ปี 1995 เป็นค่าประมาณการ

ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับกลุ่มที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงคือ ทั้งสิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพบว่าสิงคโปร์ในช่วงต้นของการศึกษามีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมากที่สุด โดยในปี 1988 มีสูงถึง 11.1% แม้ต่อมาจะมีระดับลดลงบ้าง โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศกลุ่มนี้ที่มีค่าสูงมาก ทั้งนี้มาจากการตั้งไหลของเงินทุนที่เข้ามาลงทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ อย่างต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ นโยบายส่งเสริมการลงทุนในด้านต่าง ๆ อย่างเช่นในปี 1988 มีอัตราการเติบโตเศรษฐกิจในมาเลเซียที่สูงมากถึง 8.9 เนื่องจากผลของการลดค่าเงินริงกิต เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐลง 7% การลดค่าจ้างแรงงานและการให้สิทธิพิเศษในการลงทุนต่อต่างชาติเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีผลกระทบต่อการเติบโตเศรษฐกิจอย่างมากในช่วงต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ในกรณีอินโดนีเซีย ที่มีอัตราการเติบโตที่สูง ประมาณ 6-8% ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอ ยกเว้นปี 1992 ที่มีอัตราที่ต่ำลงเล็กน้อยเนื่องจากเหตุการณ์สังหารหมู่ที่ติมอร์ตะวันออกของรัฐบาลอินโดนีเซียและภาวะเศรษฐกิจโลกในช่วงสงครามอ่าวเปอร์เซีย ทำให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลงเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ดี สภาพการเติบโตเศรษฐกิจในอนาคตโดยในปี 1994 อินโดนีเซียมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจถึง 7.3% และมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ภายหลังจากปี 1996 เนื่องจากความได้เปรียบของอินโดนีเซียจากอัตราค่าจ้างที่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และสภาพทรัพยากรที่มีอยู่สมบูรณ์ รวมทั้งนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนและการผ่อนคลายข้อจำกัดต่าง ๆ ของการลงทุน นอกจากนั้น แนวโน้มของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพมากขึ้น เนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบันภาคการส่งออกของอินโดนีเซียผูกติดอยู่กับภาคอุตสาหกรรมส่งออก น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ทำให้เมื่อราคาน้ำมันโลกตกต่ำลงภายหลังการผ่อนคลายจากวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2 ในปี 1979-1980 นี้จะมีผลต่อการเติบโตเศรษฐกิจของอินโดนีเซียที่มีภาคน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก แต่จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 6 (1994-1998) ของอินโดนีเซีย พบว่า มีการส่งออกและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่น้ำมันเพิ่มขึ้นถึง 16.8% ซึ่งแม้ว่าภาคน้ำมันยังคงเป็นแหล่งรายได้หลัก แต่ก็ลดลงจากที่เคยเป็นสัดส่วนถึง 65.2% ของการส่งออกเหลือเพียง 24.6% ในปี 1994 เท่านั้น²⁵ ทำให้เสถียรภาพทางการเติบโตทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น มิได้ขึ้นตามความผันผวนของราคาน้ำมันโลกอีกต่อไป

ในขณะที่เดียวกัน สภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยที่มีอัตราสูงขึ้นมาก พบว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เฉลี่ยที่สูงที่สุดในกลุ่มคือ ประมาณ 9.7% โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจที่มีภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ไป

²⁵ ชรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม, หน้า 3-31-3-32.

สู่ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการค้าและบริการมากขึ้น โดยเฉพาะในปี 1988-1990 ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจถึง 13.3, 12.2 และ 11.6% ค่อยี่ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลจากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก รวมถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของไทยที่เอื้ออำนวยในขณะนั้น เช่น อัตราค่าจ้างที่ต่ำ รวมถึงสิทธิพิเศษทางการค้าที่ไทยได้จากประเทศอื่น ๆ เป็นตัวดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้ย้ายฐานการผลิตเข้ามาในไทย ซึ่งผลทางเศรษฐกิจที่ได้ของการหลั่งไหลของปริมาณเงินลงทุนเข้าในไทยนี้ แต่พบว่าแม้ว่าจะเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยที่เป็นปัญหาในปัจจุบันมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังผลักดันให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อและระดับค่าจ้างที่เพิ่มสูงขึ้น จนสภาพการแข่งขันของไทยได้ถดถอยลง โดยในช่วงปี 1994 พบว่ามีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจตกเหลือ 8.5 จาก 8.9 ใน 1993 และจะมีการถดถอยลงในปี 1995 และ 1996 อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนับเป็นปัญหาที่ไทยจะต้องแก้ไขโดยรักษาปริมาณการลงทุนและการส่งออกของประเทศที่ตกผลจากการถูกตัดสิทธิพิเศษต่าง ๆ ให้คงอยู่ในไทย โดยอาศัยมาตรการต่าง ๆ

โดยสรุป อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในอาเซียน มีระดับที่สูงมากเมื่อเทียบกับส่วนอื่น ๆ ของโลก ยกเว้นฟิลิปปินส์ที่แม้จะมีภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำและผันผวนมากจากปัญหาภายในประเทศ แต่ก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้นภายหลังปี 1993 เป็นต้นมา ภาพรวมของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในมาเลเซีย ไทย และอินโดนีเซีย ที่เริ่มสูงมากขึ้น ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1980 ที่มีราคาน้ำมันโลกถดถอยและพัฒนาการส่งออกจากส่งสินค้าเกษตรกรรมและวัตถุดิบไปสู่การส่งออกในภาคหัตถอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยส่วนหนึ่งที่กระตุ้นการส่งออกที่มากขึ้นนี้มาจากการปรับปรุงสาขาอุปโภค การค้า การเงิน รวมทั้งการอุตสาหกรรมโดยมาตรการส่งเสริมและการเปิดเสรีในตลาดต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งนี้แนวโน้มในอนาคตของโครงสร้างทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้จะแบ่งเป็นประเทศที่มีแรงงานมากและค่าจ้างถูกคือ ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย ที่จะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น จากปริมาณการลงทุนต่างประเทศที่ย้ายฐานการผลิตจากประเทศอื่น รวมทั้งจากไทยและมาเลเซียเข้าไปลงทุนมากขึ้น และกลุ่มประเทศที่กำลังเผชิญกับการเริ่มถดถอยลงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเสียความได้เปรียบในการแข่งขันไปจากค่าจ้างที่เพิ่มสูงขึ้นและเริ่มขาดแคลนแรงงานอย่างไทยและมาเลเซีย และสุดท้ายคือสิงคโปร์ที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก เนื่องจากสภาพการเปิดประเทศที่สูงมาก และมีนโยบายเศรษฐกิจที่เสรี แม้จะมีภาวะค่าจ้างและต้นทุนการผลิตที่สูง แต่ก็มี ความได้เปรียบในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมีการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง จึงยังสามารถรักษาระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจให้สูงอยู่ได้

จากบทสรุปการพิจารณาภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียนในปัจจุบัน และโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต ต่อการวิเคราะห์ความเห็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน ภายใต้แนวความคิดของการปรับตัวเข้าหากัน พบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมากระจายตัวไปมาก พิจารณาจากแผนภาพของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ช่วงต้นของการศึกษามีระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจกระจุกตัวกันมาก แต่ต่อมามีสภาพการขยายตัวเศรษฐกิจในระดับที่แตกต่างกันและกระจายออกมากขึ้น โดยเฉพาะจากประเทศฟิลิปปินส์ ดังนั้นถ้าหากไม่นับรวมฟิลิปปินส์มาจะพบค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงการปรับตัวเข้าหากันมีมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาแนวโน้มต่อการจัดตั้งระบบการเงินเดียวกันจะพบว่ามาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย เหมาะสมในการเข้าร่วมกัน ในขณะที่สิงคโปร์มีค่าการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงไปจากระดับการพัฒนาประเทศที่ก้าวหน้า รวมทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงและอุตสาหกรรมบริการ และฟิลิปปินส์ที่เพิ่งเริ่มการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจที่ตกต่ำมานาน โดยที่ไทยและมาเลเซียถ้าต้องการที่จะจัดตั้งจำเป็นต้องรักษาอัตราการขยายทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับเดิมให้ได้ ท่ามกลางสภาพความได้เปรียบในการแข่งขันที่ตกลง และการโยกย้ายการลงทุนไปประเทศอื่นที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า มิฉะนั้นภายหลังจากระบบการเงินอาเซียนแล้วเกิดสภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมาก จนเกิดปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในประเทศที่อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า ดังที่อธิบายไปในภาคผนวกแล้วว่า เพราะรายได้จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีมากขึ้น จะมีผลต่อการใช้จ่าย และการนำเข้าที่จะสูงขึ้นตาม ในขณะที่การส่งออกจะลดลงเพราะค่าเงินจะแข็งขึ้นจากปริมาณเงินที่ไหลเข้าประเทศมาก จนกระทั่งประเทศนั้นมีปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ในทางกลับกัน ประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าจะมีปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล ซึ่งจากเหตุผลนี้จึงสรุปว่าระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่จะเข้าจัดตั้งระบบการเงินร่วมกัน ควรอยู่ในระดับเดียวกัน และมีสภาพที่ใกล้เคียงกัน โดยมีสภาพการปรับตัวเข้าหากันเรื่อยๆ ดังนั้นในอาเซียนยังอาจมีปัญหาในการปรับเข้าเป็นระบบการเงินอาเซียนอยู่ เพราะแนวโน้มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจจะกระจายออกจากกัน และมีระดับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจยังมีช่วงห่างระหว่างประเทศที่มีระดับสูงสุดและต่ำสุดอยู่มาก แต่แนวโน้มประเทศที่เริ่มเทียบเปรียบในการแข่งขันพยายามรักษาระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของตนไว้ได้ ซึ่งจะมีผลดีต่อความเป็นไปได้ในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนมากยิ่งขึ้น

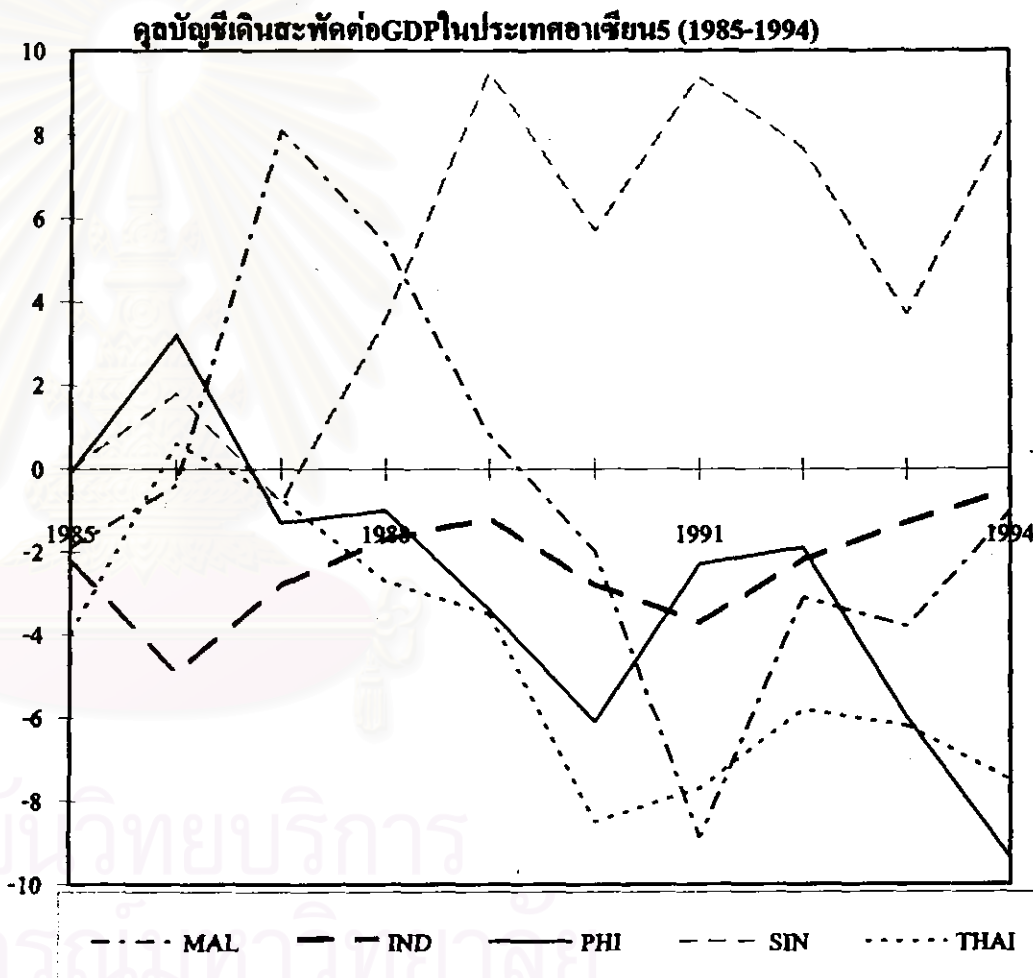
2) ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (Current account as % GDP)

ในการพิจารณาระดับ และการปรับเข้าหากันของดุลบัญชีเดินสะพัดของแต่ละประเทศสมาชิก เนื่องมาจากสภาพการขาดหรือเกินดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นภาพสะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจในแต่ละประเทศว่าเป็นมาอย่างไร และจะเป็นไปในทางใดต่อไปในอนาคต เช่น สภาพการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยที่เริ่มมีปัญหาดังแต่ปี 1994 พบว่าส่วนหนึ่งมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วอันเป็นผลมาจากการลงทุนภาคเอกชนที่ส่วนใหญ่เน้นการลงทุนจากต่างประเทศและจากการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐบาลในด้านต่าง ๆ ดังนั้นทำให้มีการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบเข้าในประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับต่อการเติบโตในอุตสาหกรรมภาคต่าง ๆ จนกระทั่งเกิดปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดมาก ทั้งนี้ภาพปัญหานี้ต่อดุลบัญชีเดินสะพัดจำนวนมากนี้เองก็เป็นตัวทำลายความเชื่อมั่นของเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปการค้าและการลงทุนที่จะชะลอตัวลงเพราะ ไม่แน่ใจว่าประเทศจะประกาศลดค่าเงินเพื่อแก้ไขปัญหานี้หรือไม่ หรือมีผลในรูปเงินสำรองระหว่างประเทศลดลง ดังนั้น ถ้าประเทศทั้งหลายต้องการเข้ามารวมเป็นระบบการเงินอาเซียน ควรจะมีการควบคุมในการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดให้อยู่ระดับเหมาะสม เพราะปัญหาจากความมั่นใจของต่างชาติต่อการบริหารค่าเงิน และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศหนึ่งประเทศใด จะมีผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศสมาชิกอื่นที่อยู่ในระบบการเงินเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการผูกค่าเงินไว้กับตะกร้าเงินร่วมกัน และการออกนโยบายการเงินและการคลังบางส่วนร่วมกัน จะได้ผลสะท้อนจากการขาดดุลดังกล่าว นอกจากนั้นประเทศที่มีปัญหาการขาดดุลแก้ไขปัญหาลดค่าเงินหรือมาตรการอื่นจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบการเงินอาเซียนในที่สุด ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาสภาพการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในหมู่สมาชิกอาเซียนให้อยู่ในระดับเดียวกัน และพยายามควบคุมให้อยู่ในระดับไม่สูงจนทำลายเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ จึงเป็นสภาพที่เหมาะสมต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน

จากตารางที่ 5.11 แสดงการดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (Current Account as % of GDP) ของประเทศสมาชิกทั้งห้าของอาเซียน จะแบ่งกลุ่มประเทศเป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ สิงคโปร์ เป็นเพียงประเทศเดียวในอาเซียนที่มีสภาพเกินดุลบัญชีเดินสะพัดมาตลอดเวลา แม้จะมีสภาพการเกินดุลที่ลดลงบ้างในช่วงปี 1993 คือ ร้อยละ 3.7 ต่อ GDP แต่โดยเฉลี่ยสภาพการเกินดุลตลอดอยู่ระดับที่สูงมาก โดยในปี 1994 มีการเกินดุลอยู่ถึงร้อยละ 8.4 ต่อ GDP ที่ส่วนหนึ่งจะแสดงถึงค่า

ตารางที่ 5.11 ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ในประเทศอาเซียน 5 1985-1994 : Current account as % GDP

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985	-1.9	-2.2	-0.1	0.0	-4	0.5
1986	-0.4	-4.9	3.2	1.8	0.6	1.1
1987	8.1	-2.8	-1.3	-0.8	-0.7	0.8
1988	5.4	-1.7	-1.0	3.6	-2.7	0.6
1989	0.8	-1.2	-3.4	9.5	-3.5	0.7
1990	-2.0	-2.8	-6.1	5.7	-8.5	1.1
1991	-8.9	-3.7	-2.3	9.4	-7.7	1.3
1992	-3.1	-2.2	-1.9	7.7	-5.8	1.0
1993	-3.8	-1.3	-6.0	3.7	-6.2	0.8
1994	-1.0	-0.5	-9.4	8.4	-7.5	1.3
ค่าเฉลี่ย 1985-1994	-0.5	-2.3	-3.1	5.4	-4.7	
Standard Deviation	4.7	1.3	3.6	3.8	3.1	



ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistic Yearbook 1996 , IMF

เงินสกุลดอลลาร์สิงคโปร์ที่จะมีค่าแข็งขึ้นต่อไปในส่วนอัตราแลกเปลี่ยน อันเป็นผลจากการพัฒนาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตที่เน้นทุนและเครื่องจักรที่ใช้เทคโนโลยีสูง และภาคบริการที่มีประสิทธิภาพสูง จะช่วยเพิ่มปริมาณการค้าและการลงทุน โดยแม้การลงทุนของสิงคโปร์มีการลงทุนภายนอกประเทศมากพอ ๆ กับการลงทุนจากต่างประเทศ แต่จะมีการส่งกลับของเงินกำไรจากการออกไปลงทุนของนักลงทุนสิงคโปร์ ทำให้บัญชีทุนมีสภาพเกินดุลเช่นเดียวกัน

ในขณะที่กลุ่มประเทศที่สองคือ มาเลเซียและอินโดนีเซีย ที่จัดว่ามีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง โดยมีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มาเลเซียเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจเปิดมาก และมีลักษณะที่ต่างจากประเทศมาก ทำให้เศรษฐกิจมาเลเซียค่อนข้างอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก โดยในช่วงที่ผ่านมาเลเซีย ซึ่งมีสภาพเกินดุลการค้ามาตลอด แม้ว่าจะมีการเกินดุลการค้าลดลงบ้างจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มจนมีผลต่อระดับราคาสินค้า แต่ค่าบริการของมาเลเซียขาดดุลมาก อันเนื่องมาจากการส่งกำไรจากการลงทุนกลับไปประเทศของนักลงทุนต่างชาติและค่าขนส่งประกันภัย²⁶ ทำให้โดยรวมดุลบัญชีเดินสะพัดมีขนาดติดลบอยู่ดี โดยส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้บัญชีทุนขาดดุลมาก เนื่องมาจากการไหลออกของเงินทุนระยะสั้นจำนวนมาก เพราะมาเลเซียมีมาตรการแทรกแซงการเก็งกำไรของเงินทุนระยะสั้น และอัตราดอกเบี้ยในมาเลเซียที่ไม่ดึงดูดใจเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศ

ในขณะที่เดียวกันอินโดนีเซียมีสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกับมาเลเซีย แม้จะมีผลทางการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในระดับเดียวกัน กล่าวคือ อินโดนีเซีย ที่มีระบบเศรษฐกิจที่เปิดน้อยกว่าที่สุดในประเทศสมาชิกด้วยกัน เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะน้ำมัน รวมถึงประชากรจำนวนมากติดอันดับโลก และมากที่สุดของอาเซียน ทำให้อินโดนีเซียสามารถพึ่งพิงตนเองในด้านต่าง ๆ ได้พอสมควร ดังนั้นดุลบัญชีเดินสะพัดของอินโดนีเซียมีการขาดดุลน้อยที่สุด และค่อนข้างสม่ำเสมอ โดยดูจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอินโดนีเซียมีเพียง 1.3 ซึ่งมีค่าความแตกต่างในแต่ละปีน้อยมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นอย่างมาเลเซียที่มีการแปรผันในช่วงนั้นถึง 4.7 และในปี 1993 และ 1994 มีค่าการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP เท่ากับ -1.3 และ -0.5 ซึ่งต่ำที่สุดในกลุ่มอาเซียน โดยที่การขาดดุลการค้าของอินโดนีเซียเกินดุลมาช้านาน แต่มีการขาดดุลในค่าบริการ โดยเฉพาะด้านการขนส่งและการประกันภัยทางเรือ รวมถึงการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในปี 1994 อินโดนีเซีย

²⁶ ชรรณวิทย์ เทอดอุดมธรรม, หน้า 3-16.

มีดุลการค้าเกินดุล 8.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่ดุลบริการขาดดุล 11.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ²⁷

สำหรับกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาด้านการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่อยู่ในระดับสูง คือ ไทยและฟิลิปปินส์ ที่มีสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ต่างกันอยู่ โดยฟิลิปปินส์มีภาวะการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่สูงมาก คือ ในปี 1993 และ 1994 มีค่าถึง -6.0 และ -9.4 ในขณะที่การส่งออกของฟิลิปปินส์ที่เฟื่องฟูขึ้นโดยมีอัตราการส่งออกที่เพิ่มขึ้น แต่การนำเข้าก็มีการขยายตัวเร็วกว่า ทำให้ดุลการค้าของฟิลิปปินส์ขาดดุล แต่ในขณะที่ดุลบริการของฟิลิปปินส์มีลักษณะเกินดุล เพราะเป็นประเทศที่ส่งออกแรงงานออกไปทำงานต่างประเทศเช่นเดียวกับอินโดนีเซีย ทำให้ฟิลิปปินส์มีรายได้จากการส่งเงินกลับของแรงงานเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งดุลบริการมีลักษณะเกินดุล แต่อย่างไรก็ดีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดโดยรวมยังมีสภาพขาดดุลต่อ GDP ในสัดส่วนที่สูงมาก ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศที่กำลังอยู่ในช่วงการส่งเสริมการลงทุน และการค้าเพื่อการส่งออกอย่างเร่งด่วน

แต่การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยแตกต่างจากฟิลิปปินส์ ตรงที่ดุลบริการของไทยขาดดุล เนื่องจากลักษณะแรงงานไทยที่ส่งออกไปค้าแรงงานยังต่างประเทศลดลง ในขณะที่ไทยก็มีการนำเข้าแรงงานโดยเฉพาะแรงงานระดับล่างเพื่อบางภาคการผลิตด้วย ทำให้ดุลบริการของไทยขาดดุลต่างจากดุลบริการของฟิลิปปินส์ที่เกินดุล นอกจากนี้ปริมาณการลงทุนต่างประเทศของไทยลดลง เพราะสภาพความได้เปรียบในการผลิตและการส่งออกลดลง จากต้นทุนทั้งแรงงานและราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มีปริมาณเงินลงทุนของไทยไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ ของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ดังนั้นยังเป็นส่วนเสริมให้ภาพรวมของดุลบัญชีเดินสะพัดไทยขาดดุลมากขึ้น ประกอบกับการขาดดุลการค้าของไทยที่เรื้อรัง อันเป็นผลมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้มีการนำเข้าวัตถุดิบและทุนเป็นปริมาณมาก รวมถึงลักษณะการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยของคนไทย ยิ่งทำให้ปัญหาการขาดดุลมีแนวโน้มที่สูงขึ้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาสภาพการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ของประเทศในกลุ่มอาเซียนแล้วพบว่าไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนเลย ทั้งนี้จากแผนภาพแสดงถึงดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ของแต่ละประเทศในกลุ่มยังมีการกระจายตัวไปในระดับที่แตกต่างกันมากขึ้น ในช่วงเวลาที่ศึกษา และประเทศในกลุ่มมีระดับดุลบัญชีเดินสะพัดหลายระดับ และยากที่จะควบคุมให้อยู่ในขอบเขตได้ง่ายและภายในระยะเวลาอันใกล้นี้ นอกจากนั้นแนวโน้มใน

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-34.

อนาคตพบว่าจะยังมีสภาพการขาดดุลที่ต่างกันมากขึ้น เพราะสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะต่างกันมากขึ้น เช่น ไทยและฟิลิปปินส์จะมีลักษณะการขาดดุลมากขึ้น ในขณะที่อินโดนีเซียอยู่ในเกณฑ์ที่รักษาระดับการขาดดุลได้ต่ำ เนื่องจากความสามารถในการพึ่งพิงตนเองได้สูง และระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างปิด ในขณะที่ไทยมีเศรษฐกิจที่ผูกกับสถานการณ์เศรษฐกิจโลก ท่ามกลางความถดถอยของสภาพการแข่งขันของไทย โดยสรุป สภาพดุลบัญชีเดินสะพัดทั้งการปรับตัวอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน และแนวโน้มพบว่าไม่เหมาะสมต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนเลย



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3) งบประมาณรัฐบาลและหนี้สาธารณะ ต่อ GDP

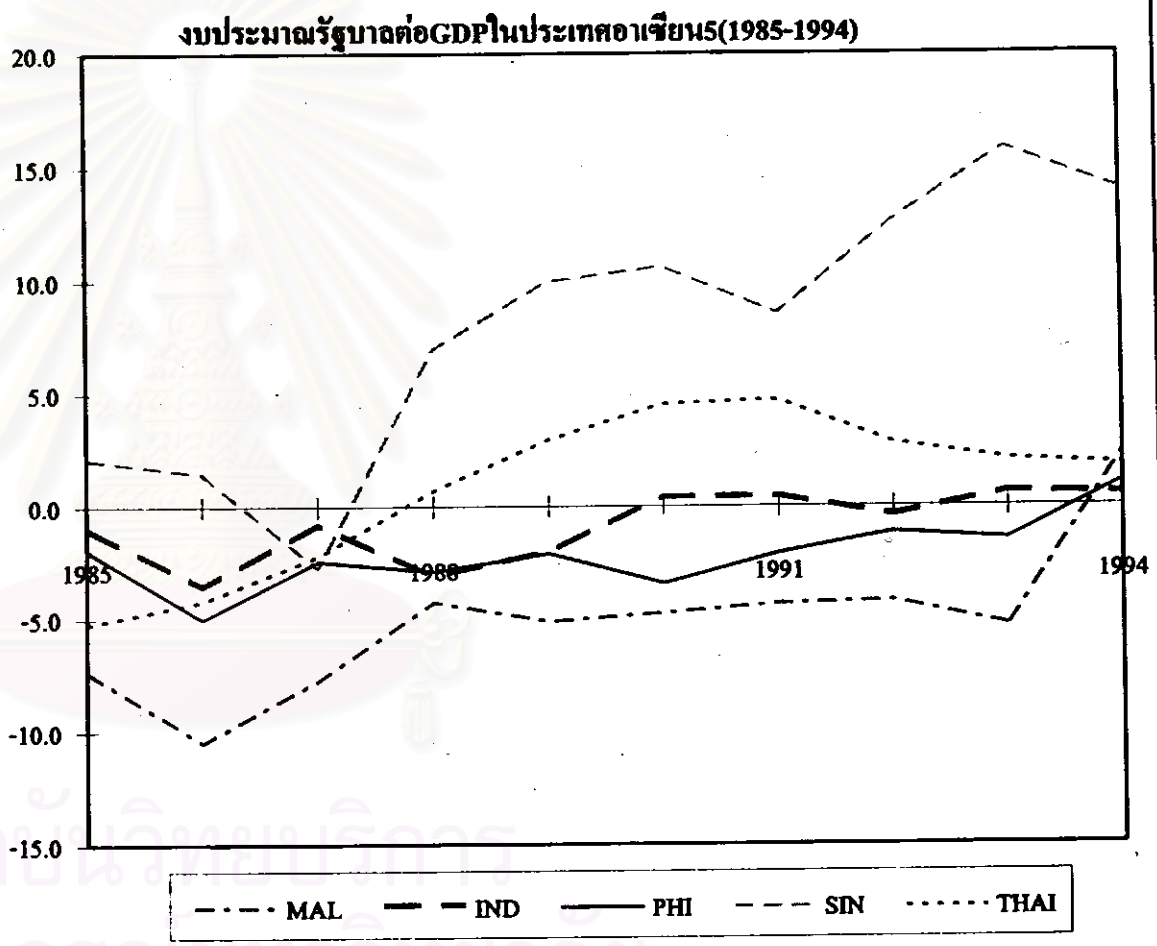
ลักษณะของงบประมาณรัฐบาล (Government Budget) ในการใช้จ่ายและหารายได้ในระบบเศรษฐกิจจะมีผลต่อการพิจารณาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน เนื่องจาก ผลของการใช้งบประมาณที่เกินดุล หรือขาดดุลจะมีผลต่อการก่อหนี้สาธารณะ (Public Debt) ของรัฐบาลด้วย เหตุที่ต้องพิจารณาการใช้งบประมาณรัฐบาล และการก่อหนี้สาธารณะ เพราะว่าการจะเข้าร่วมตัวกันเป็นระบบการเงินอาเซียนที่จะต้องมีการใช้นโยบายการเงินและการคลังบางส่วนด้วยกันในการควบคุมสภาพเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาในระบบเศรษฐกิจร่วมกัน ดังนั้นพฤติกรรมในการใช้จ่ายและดำเนินนโยบายในระบบเศรษฐกิจของรัฐบาลประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มจึงควรมีแนวโน้มไปในทางเดียวกัน

โดยภาพรวมของงบประมาณในแต่ละประเทศสมาชิก พบว่าในปี 1994 มีลักษณะเด่นคือ ทุกประเทศมีการดำเนินนโยบายเกินดุลงบประมาณเหมือนกันหมด แม้จะอยู่ในระดับต่าง ๆ กัน โดยไทยและสิงคโปร์มีการดำเนินนโยบายงบประมาณเกินดุล (Surplus Government Budget) มานานแล้ว ในขณะที่ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซียเพิ่งเริ่มมีแนวโน้มดุลงบประมาณเกินดุลเหมือนกันในช่วงเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการปรับเปลี่ยนที่คล้ายกันของการใช้จ่ายและการลงทุนของภาครัฐบาล ที่เป็นเพราะกระแสการโอนย้ายกิจการบางประเทศที่รัฐเคยมีอำนาจผูกขาดไปให้เอกชน โดยให้เอกชนเข้ามาลงทุนในกิจการสาธารณูปโภคและโครงการใหญ่ ๆ มากขึ้น เช่น ด้านโทรคมนาคม และพลังงาน ท่ามกลางการใช้จ่ายที่ลดลง ในขณะที่การเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น จึงมีผลต่อบริการมีลักษณะเกินดุลในทุก ๆ ประเทศในอาเซียนในช่วง 2-3 ปีนี้ ในทางตรงข้ามกับระบบ EMS ที่ยังคงมีปัญหาสภาพการขาดดุลงบประมาณของแต่ละประเทศอยู่ ซึ่งลักษณะงบประมาณที่เกินดุลนี้เป็นลักษณะพิเศษที่อาเซียนต่างจากระบบ EMS

แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินนโยบายทางงบประมาณก็ยังคงมีความแตกต่างกันในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา เนื่องมาจากเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ และระดับการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วงแตกต่างกัน หากแต่ก็มีลักษณะความเชื่อมโยงของการใช้งบประมาณต่อหนี้สาธารณะเหมือนกัน กล่าวคือถ้ารัฐบาลเลือกการใช้งบประมาณขาดดุลแล้วรัฐบาลจะก่อหนี้สาธารณะในและนอก

ตารางที่ 5.12 งบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ในประเทศอาเซียน 5 1985-1994 : Government Budget as % GDP

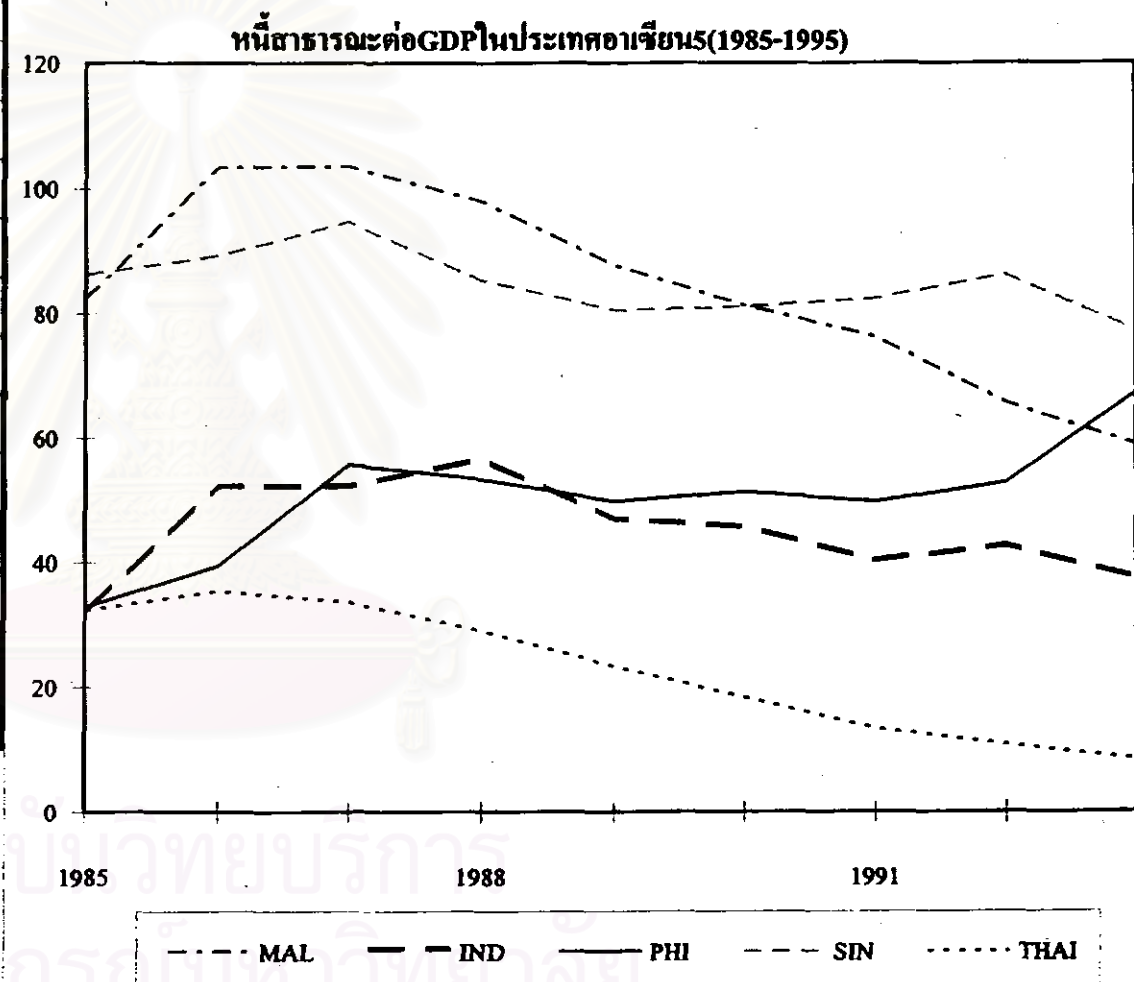
ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985	-7.4	-1.0	-2.0	2.1	-5.2	0.4
1986	-10.5	-3.5	-5.0	1.5	-4.2	0.6
1987	-7.7	-0.8	-2.4	-2.7	-2.2	0.3
1988	-4.3	-3.1	-2.9	7.0	0.7	0.7
1989	-5.1	-2.0	-2.1	10.0	2.9	0.8
1990	-4.8	0.4	-3.5	10.6	4.5	0.9
1991	-4.4	0.4	-2.1	8.6	4.7	0.8
1992	-4.2	-0.4	-1.2	12.6	2.8	0.9
1993	-5.3	0.6	-1.5	15.9	2.1	1.1
1994	2.4	0.5	1.1	14.0	1.8	0.8
ค่าเฉลี่ย 1985-1994	-4.9	-0.9	-2.2	8.6	1.5	
Standard Deviation	3.3	1.5	1.6	6.0	3.5	



ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996, IMF

ตารางที่ 5.13 หนี้สาธารณะต่อGDPในประเทศอาเซียน5 1985-1994 : Public debt as %GDP

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985	82.4	32.2	32.9	86.26	32.37	4.1
1986	103.4	52.2	39.4	89.3	35.4	7.1
1987	103.5	52.2	55.7	94.7	33.6	4.9
1988	98.0	56.5	53.3	85.3	29.0	5.3
1989	87.7	47.0	49.7	80.5	23.3	4.0
1990	81.3	45.7	51.3	81.1	18.4	4.0
1991	76.3	40.3	49.7	82.4	13.4	3.8
1992	65.6	42.7	52.8	86.2	10.9	4.1
1993	58.8	37.5	67.1	77.3	8.4	3.6
1994	50.2	6.1	4.1
ค่าเฉลี่ย1985-1994	80.5	46.8	52.4	84.6	19.8	
Standard Deviation	18.4	7.8	9.7	5.2	11.1	



ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF

ประเทศมากขึ้น ที่ส่วนใหญ่รัฐบาลในอาเซียนจะออกไปกู้เงินต่างประเทศมากกว่า ซึ่งจะแสดงงบประมาณที่ขาดดุล (-) ต่อ GDP ในตารางที่ 5.12 และ หนี้สาธารณะต่อ GDP ในตารางที่ 5.13 ในประเด็นนี้จะพิจารณารายละเอียดของแต่ละประเทศ ดังนี้

- มาเลเซีย

ในช่วงแรกของช่วงปี 1985 ถึง 1994 พบว่างบประมาณรัฐบาลของมาเลเซียขาดดุลมาก ทำให้มีการก่อหนี้สาธารณะมาก คือในปี 1986 มีการขาดดุลงบประมาณร้อยละ 10.5 ต่อ GDP ซึ่งเป็นการขาดดุลงบประมาณที่สูงสุด ทำให้มีการก่อหนี้สาธารณะถึงร้อยละ 103.4 ต่อ GDP ซึ่งสูงมากเช่นเดียวกัน ต่อมาในปี 1987 มีการใช้งบประมาณที่ขาดดุลลดลง โดยที่แนวโน้มลดลงต่อเนื่องจนกระทั่งมีสภาพการณ์เกินดุลงบประมาณในปี 1994 ถึง 2.4% ต่อ GDP ในที่สุด หนี้สาธารณะก็มีลักษณะลดลงตาม จนในปี 1994 เหลือเพียง 50.2% ต่อ GDP ซึ่งพบว่าหนี้สาธารณะต่อ GDP ในปี 1994 ลดลงกว่าปี 1987 ถึง 50%

จากงบประมาณรัฐบาลของมาเลเซียในช่วงต้นเป็นการลงทุนในสาธารณูปโภคต่าง ๆ มีการใช้จ่ายเข้าไปในด้านการพัฒนามากขึ้น แต่ต่อมามีนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยที่ในปี 1989 มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้เอกชนเข้ามาลงทุนถึง 69 แห่ง และอีก 107 แห่ง ภายในปี 1996²⁸ และยังคงดำเนินนโยบายนี้ในปี 1990 โดยที่ในปี 1991 งบประมาณการขาดดุลยังคงมีอยู่ แต่มีการใช้จ่ายไปในการป้องกันประเทศเพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า ปี 1993 มีการขาดดุลงบประมาณที่เพิ่มขึ้นถึง -5.3% ต่อ GDP เพราะมีการจัดสรรเพื่อการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานถึง 48.68% ของงบประมาณทั้งหมด ซึ่งเป็นการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมที่เติบโต แต่พบว่าแม้ปี 1993 จะมีการขาดดุลงบประมาณเพิ่มแต่การก่อหนี้สาธารณะลดลง ส่วนหนึ่งมาจากรายรับของภาครัฐบาลที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจมาช่วยการใช้จ่ายงบประมาณ และการลงทุนภาคเอกชนที่ไหลเข้ามา มาก ดังนั้นประเทศไม่มีความจำเป็นต้องกระตุ้นเศรษฐกิจ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแนวโน้มของงบประมาณที่นอกจากจะไม่ขาดดุลแล้วยังมีสภาพที่เกินดุลงบประมาณอีก จะเหมาะสมต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนได้ นอกจากนั้นลักษณะของการก่อหนี้สาธารณะที่ลดลงเรื่อย ๆ ตามการขาดดุลงบประมาณที่ลดลงและเกินดุลงบประมาณ จนในปี 1994 เหลือเพียง ร้อยละ 50.2 ต่อ GDP ดังนั้นแนวโน้มจากตัวแปรทั้งสองนี้จะทำให้การเข้าร่วมของมาเลเซียในระบบการเงินอาเซียนจะเป็นไปได้มากขึ้น โดยที่นโยบายของรัฐบาลที่ต้องการลดการแทรกแซงโดยการใช้จ่ายภาครัฐบาลและเปิดเสรีมากขึ้น จะยิ่งทำให้

²⁸ พิศนัย เรืองงาม และชบา จิตต์ประทุม, "มาเลเซีย," เอเชียรายปี 1990/2533, หน้า 90.

ประมาณของรัฐจะใช้จ่ายเฉพาะในสิ่งที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและสวัสดิภาพโดยรวม โดยภาคการลงทุนจะมาจากการลงทุนของเอกชน ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศ

- ไทย

พบว่ามิลักษณะคล้ายกับมาเลเซีย หากแต่ไทยมีการใช้จ่ายประมาณเกินดุลมาตั้งแต่ช่วงปี 1988 จนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงปี 1985-1987 ที่มีนโยบายการกระจายงานไปสู่ชนบท ซึ่งมีการลงทุนในสาธารณูปโภคมาก ซึ่งก็มีการก่อหนี้สาธารณะสูงสุดคือ 35.4% ต่อ GDP ในปี 1986 โดยภายหลังมีการหนี้สาธารณะที่ลดลงเรื่อย ๆ แต่ยังคงมีสภาพหนี้อยู่ โดยมีปัญหาในช่วงที่ค่าเงินเยนมีค่าแข็งขึ้น ในขณะที่ไทยมีการกู้ในรูปเงินเยนถึง 46% ดังนั้นจึงมีการปรับโครงสร้างหนี้ โดยการกู้หนี้ใหม่ไปจ่ายหนี้เก่าทั้งในรูปดอกเบี้ยและเงินต้น²⁹

แต่ทั้งงบประมาณของไทยเกินดุลมาตลอด มีทั้งรายรับที่มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีที่ดีขึ้น ประกอบกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้รายรับของประเทศในรูปภาษีอากรต่าง ๆ สูงมากขึ้นในขณะที่รายจ่ายของรัฐบาลก็มีแนวโน้มลดลง เพราะมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามากระตุ้นและพัฒนาระบบเศรษฐกิจอยู่แล้ว ซึ่งนโยบายรัฐบาลไทยจนถึงปัจจุบันก็มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจให้สู่มือประชาชน ให้มีการนำกลไกตลาดเข้ามาบริหารมากขึ้น ทำให้ภาระรายจ่ายของรัฐบาลลดลงมาก รวมถึงโครงการการลงทุนในสาธารณูปโภคต่าง ๆ ก็ลดลง นอกจากนี้ นโยบายในการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลจะเปลี่ยนไปจากกระตุ้นโดยตรงไปสู่การดำเนินการผ่านทางมาตรการทางอ้อมต่าง ๆ

ดังนั้น แนวโน้มของการดำเนินนโยบายการคลังทางงบประมาณ และการก่อหนี้สาธารณะในไทย ซึ่งมีปัญหาน้อยมาก และมีหนี้ลดลงเรื่อย ๆ แสดงถึงปัจจัยเสริมที่เอื้อในการเข้าร่วมในระบบการเงินอาเซียนให้สามารถเป็นไปอย่างราบรื่น และเมื่อพิจารณานโยบายการดำเนินนโยบายที่ปล่อยไปสู่การลงทุนของเอกชน ลดการแทรกแซงโดยตรงจากรัฐบาลแล้ว สอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มอาเซียน ดังนั้นเป็นส่วนเสริมถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนของไทย

-ฟิลิปปินส์

เนื่องจากประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีความผันผวนและไม่แน่นอนภายในประเทศมากมาย ตั้งแต่การปกครองแบบเผด็จการของประธานาธิบดีมาร์กอสก่อนปี 1985 ที่มีการก่อหนี้สาธารณะมากมายจนมีปัญหาคอเนื่องมาอีกหลายปี ในปี 1985 เศรษฐกิจของประเทศไม่ได้ขยายตัวเลย ทั้งนี้เพราะรัฐมีหนี้สินมากจนกระทั่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศบังคับให้ลดการ

²⁹ กวศล ทรงประเสริฐ, "เอเชียตะวันออกเฉียงใต้," เอเชียรายปี 1988/2531, หน้า 25.

ใช้จ่ายลงจนกระทั่งรัฐบาลไม่สามารถนำเงินไปพัฒนาประเทศ โดยปัญหาหนี้ต่างประเทศนี้แก้ไขยาก เพราะเศรษฐกิจฟิลิปปินส์ไม่มีฐานพอจะหารายได้มากถึงขนาดนั้น จนนางอาคิโนเข้าเป็นประธานาธิบดีในเดือนกุมภาพันธ์ปี 1986 ซึ่งพยายามแก้ไขโดยการขอกู้เงินจาก IMF และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียมาปฏิรูปและพัฒนาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่าหนี้สาธารณะในปี 1987 และ 1988 เพิ่มขึ้นถึง 55.7 และ 53.3% ต่อ GDP ซึ่งพบว่าหนี้สาธารณะต่อ GDP มีค่าร้อยละที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบ แต่เมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการหารายได้ของฟิลิปปินส์ที่ยังมีปัญหาการขาดแคลนการลงทุน การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำมาก และปัญหาสาธารณูปโภคที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและอุตสาหกรรมแล้วพบว่า ฟิลิปปินส์ประสบปัญหาอย่างหนักจากความสามารถที่จะหาเงินมาใช้หนี้ต่างประเทศที่เพิ่มพูนมากขึ้น ทั้งดอกเบี้ยและเงินต้นได้ จึงพบว่าหนี้สาธารณะของฟิลิปปินส์มีค่าสูงมากขึ้นกว่าการเติบโตของ GDP อย่างต่อเนื่อง จนปี 1993 สูงถึง 67.1% ต่อ GDP เพิ่มจาก ซึ่งเป็นเพียงประเทศเดียวที่มีหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สวนทางกับประเทศสมาชิกอื่น

แต่อย่างไรก็ดี ก็มีความพยายามกระตุ้นการส่งออกและการลงทุน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการออกมาตรการเพื่อแก้ปัญหานี้ต่างประเทศ ส่วนในด้านงบประมาณที่ต้องการให้งบประมาณการพัฒนาประเทศที่มุ่งการเพิ่มผลผลิตมากกว่าการมุ่งใช้หนี้เท่านั้น แต่เกิดวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติรุนแรง ทำให้งบประมาณยังขาดดุลอยู่ เพราะนำเงินไปพัฒนาพื้นฐานประเทศ ในขณะที่เริ่มมีการชักชวนให้เอกชนมาลงทุนในสาธารณูปโภคใหญ่ ๆ แทนรัฐบาล เช่น ในปี 1993 ให้เอกชนเข้าทำบริษัทพลังงานไฟฟ้าแห่งชาติ และบริษัทน้ำมันแห่งชาติ เป็นต้น แต่สภาพการขาดดุลงบประมาณยังสูงอยู่คือ -1.5% ต่อ GDP และมีการกู้หนี้ยืมสินมากขึ้น โดยส่วนหนึ่งกู้มาเพื่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ แทนฐานทัพเรือสหรัฐเดิม ซึ่งพบว่าแม้สภาพหนี้สาธารณะของรัฐบาลฟิลิปปินส์ในช่วงหลังยังคงสภาพสูงอยู่ แต่ศักยภาพในการหารายได้ทั้งในรูปแบบการส่งออกและการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนปัญหาสาธารณูปโภคไม่เพียงโดยเฉพาะจากวิกฤตการณ์ขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าได้คลี่คลายลง ทำให้แนวโน้มความสามารถในการชำระหนี้ และลดปัญหาหนี้ของฟิลิปปินส์อยู่ในสภาพดีขึ้น และดีมากกว่าในช่วงปี 1985-1987 โดยในปี 1994 งบประมาณรัฐบาลของฟิลิปปินส์เกินดุลเป็นครั้งแรกในรอบ 20 ปี เพราะจากการควบคุมงบประมาณโดยให้เอกชนเข้าไปทำในโครงการสาธารณูปโภคต่าง ๆ แทน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียนของฟิลิปปินส์ โดยดูจากงบประมาณและหนี้สาธารณะแล้ว พบว่า แม้ฟิลิปปินส์ยังมีปัญหาหนี้สาธารณะที่ยังคงสูงอยู่ แต่สภาพการพัฒนาประเทศจากการลงทุนที่ไหลเข้ามาเพิ่มขึ้น และการส่งออกที่ได้รับการส่งเสริมมากขึ้น ทำให้ปัญหาหนี้สาธารณะของฟิลิปปินส์จะสามารถควบคุมได้ และคลี่คลายลงได้ และเมื่อพิจารณาถึงงบประมาณที่เกินดุลก็สอดคล้องกับแนวทางของประเทศสมาชิกอื่น ที่มีการปรับปรุง

ด้านรายรับ โดยปรับปรุงโครงสร้างและการเก็บภาษีที่มากขึ้น และลดรายจ่ายของภาครัฐ โดยให้เอกชนเข้ามาลงทุนแทน ซึ่งเป็นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่เอกชนเหมือนประเทศสมาชิกอื่น ๆ ทำให้ลักษณะงบประมาณรัฐบาลฟิลิปปินส์จึงมีสภาพเกินดุลสอดคล้องกับประเทศอื่น ๆ ตั้งแต่ปี 1994 ทำให้โอกาสในอนาคตที่ฟิลิปปินส์จะเข้าร่วมระบบการเงินอาเซียนเป็นไปได้มากขึ้น หากแต่ฟิลิปปินส์ต้องคงรักษาสภาพการแข่งขันในการส่งออกและดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศให้ประเทศมีรายได้ และการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูงต่อไป และลักษณะการบริหารหนี้สาธารณะต้องพยายามลดลง และถ้าเป็นการกู้ต้องเป็นหนี้ที่เน้นการเพิ่มผลผลิต และประสิทธิภาพต่อเศรษฐกิจเท่านั้น

- อินโดนีเซีย

เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะที่แตกต่างกว่าประเทศอื่นเล็กน้อย โดยสภาพรวมแม้จะมีการก่อหนี้สาธารณะสูงมากในช่วงปีแรก ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงบประมาณที่ขาดดุลงบประมาณ โดยในปี 1986 มีงบประมาณขาดดุลถึง -3.5% ต่อ GDP และหนี้สาธารณะ 52.2% ต่อ GDP แต่ในปี 1987 มีการใช้งบประมาณขาดดุลลดลงเหลือ -0.8% ต่อ GDP เนื่องจากงบประมาณเพื่อการพัฒนาประเทศ งบประมาณปี 1988 เพิ่มขึ้นอีกเนื่องจากมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ มากขึ้น จนออกไปกู้หนี้สาธารณะเพิ่มในระดับ 56.5% ต่อ GDP ซึ่งเป็นหนี้อันดับที่ 6 ของโลก แต่อย่างไรก็ดี แนวโน้มต่าง ๆ กลับตาลปัตร จนในปี 1990 อินโดนีเซียมีงบประมาณเกินดุลเป็นปีแรก เพราะรายได้เพื่อการพัฒนาประเทศได้จากความช่วยเหลือจากต่างประเทศถึง 1 ใน 3 และความพยายามเก็บภาษีให้เต็มที่ มาลดให้หนี้ต่างประเทศที่สูงเป็นจำนวนเงินสูงกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณรายจ่ายประจำของประเทศ หรือร้อยละ 40 ของรายได้จากการส่งออก ดังนั้นจึงเห็นว่าหนี้สาธารณะต่อ GDP ในปี 1990 และปีถัดไปลดลงเรื่อย ๆ

แต่ลักษณะพิเศษของการแก้ปัญหาหนี้สาธารณะของอินโดนีเซีย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการค้าเงินนโยบายเศรษฐกิจโดยใช้งบประมาณเกินดุลเท่านั้น หากแต่ได้รับแรงส่งเสริมจากกลุ่มระหว่างประเทศ เพื่ออินโดนีเซีย (Inter-Governmental Group on Indonesia : IGGI) และต่อมาเปลี่ยนเป็นคณะกรรมาธิการปรึกษาของอินโดนีเซีย (Consultive Group on Indonesia : CGI) รวมถึงธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม และกองทุนเพื่อการพัฒนาประเทศจากประเทศอาหรับต่าง ๆ ซึ่งเข้ามาช่วยให้เงินกู้ระหว่างประเทศแก่อินโดนีเซีย ทำให้มีปัญหานี้สาธารณะในอินโดนีเซียน้อย แม้ว่าประเทศจะมีการใช้จ่ายในระบบสาธารณูปโภคและการลงทุนด้านต่าง ๆ มากมายในช่วงที่ผ่านมา

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของระบบการเงินอาเซียนต่ออินโดนีเซียแล้วพบว่า อินโดนีเซียมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมระบบการเงินอาเซียนได้โดยไม่มีปัญหาทั้งการ

ขาดดุลงบประมาณและปัญหาหนี้สาธารณะ แต่อินโดนีเซียอาจไม่มีแรงจูงใจที่เกิดจากตัวแปรทั้งสองของการเข้าร่วมเป็นระบบการเงินอาเซียน เพราะอินโดนีเซียมีสภาพระบบเศรษฐกิจที่ปิด และสามารถพึ่งพิงตนเองได้จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำมันที่สมบูรณ์ของคนเองอยู่แล้ว เมื่อมีปัญหาทางเศรษฐกิจจะสามารถพึ่งพิงองค์กรการเงินระหว่างประเทศได้ ทำให้แรงผลักดันที่ต้องการการรวมตัวมากระดุนภาวะเศรษฐกิจจากเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยนจะมีน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ และยังคงลดความเป็นอิสระในการควบคุมเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้งบประมาณรัฐบาลและหนี้สาธารณะลงอีก

- สิงคโปร์

การเชื่อมโยงการค้าเน้นนโยบายงบประมาณของรัฐบาลต่อการก่อหนี้สาธารณะจะมีลักษณะแตกต่างกว่ากับประเทศสมาชิกอื่น เพราะแม้ประเทศจะมีงบประมาณเกินดุลมาโดยตลอด และอยู่ในระดับสูง แต่การก่อหนี้สาธารณะก็ยังคงอยู่ในระดับสูง แต่อย่างไรก็ดีการพิจารณาระหว่างสองตัวแปรนี้จะสามารถเห็นถึงการเชื่อมโยงกันได้โดยดูจากแนวโน้ม เช่นในปี 1987 สิงคโปร์มีสภาพงบประมาณขาดดุลต่อ GDP เท่ากับ -2.7% เพราะมีการลงทุนของรัฐบาลในการก่อสร้างรถไฟใต้ดิน จากปี 1986 มีงบประมาณเกินดุลต่อ GDP มีค่า 1.5% ซึ่งการก่อหนี้สาธารณะต่อ GDP ก็มีแนวโน้มจากปี 1986 ไป 1987 ที่สูงขึ้นเหมือนกันคือจาก 89.3% เป็น 94.7% ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดของสิงคโปร์

สภาพการดำเนินงบประมาณของรัฐบาลสิงคโปร์ให้คงสภาพเกินดุลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดตั้งแต่ปี 1988 จนถึงปัจจุบัน สาเหตุหลักมาจากข้อเสนอของคณะกรรมการเศรษฐกิจที่ตั้งมาแก้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจของปี 1985 ที่เสนอให้สิงคโปร์ลดกิจกรรมภาครัฐบาลลง และลดการแทรกแซงโดยตรงในตลาดทุนและตลาดเงิน ดังนั้นภาระรายจ่ายของรัฐบาลลดลงมากเหลือเพียงกิจการเพื่อความมั่นคงของรัฐเท่านั้น ซึ่งพบว่ายิ่งงบประมาณสิงคโปร์เกินดุลมากขึ้นเรื่อย ๆ จนปี 1993 และ 1994 สูงขึ้น 15.9 และ 14.0% คือ GDP โดยจะมีการปรับตัวของหนี้สาธารณะลดลงในแนวทางเดียวกัน แม้ยังคงอยู่ในระดับหนี้สาธารณะต่อ GDP ที่สูงอยู่ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ สาเหตุที่หนี้สาธารณะของสิงคโปร์ยังอยู่ในระดับสูง เกิดจากนโยบายรัฐบาลในการควบคุมระบบเศรษฐกิจทางอ้อมผ่านทางกองทุนเงินสำรองเพื่อการเลี้ยงชีพ (Central Provident Fund : CPF) ท่ามกลางการลดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลลงโดยโอนไปสู่มือประชาชนมากขึ้น จนงบประมาณมีรายรับเหลือเพื่อ

การใช้กองทุนสำรองเพื่อการเลี้ยงชีพนี้ เป็นส่วนหลักของสภาพหนี้สาธารณะต่อ GDP ของสิงคโปร์ที่ยังคงอยู่สูงมากในปัจจุบัน โดยการโอนย้ายเงินจากถูกอ้างและนายจ้างเข้า

รัฐบาล ทำให้รัฐบาลตกอยู่ในฐานะลูกหนี้ โดยมีลักษณะเป็นหนี้ภายในประเทศ แต่ในขณะที่หนี้ต่างประเทศมีน้อยมากจนแทบไม่มีเลย เมื่อเปรียบเทียบกับหนี้ในประเทศ

ดังนั้นเมื่อพิจารณาความเหมาะสมของสิงคโปร์ในการเข้าร่วมระบบการเงินอาเซียนในด้านงบประมาณรัฐบาลที่มีสภาพเกินดุลเหมือนประเทศอื่น แต่เป็นการเกินดุลงบประมาณที่สูงกว่าประเทศสมาชิกอื่น ทั้งนี้มาจากนโยบายการเปิดเสรีการลงทุนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปิดให้เอกชนเข้าลงทุนแทนรัฐบาลในโครงการพื้นฐานใหญ่ ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นการลดภาระรายจ่ายของรัฐบาล และบทบาทโดยตรงที่มีต่อเศรษฐกิจของรัฐบาลสิงคโปร์ ไปสู่การเพิ่มการปรับตัวจากเอกชนเป็นกลไกกำหนดทิศทางเศรษฐกิจเอง สำหรับระดับหนี้สาธารณะที่สูงจากนโยบายการควบคุมเศรษฐกิจโดยอ้อมผ่านสัดส่วนการส่งเงินของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ อันเป็นการก่อหนี้สาธารณะภายในประเทศซึ่งแตกต่างกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ จะสร้างปัญหาต่อการรวมตัวในทางนโยบายและระบบเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้ ถ้าจะเข้าร่วมระบบการเงินอาเซียน แต่อย่างไรก็ดี แนวโน้ม หนี้สาธารณะต่อ GDP ที่ลดลงสอดคล้องกับแนวทางของประเทศสมาชิกอื่นจะเป็นส่วนเสริมต่อการรวมตัวทางการเงินอาเซียน

โดยสรุป สภาพการปรับตัวเข้าหากันต่อความเป็นไปได้ในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน เมื่อพิจารณาจากงบประมาณและหนี้สาธารณะต่อ GDP พบว่างบประมาณมีสภาพเกินดุลเหมือนกัน และมีการปรับเข้าหากันมากขึ้น โดยพิจารณาจากแผนภาพ ซึ่งมีส่วนเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งระบบการเงินร่วมกัน แต่สิงคโปร์ยังมีระดับการเกินดุลงบประมาณที่สูงมากกว่าประเทศอื่นที่มีการเกาะกลุ่มกันมาก ซึ่งถ้าพิจารณาจากแนวโน้มแต่ละประเทศที่จะมีงบประมาณเกินดุลนี้เพิ่มเรื่อย ๆ อันเป็นไปตามสภาพการแปรรูปกิจการของรัฐไปสู่เอกชน ภาระรายจ่ายของรัฐที่ลดลง และรายรับที่มีการจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพ ทำให้สภาพการปรับงบประมาณนี้จะเข้าใกล้กันมากขึ้น ซึ่งจากสภาพงบประมาณของประเทศในอาเซียนมีแนวโน้มที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนได้ในอนาคต แต่อย่างไรก็ดี ถ้าพิจารณาทางการก่อหนี้สาธารณะพบว่าไม่เหมาะสมต่อการจัดตั้งระบบการเงินร่วมกันเลย เพราะแม้ว่าสภาพหนี้สาธารณะจะลดลงอันเป็นผลส่วนหนึ่งของงบประมาณรัฐบาลที่เกินดุล แต่พบว่าลักษณะนโยบายต่อการก่อหนี้สาธารณะต่างกัน ทั้งในแง่กรณีสิงคโปร์เน้นหนักในการก่อหนี้ภายในประเทศผ่านกองทุนเงินสำรองเลี้ยงชีพ ที่ถือเป็นการควบคุมเศรษฐกิจของรัฐบาลทางอ้อม และเป็นการบังคับการออมของประชาชน ในขณะที่อินโดนีเซียเน้นการก่อหนี้ต่างประเทศเป็นปริมาณมากกว่านี้ในประเทศสูงมาก ทั้งนี้มาจากความช่วยเหลือของกองทุนต่าง ๆ แก่อินโดนีเซีย เช่น คณะกรรมการปรึกษาของอินโดนีเซีย (CGI) ในรูปการให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งในแง่ของแนวโน้มการก่อหนี้สาธารณะ เพราะในขณะที่ประเทศอื่นมีแนวโน้มการก่อหนี้สาธารณะลดลง เพราะผลส่วนหนึ่งมาจากการ

ดำเนินงบประมาณเกินดุลในทุกประเทศ แต่ฟิลิปปินส์กลับมีการก่อหนี้สาธารณะที่สูงมากกว่าเดิม ที่ประเทศไม่ได้รับความไว้วางใจในการออกเงินกู้ให้ โดยที่ฟิลิปปินส์พึ่งพาทั้งเงินในประเทศและออกกู้ต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้นจึงสรุปว่า ลักษณะแนวโน้มของหนี้ และการบริหารหนี้ของรัฐบาลในประเทศอาเซียนยังไม่เหมาะสมในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน เนื่องจากมีสภาพความแตกต่างกันอยู่มากในหลายประเทศ แม้ว่ามีแนวโน้มจะปรับสภาพใกล้เคียงกัน เช่น ไทยเริ่มใช้กองทุนเงินสำรองเลี้ยงชีพของราชการ แต่ก็ยังไม่มีทิศทางแน่นอน เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นของการตั้งกองทุนเท่านั้น ดังนั้นสภาพหนี้สาธารณะต่อGDPของอาเซียนยังกระจายตัวอยู่ ทั้งจากค่าตัวเลขและรัฐบาลของแต่ละประเทศ ซึ่งไม่เอื้อต่อการเข้าเป็นระบบการเงินอาเซียน



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) Seigniorage ต่อ GDP

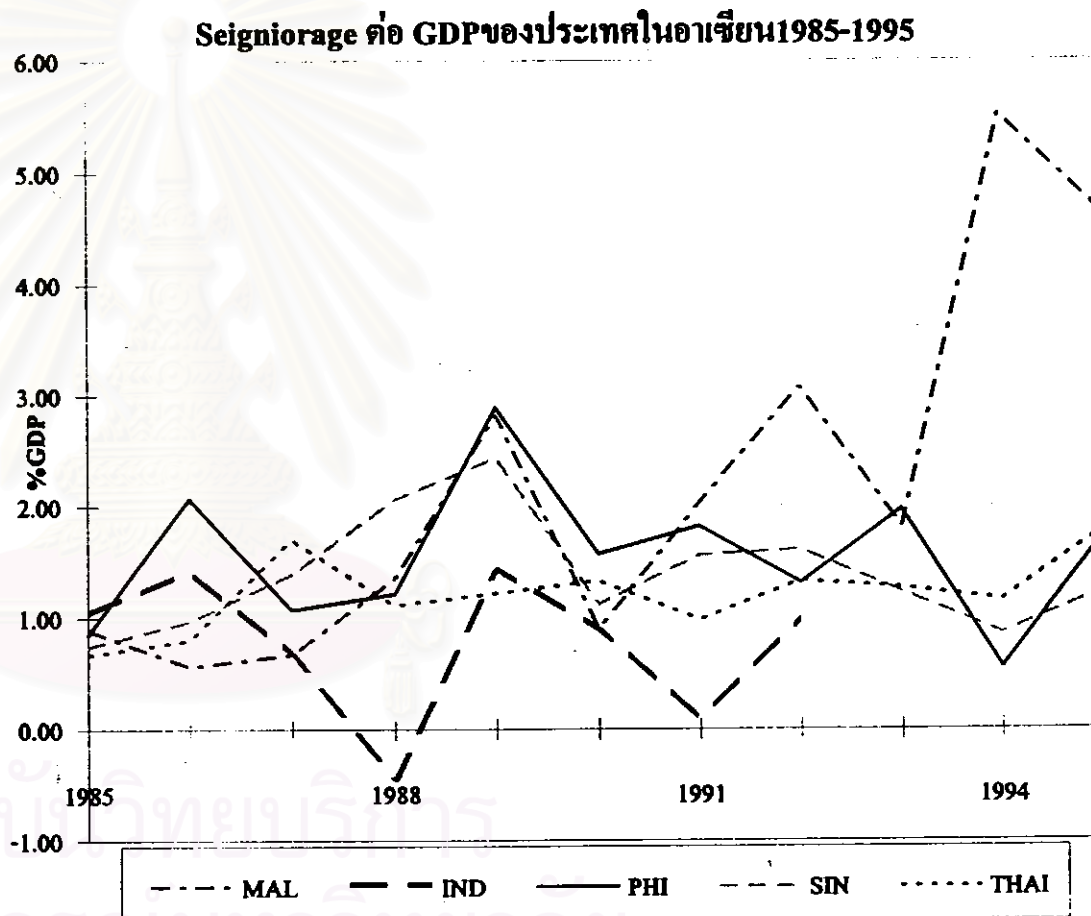
เนื่องจากการใช้ Inflation Tax หรือ Seigniorage (เรียกในทาง Technical terms) ซึ่งถือเป็นรายได้ของรัฐบาลในการพิมพ์เงินรูปธนบัตรมาซื้อสินค้าจากภาคเอกชนโดยไม่มีภาระทางหนี้สาธารณะ ดังนั้นในระบบการเงินร่วมกันหรือการรวมตัวทางการเงินนี้ จะไม่ควรให้ใช้ได้อย่างเสรี ทั้งนี้เพราะผลกระทบทางอัตราเงินเฟ้อและเศรษฐกิจอื่น ในกลุ่มประเทศนี้ แต่อย่างไรก็ดีการที่ไม่สามารถเลือก Seigniorage ใช้ตามสภาพของประเทศตนเองที่เปลี่ยนแปลงไปได้ จะเป็นต้นทุนหรือเป็นปัญหาในประเทศที่จะเข้าร่วมเป็นระบบการเงินอาเซียนได้ โดยเฉพาะประเทศที่ความสามารถในการเก็บรายได้จากภาษีต่ำ รัฐบาลจะเลือกการหารายได้จาก Seigniorage แทน

ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาภายหลังการรวมตัวทางการเงิน จึงควรพิจารณาสภาพ Seigniorage ในประเทศอาเซียนทั้งห้า เพื่อพิจารณาสภาพการปรับตัวเข้าหากันหรือไม่ ในช่วงเวลา ก่อนการรวมตัวทางการเงิน ผลในตารางที่ 5.14 ที่แสดงค่า Seigniorage ต่อ GDP (คำนวณจาก อัตราการเปลี่ยนแปลงของ Reserve Money เปรียบเทียบกับ GDP) ที่เป็นรายได้ของประเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลงของฐานเงินต่อรายได้ของประเทศในอาเซียน พบว่า ประเทศ มาเลเซียมีสภาพที่ผันผวนมาก ต่างจากประเทศอื่นอย่างสิงคโปร์ และไทยที่มี Seigniorage ต่อ GDP ที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ ในช่วงร้อยละ 1-2 เท่านั้น ในขณะที่มาเลเซียที่มีระดับที่สูงต่างจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ โดยในปี 1995 มีสูงถึง 4.66

เมื่อพิจารณาการปรับตัวเข้าหากันแล้ว ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ช่วง 1985-1992 โดยช่วงปี 1993-1994 ไม่ปรากฏข้อมูลของประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ไม่ค่อยมีการปรับเข้าหากันมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเข้าหากันมาก ดังนั้นจึงไม่เอื้อต่อการตั้งระบบการเงินอาเซียน แต่อย่างไรก็ดีถ้าไม่นับพิจารณา มาเลเซียและอินโดนีเซีย พบว่าประเทศไทย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์มีระดับ Seigniorage ต่อ GDP ที่ใกล้เคียงกันและเกาะกลุ่มกันมาก นอกจากนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มอื่น อย่าง EMS ที่อิตาลี และไอร์แลนด์มี Seigniorage ต่อ GDP สูงถึงร้อยละ 3-5 มาโดยตลอด ซึ่งส่วนนี้เป็นการแสดงว่าประเทศอาเซียนมีความเหมาะสมต่อการใช้ระบบการเงินอาเซียน ทั้งนี้เนื่องจากมีระดับการ Seigniorage ต่อ GDP ที่เล็กน้อยมาก จึงไม่น่าเป็นปัญหาต่อการรวมตัวทางการเงิน โดยถ้าอาเซียนต้องมีการรวมตัวทางการเงินควรมีการประสานนโยบายกับประเทศมาเลเซียที่มี Seigniorage ต่อ GDP สูง ที่แตกต่างจากประเทศอื่นมาก จนอาจมีปัญหากว้างหลังการรวมเป็นระบบ AMS

ตารางที่ 5.14 Seigniorage ต่อ GDP ในประเทศอาเซียน 5 1985-1995 : Seigniorage as % GDP

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985	0.89	1.05	0.85	0.74	0.67	0.1
1986	0.56	1.41	2.07	0.97	0.80	0.6
1987	0.67	0.69	1.07	1.39	1.70	0.4
1988	1.35	-0.46	1.21	2.06	1.11	0.9
1989	2.82	1.44	2.89	2.43	1.22	0.8
1990	0.90	0.90	1.57	1.12	1.33	0.3
1991	2.03	0.10	1.82	1.56	0.98	0.8
1992	3.07	0.98	1.31	1.61	1.33	0.8
1993	1.81	...	1.97	1.23	1.27	0.4
1994	5.52	...	0.55	0.86	1.16	2.3
1995	4.66	...	1.72	1.23	1.78	1.6
ค่าเฉลี่ย 1985-1995	2.2	0.8	1.5	1.4	1.2	
Standard Deviation	1.7	0.7	0.7	0.5	0.3	



ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996, IMF

5) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate)

สภาพการปรับตัวเข้าหากันทางอัตราแลกเปลี่ยนก่อนที่จะมีการรวมตัวทางการเงินอาเซียนเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องพิจารณา เนื่องจากการมีระบบการเงินเดียวกันจะต้องมีการปรับอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในขอบเขตของความผันผวนแคบๆระดับหนึ่งตามกลไกของอัตราแลกเปลี่ยน (ERM) ดังนั้นจึงต้องพิจารณาว่าอัตราแลกเปลี่ยนในภูมิภาคอาเซียนมีการเคลื่อนไหวและปรับเปลี่ยนเข้าหากันก่อนมีการรวมตัว เพราะถ้าแต่ละประเทศมีการกระจายตัวออกจากกันมากเมื่อต้องการรวมตัวอยู่ในขอบเขตแคบๆของอัตราแลกเปลี่ยน อาจเกิดปัญหา อย่างเช่นระบบ EMS ที่ช่วงแรกมีการปรับอัตราค่ากลาง (Realignment) บ่อยครั้งและขนาดกว้างมาก

จากตารางที่ 5.15 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนของแต่ละประเทศในอาเซียน จำนวนเป็นร้อยละ ตั้งแต่ปี 1985-1995 โดยมาจากอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐรายปี พบว่าเกือบทุกประเทศมีสภาพความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนมาก ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียที่มีอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐเปลี่ยนแปลงสม่ำเสมอไม่ผันผวนมาก เนื่องจากระบบการค้าและเศรษฐกิจของอินโดนีเซียที่ค่อนข้างปิดเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นอย่าง สิงคโปร์และมาเลเซียที่เปิดมากจนมีผลต่ออัตราแลกเปลี่ยนที่เปลี่ยนแปลงมาก ทำให้ผลทางเศรษฐกิจและนโยบายของสหรัฐที่เปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่ออินโดนีเซียผ่านทางอัตราแลกเปลี่ยนมีน้อย เมื่อเทียบกับประเทศอื่น โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ที่ผูกพันกับเศรษฐกิจและความช่วยเหลือจากสหรัฐมาตั้งแต่อดีต จนเริ่มผ่อนคลายลงหลังการถอนฐานทัพเรือ นอกจากนั้นการซื้อขายทางธุรกรรมของภูมิภาคนี้จะอยู่ในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ ทำให้บทบาทของเงินสหรัฐมีมากในประเทศอาเซียน ดังนั้นจากอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐที่คำนวณเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงตามตารางที่ 5.15 พบว่า ส่วนหนึ่งของความผันผวนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของสหรัฐด้วย ทำให้จำเป็นต้องขจัดความเบี่ยงเบนที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างราคาในแต่ละประเทศต่อประเทศสหรัฐ ซึ่งจะได้อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นดัชนี

ตารางแสดงอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ในตารางที่ 5.16 อันแสดงถึงสภาพความสามารถในการแข่งขันที่แท้จริงโดยขจัดความแตกต่างของราคาออกไป เมื่อพิจารณาจากแผนภาพพบว่ามีลักษณะการกระจายออกจากกันมากขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังนั้นการพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนแท้จริงของอาเซียนตามสภาพการปรับเข้าหากันก่อนการรวมตัวทางการเงิน พบว่าไม่เหมาะสมที่จะจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน เพราะเหตุว่ามีการกระจายตัวของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่เป็นไปตามความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการลงทุน และมาจากสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศที่เริ่มเปลี่ยนไป ดังนั้นเมื่อระบบการเงินเดียวกันจะมีกลไกอัตราแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนมาบีบให้มีการปรับตัวทางอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในกรอบแคบๆ ซึ่งสวนทางกับสภาพก่อนประเทศอาเซียนที่รวมตัวกันเพราะสภาพอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่มีการกระจายออกจากกันมากขึ้น จึงพอสรุปได้ว่าความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียนยังมีอยู่น้อย เนื่องจากการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ซึ่งสื่อถึงสภาพการค้าและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันก่อนการรวมตัว ดังนั้นหากมีการรวมตัวที่ต้องจำกัดการใช้นโยบายและมาตรการทางอัตราแลกเปลี่ยนร่วมกันแล้ว จะเกิดปัญหาในบางประเทศที่มีทิศทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไป จนนำไปสู่เสถียรภาพของตัวรวมด้วย

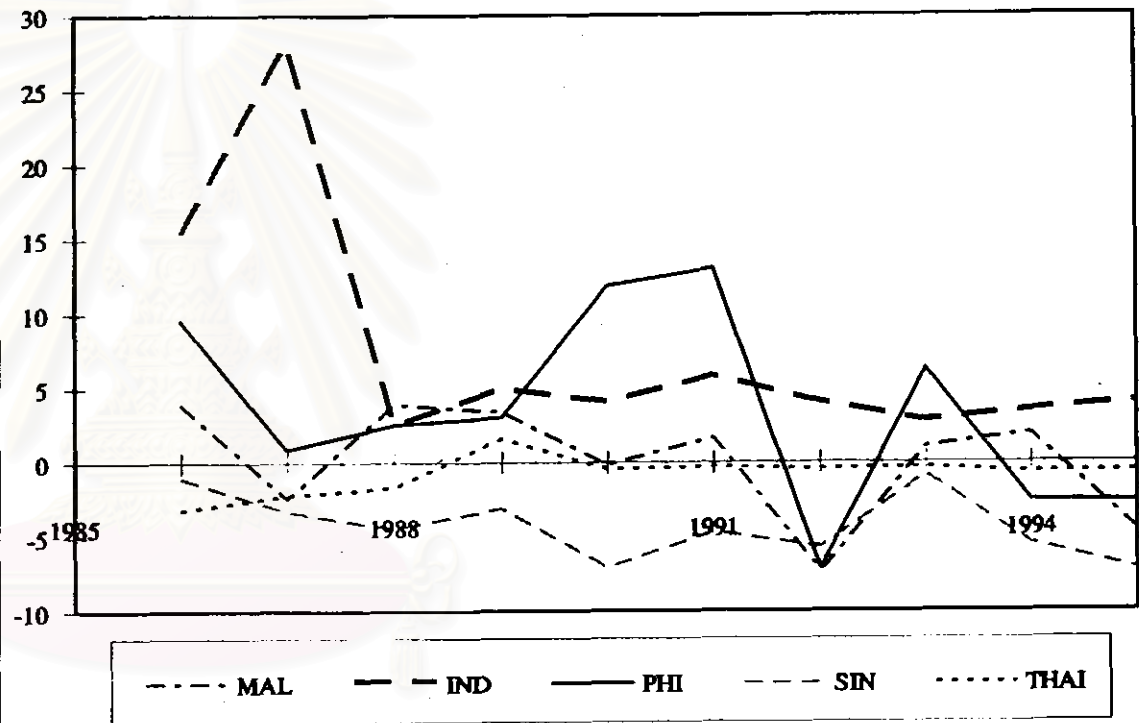


สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.15 อัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนต่อUS\$ ในประเทศอาเซียน5 (1985-1995)

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985						
1986	4.0	15.5	9.6	-1.0	-3.2	3.0
1987	-2.4	28.2	0.9	-3.3	-2.2	4.8
1988	3.9	2.5	2.6	-4.4	-1.7	0.6
1989	3.4	5.0	3.0	-3.1	1.6	0.7
1990	-0.1	4.1	11.8	-7.1	-0.5	1.1
1991	1.7	5.8	13.0	-4.7	-0.3	1.1
1992	-7.4	4.1	-7.2	-5.7	-0.5	1.0
1993	1.0	2.8	6.3	-0.8	-0.3	0.4
1994	2.0	3.5	-2.6	-5.5	-0.7	0.7
1995	-4.6	4.1	-2.7	-7.2	-0.6	0.9
ค่าเฉลี่ย1985-1994	0.2	7.6	3.5	-4.3	-0.8	
Standard Deviation	3.8	8.1	6.7	2.2	1.3	

อัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนต่อUS\$ในประเทศอาเซียน5(1985-1995)

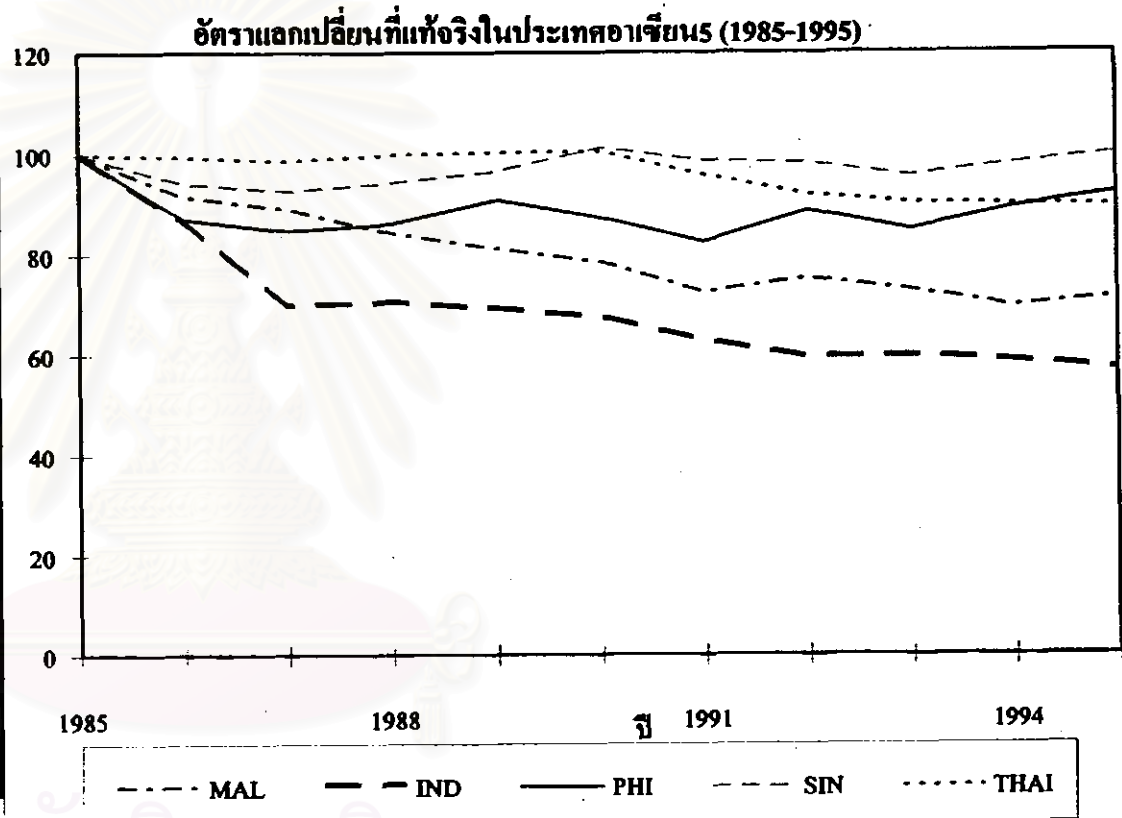


คำนวณจาก : การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนต่อUS\$ (ร้อยละ)

ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF

ตารางที่ 5.16 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง(Real exchange rate index)ในประเทศอาเซียน5 1985-1995

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985	100	100	100	100	100	0.0
1986	91.7	86.7	87.1	94.3	99.5	5.3
1987	89.1	70.0	84.8	92.7	98.7	10.8
1988	84.3	70.6	86.2	94.4	99.9	11.1
1989	81.2	69.3	90.9	96.6	100.4	12.6
1990	78.5	67.5	87.3	101.1	100.5	14.4
1991	72.5	62.8	82.4	98.7	95.8	15.2
1992	75.3	59.5	88.7	98.2	91.9	15.5
1993	72.8	59.7	84.8	95.6	90.3	14.4
1994	69.6	58.8	89.3	98.0	89.9	16.3
1995	71.4	57.1	92.2	100.0	89.6	17.5
ค่าเฉลี่ย1985-1995	78.6	66.2	87.4	97.0	95.6	
Standard Deviation	9.7	13.2	4.7	2.7	4.7	



ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistics Yearbook 1996 , IMF

6) อัตราดอกเบี้ย* (Interest rate)

เหตุที่ต้องพิจารณาอัตราดอกเบี้ยว่ามีลักษณะการปรับตัวเข้าหากันและอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน เนื่องมาจากถ้าเกิดการรวมตัวทางการเงินที่จำเป็นต้องมีการรวมตัวในตลาดทุน จะมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยทุนและเงินทุนระหว่างประเทศสมาชิกเสรี ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยที่เป็นผลตอบแทนของทุนอย่างหนึ่งในแต่ละประเทศควรอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แม้มีผู้เสนอว่าจะมีการเคลื่อนย้ายทุนเพื่อการปรับตัวในช่วงแรกและเป็นชั่วคราวเท่านั้น แต่การหลั่งไหลของเงินทุนอย่างรุนแรงเข้าไปในประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงมากกว่าจนมีการขาดแคลนทุนในประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า จะมีผลที่กว้างมากโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาและต้องการเงินทุนจากต่างประเทศอย่างในหลายประเทศอาเซียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาระดับอัตราดอกเบี้ยในแต่ละประเทศสมาชิกก่อนการรวมตัวว่าควรอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

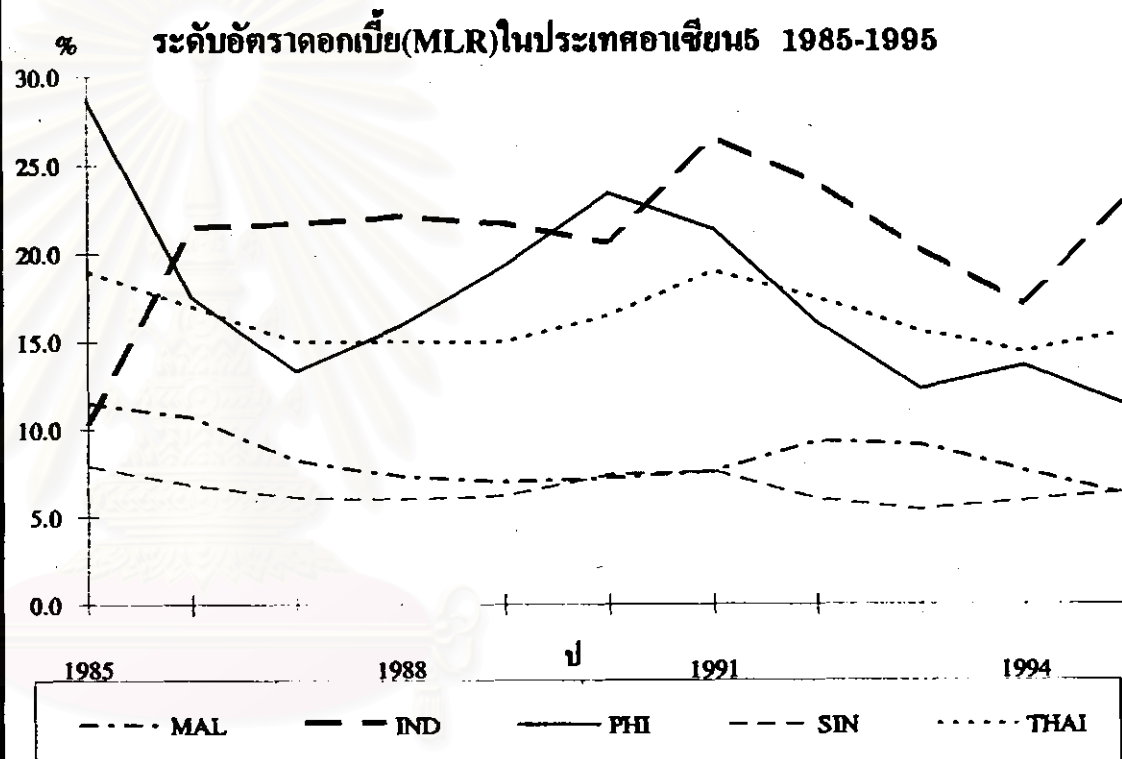
จากตารางที่ 5.17 แสดงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ถูกค้ำยันดี (MLR) ของอาเซียนเฉพาะปี 1985-1995 พบว่ายังมีความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในกลุ่มสูงมาก โดยมีอัตราดอกเบี้ยในอินโดนีเซียที่สูงมากที่สุดคือในปี 1991 สูงถึง 26.5% จนถึงปี 1995 ลดลงเป็น 23.0% ซึ่งนับว่าสูงมากเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยสิงคโปร์ที่ต่ำมากเพียง 6.4% ในปี 1995 ซึ่งจากสภาพอัตราดอกเบี้ยพบว่า จะแบ่งอัตราดอกเบี้ยเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอัตราดอกเบี้ยต่ำคือสิงคโปร์และมาเลเซีย กลุ่มอัตราดอกเบี้ยปานกลางคือไทย และกลุ่มอัตราดอกเบี้ยสูงมากคืออินโดนีเซียและฟิลิปปินส์

ดังนั้นจากสภาพที่ต่างกันมากของอัตราดอกเบี้ยภายในกลุ่ม โดยมีช่วงห่างในอัตราดอกเบี้ยในประเทศอาเซียนสูงสุดและต่ำสุดมาก ทำให้ปัจจุบันความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียนมีน้อยมากเมื่อพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน เพราะภายหลังการรวมตัวจะมีปัญหาประกอบกับอัตราดอกเบี้ยขาขึ้นที่เริ่มเบนออกจะทำให้อาจเกิดปัญหาเฉก เช่นวิกฤตการณ์ทางการเงินยุโรปได้ แต่ถ้าพิจารณาแนวโน้มในอนาคต พบว่าแต่ละประเทศที่การเปิดเสรีทางการเงินและอัตราดอกเบี้ย รวมถึงการเปิดให้สถาบันการเงินอื่นเข้ามาแข่งขันมากขึ้น จะมีผลต่อแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่โน้มเข้าหากันตามสภาพเศรษฐกิจและตลาดทุนโลก ดังนั้นโอกาสที่จะรวมตัวทางการเงินของอาเซียนอย่างราบรื่น โดยขจัดปัญหาอัตราดอกเบี้ยนี้จะเป็นไปได้มากขึ้น

* ในแนวทางการรวมตัวเป็น EMU ตามสหภาพยุโรป จะพิจารณาหลักการปรับตัวเข้าหากัน (Convergence Criteria) ในอัตราดอกเบี้ยระยะยาวคือ 10 ปีขึ้นไป อันได้แก่อัตราเงินเฟ้อที่ต่ำ แต่เนื่องจากประเทศอาเซียนส่วนใหญ่ใช้เงินปอนด์มานาน จึงไม่มีการออกพันธบัตรรัฐบาลหรือเป็นอัตราที่ไม่ค่อยเคลื่อนไหว จึงไม่ถือถึงสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ จึงเลือกพิจารณาอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นแทน

ตารางที่ 5.17 อัตราดอกเบี้ย(MLR)ในประเทศอาเซียน5 1985-1995 (Minimum Lending Rate:%)

ปี	MAL	IND	PHI	SIN	THAI	Stdev AMS
1985	11.5	10.3	28.6	7.9	19.0	8.4
1986	10.7	21.5	17.5	6.8	17.0	5.9
1987	8.2	21.7	13.3	6.1	15.0	6.1
1988	7.3	22.1	15.9	6.0	15.0	6.6
1989	7.0	21.7	19.3	6.2	15.0	7.0
1990	7.2	20.6	23.4	7.4	16.5	7.5
1991	7.6	26.5	21.4	7.6	19.0	8.5
1992	9.3	24.0	16.1	6.0	17.5	7.1
1993	9.1	20.2	12.3	5.4	15.6	5.7
1994	7.6	17.1	13.6	5.9	14.4	4.8
1995	6.2	23.0	11.3	6.4	15.5	7.0
ค่าเฉลี่ย1985-1995	8.3	20.8	17.5	6.5	16.3	
Standard Deviation	1.6	4.2	5.3	0.8	1.6	



5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของ EMS7 และ ASEAN5

ก่อนการรวมตัวทางการเงิน

ในส่วนนี้เป็นการหาความสัมพันธ์โดย Coefficient of Correlation ของค่าเฉลี่ยตัวแปร 2 กลุ่มประเทศที่แสดงลักษณะเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันระหว่าง EMS7 ก่อนที่จะมีการตั้งระบบ EMS คือ ปี 1968-1978 กับ ASEAN เพื่อจะพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้ง AMS (ASEAN Monetary System) ที่นำช่วงเวลาที่เท่ากันคือ 10 ปี ในช่วง 1985-1995 มาหาว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่าง 2 กลุ่มประเทศในจำนวนปีที่เท่ากันคือ 10 ปี ในทางตรงกันข้ามถ้าค่าความสัมพันธ์เป็นลบ แสดงว่ามีการเคลื่อนไหว หรือผันแปรไปในทางตรงกันข้ามระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ

ซึ่งการทดสอบค่าความสัมพันธ์ที่ได้ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จะใช้การทดสอบสมมติฐาน t-test เพื่อทดสอบว่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยระหว่าง EMS7 กับ ASEAN5 มีความสัมพันธ์กันไม่เท่ากับศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

$H_0 : \rho = 0$ ความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยของ EMS7 และ ASEAN มีค่าเท่ากับศูนย์

$H_1 : \rho \neq 0$ ความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยของ EMS7 และ ASEAN มีค่าไม่เท่ากับศูนย์

โดย ρ เป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรในกลุ่มประเทศ EMS7 กับของ ASEAN5 ซึ่งนำมาทดสอบสมมติฐานเพื่อหาว่าในช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงิน 10 ปี ใน 2 กลุ่มประเทศมีค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ ที่สัมพันธ์ กันในการปรับตัว ไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่อย่างมีนัยสำคัญ ถ้าจากผลการทดสอบสมมติฐานที่ได้ ปฏิเสธ H_0 แต่ยอมรับ H_1 แสดงว่ามีค่าความสัมพันธ์ไม่เท่ากับศูนย์ ดังนั้นสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงิน ในค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ศึกษา ระหว่างกลุ่ม EMS7 และ ASEAN5 มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาพบว่ามีค่าความสัมพันธ์กันของตัวแปรระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ภายได้ความเชื่อมั่น 90% มีอยู่ 5 ตัวแปร คือ อัตราเงินเฟ้อ (รายไตรมาส) ปริมาณเงิน (รายไตรมาส) GDP deflator งบประมาณต่อ GDP และดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP โดยในการหาค่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยในตัวแปรจะแบ่งเป็นการหาค่าความสัมพันธ์จากค่าเฉลี่ยธรรมดา (Simple average)** ของอัตราการเปลี่ยนแปลงหรืออัตราต่อ

$$** \text{ ค่าเฉลี่ยธรรมดา (Simple Average) } = \frac{\sum x_n}{n} \quad (x_n = \text{ค่าตัวแปรของ } n \text{ ประเทศ})$$

ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average) = $\sum x_n w_n$ (w คือ ค่าสัดส่วนของ GDP ประเทศนั้น ๆ ต่อ GDP รวมของกลุ่มประเทศ)

GDP ในแต่ละกลุ่มประเทศก่อนจะมากำหนดค่า F-stat และหาความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average) ที่จะถ่วงน้ำหนัก โดยสัดส่วนของ GDP แต่ละประเทศต่อ GDP รวมทั้งหมด

ซึ่งพบว่าผลจากการคำนวณค่า t-stat และทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรอัตราเงินเฟ้อ (รายไตรมาส) GDP Deflator และดัชนีราคาผู้บริโภค GDP ขอมรับสมมติฐานที่ว่า ระหว่าง EMS7 และ ASEAN5 ก่อนการรวมตัวทางการเงิน มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากมีค่า t คำนวณมากกว่า t ตารางเฉพาะในกรณีที่ใช้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่หามาจากการเฉลี่ยแบบธรรมดา ในขณะที่ตัวแปรทางปริมาณเงิน (รายไตรมาส) และงบประมาณรัฐบาลมีความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มประเทศที่มาจากทั้งการเฉลี่ยธรรมดาและทั้งการเฉลี่ยโดยการถ่วงน้ำหนัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงในตาราง 5.18 โดยค่า t คำนวณในบางตัวแปรจะใช้ค่าที่ ± 2.262 เมื่อเป็นการคำนวณเป็นรายปี และ ± 2.02 เมื่อเป็นค่าของข้อมูลรายไตรมาส

สาเหตุที่ในตัวแปรทางเงินเฟ้อ GDP Deflator และดัชนีราคาผู้บริโภค GDP ขอมรับสมมติฐานที่ว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยใน EMS7 กับ ASEAN5 เฉพาะค่าเฉลี่ยที่ได้จากการเฉลี่ยแบบธรรมดา ในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยที่หามาจากการคำนวณโดยการถ่วงน้ำหนักของสัดส่วน GDP แต่ละประเทศต่อ GDP รวม ทั้งนี้เพราะการถ่วงน้ำหนักโดย GDP ทำให้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศจะโน้มเอียงไปตามค่าของประเทศที่มีสัดส่วนในคระกร้าถ่วงน้ำหนักที่สูงสุด ดังที่แสดงในตาราง 5.19 ที่แสดงสัดส่วนของ GDP แต่ละประเทศต่อ GDP รวม (คิดเป็นร้อยละ) ในช่วงเวลา 10 ปีก่อน การรวมตัวทางการเงินของทั้ง EMS7 และ ASEAN5 และตารางที่ 5.20 ที่แสดงสัดส่วน GDP เฉพาะประเทศ EMS7 ต่อ GDP รวม ภายหลังปี 1978 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปี 1978 พบว่าอิตาลีมีค่าสัดส่วน GDP ที่สูงที่สุดประมาณ 32% สูงพอ ๆ กับฝรั่งเศสที่มี 31% ในขณะที่เยอรมันแม้ว่าจะมีพื้นฐานทางการเงินที่ดี และมีเสถียรภาพมากที่สุด ก็มีค่าสัดส่วนเพียง 25% แต่อย่างไรก็ตามภายหลังการรวมเยอรมันทั้งสองประเทศเข้าด้วยกัน และการเติบโตทางเศรษฐกิจมาก ทำให้ในปี 1995 นี้ เยอรมันมีค่าสัดส่วน GDP ถึง 40% ในขณะที่ประเทศอิตาลีมีระบบเศรษฐกิจที่วัดโดย GDP เล็กกลง โดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ในขณะที่ประเทศอื่นนอกเหนือจากนี้ มีค่าสัดส่วนใกล้เคียงของเดิม ในลักษณะเดียวกัน ค่าสัดส่วนของ GDP แต่ละประเทศในอาเซียนทั้ง 5 พบว่า

ในปี 1985 อินโดนีเซียมีค่าสัดส่วน GDP ที่สูงที่สุดคือ 46.6% โดยมีไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ มีค่าสัดส่วนพอ ๆ กัน แต่ถึงคไปรมีค่าต่ำที่สุด ทั้งนี้เพราะอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากรมากติดอันดับโลก จึงมีค่า GDP ที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่อย่างไรก็ดี พบว่าช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ค่าสัดส่วน GDP ของอินโดนีเซียลดลงเรื่อย ๆ รวมถึงฟิลิปปินส์ที่เกิดปัญหาภาย

ในจนเศรษฐกิจถดถอยลงก็มีค่าสัดส่วน GDP ที่ตกลงเช่นกัน ในขณะที่ไทยและสิงคโปร์มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงมาก จนค่าสัดส่วน GDP สูงขึ้น โดยเฉพาะไทยที่มีค่าสัดส่วน GDP เท่ากับอินโดนีเซียในปี 1995 ในที่สุด ดังนั้นกรณีการหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศแบบถ่วงน้ำหนักจะมีค่าโน้มเอียงไปทางประเทศที่มีค่าสัดส่วนสูง แต่เนื่องจาก ASEAN5 มีภาวะการเปลี่ยนแปลงค่าสัดส่วนตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าในช่วงสุดท้ายของประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย มีผลต่อผลเฉลยรวมของกลุ่มประเทศมากที่สุด โดยเมื่อรวมทั้ง 3 ประเทศแล้วมีสัดส่วนเท่ากับ 60% จึงทำให้ค่าเฉลี่ยโน้มเอียงไปทางทั้ง 3 ประเทศนี้มากกว่าอินโดนีเซีย

ในกรณีอัตราเงินเฟ้อ (เฉพาะรายไตรมาส) จึงพบว่า ถ้าเป็นค่าเฉลี่ยแบบธรรมดา จะมีความสัมพันธ์กันระหว่าง EMS7 และ ASEAN5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เฉพาะการคำนวณแบบธรรมดาเท่านั้น ในขณะที่การคำนวณโดยการถ่วงน้ำหนัก GDP นั้นจะพบว่าผลที่ได้ไม่มีความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยที่ได้ในช่วงเวลา 10 ปีก่อนการรวมตัวทางการเงิน เพราะการดำเนินการในการควบคุมเศรษฐกิจที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่ม โดยในกลุ่ม EMS7 ก่อนปี 1978 มีสัดส่วนที่โน้มเอียงไปตามการควบคุมเงินเฟ้อของธนาคารกลางฝรั่งเศสและอิตาลีมากที่สุดคือ รวมแล้วประมาณ 60% ขึ้นไป โดยในขณะที่เยอรมันยังมีสัดส่วนเพียง 20% ในขณะที่กลุ่ม ASEAN5 ช่วง 10 ปีที่ผ่านมาจะโน้มเอียงไปทางการดำเนินนโยบายควบคุมเงินเฟ้อของสิงคโปร์ ไทย และมาเลเซียให้อยู่ในระดับที่ต่ำลงเรื่อย ๆ ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับการควบคุมเงินเฟ้อของอิตาลีและฝรั่งเศสที่ยังไม่สามารถควบคุมเงินเฟ้อในระดับต่ำได้ โดยยังมีเงินเฟ้อถึง 10 กว่า% ตลอดมา ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบค่าความสัมพันธ์กันระหว่างอัตราเงินเฟ้อระหว่าง 2 กลุ่มประเทศจึงไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับการเฉลี่ยแบบธรรมดาที่เมื่อไปเฉลี่ยกับค่าของเยอรมัน เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ ที่มีระดับต่ำในขณะนั้น จึงสอดคล้องกับ ASEAN5 ทำให้การหาค่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยเงินเฟ้อแบบธรรมดาในทั้ง 2 กลุ่มประเทศ จึงมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือเงินเฟ้อมีสภาพปรับลดต่ำลงเหมือนกัน โดยดูจากเครื่องหมายบวกของค่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ย (Correlation of mean)

ซึ่งกรณีอัตราเงินเฟ้อ จะสามารถอธิบายได้กับ GDP Deflator และดัชนีดัชนีเงินเฟ้อต่อ GDP ได้ในทำนองเดียวกัน โดยเฉพาะดัชนีเงินเฟ้อต่อ GDP ที่ใน EMS7 ทั้งอิตาลี ฝรั่งเศส และเยอรมัน มีแนวโน้มดัชนีเงินเฟ้อเกินจุด หรือขาดดุลบ้างเล็กน้อยในบางปี เป็นสัดส่วนที่ถ่วงน้ำหนักที่สูง ทำให้ค่าเฉลี่ยเมื่อถ่วงน้ำหนักแล้ว มีค่าเป็นบวก คือดัชนีเงินเฟ้อเกินจุดต่อ GDP ในขณะที่ ASEAN5 ดัชนีเงินเฟ้อในประเทศทุกประเทศยกเว้นสิงคโปร์มีค่าเป็นลบตลอด ดังนั้นค่าเฉลี่ยโดยรวมเมื่อถ่วงน้ำหนักแล้วจึงมีค่าติดลบมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เมื่อทดสอบค่าความสัมพันธ์กันระหว่างค่าเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ จึงไม่มีความสัมพันธ์กันทาง

สถิติ ทั้งนี้เพราะภาพโดยรวมของ ASEAN จะมีภาวะดุลบัญชีเดินสะพัดที่ขาดดุลมากขึ้น ในขณะที่ภาพรวมของ EMS7 มีภาวะการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดลดลงในช่วงปี 1968 ถึง 1978 จนถึงภาวะเกินดุล ซึ่งทำให้เมื่อหาค่าความสัมพันธ์กันระหว่าง 2 กลุ่มประเทศจึงไม่มีค่าความสัมพันธ์กัน เนื่องจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ที่สวนทางกัน ในขณะที่ความสัมพันธ์ที่คำนวณจากค่าเฉลี่ยแบบธรรมดาพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

สำหรับกรณี การทดสอบค่าความสัมพันธ์ของงบประมาณของรัฐบาล ที่พบว่ามี การยอมรับสมมติฐานที่ว่า ค่าเฉลี่ยทั้งแบบธรรมดาและถ่วงน้ำหนักระหว่างกลุ่ม EMS7 กับ ASEAN5 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ผลของทิศทางการปรับตัวเป็นไปในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ งบประมาณรัฐบาลของ EMS7 ในทุกประเทศมีลักษณะการดำเนินงบประมาณที่ขาดดุลมาตลอด ต่างจากงบประมาณของประเทศอาเซียนที่มีการดำเนินงบประมาณที่เกินดุล โดยเฉพาะในปี 1994 ทุกประเทศอาเซียนมีการดำเนินงบประมาณเกินดุลเรื่อย ๆ ดังนั้น เมื่อมีการหาค่าความสัมพันธ์จึงมีความสัมพันธ์กัน แม้ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดกฎเกณฑ์ในการเข้าร่วมระบบการเงินของอาเซียน ย่อมแตกต่างจากความต้องการของระบบการเงินยุโรป (EMS)

โดยสรุปของการทดสอบค่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยระหว่าง EMS (1968-1978) กับ ASEAN5 (1985-1995) ทั้งค่าเฉลี่ยธรรมดาและค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก พบว่าจากการทดสอบสมมติฐานยอมรับว่า อัตราเงินเฟ้อ (รายไตรมาส) ปริมาณเงิน (รายไตรมาส) GDP Deflator และดุลบัญชีเดินสะพัดมีค่าความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญกันทางสถิติ โดยเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่งบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ก็มีค่าความสัมพันธ์กัน แต่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากลักษณะระบบเศรษฐกิจและนโยบายในด้านการคลังของประเทศพัฒนาแล้วในกลุ่ม EMS7 แตกต่างอย่างชัดเจนก่อนนโยบายของประเทศกำลังพัฒนาและมีขนาดเล็กอย่างในกลุ่ม ASEAN5 โดยในลักษณะของงบประมาณของประเทศ EMS7 มีการขาดดุลงบประมาณในขณะที่ประเทศ ASEAN5 มีการดำเนินงบประมาณเกินดุลขึ้นเรื่อย ๆ แต่อย่างไรก็ดีในการพิจารณาเปรียบเทียบสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินระหว่าง 2 กลุ่มประเทศโดยใช้ค่าทางสถิติ ส่วนนี้ จำเป็นต้องพิจารณาสัดส่วนของ GDP แต่ละประเทศต่อ GDP รวมว่ามี การถ่วงน้ำหนักไปในด้านใด เพราะเมื่อค่าเฉลี่ยที่นำมาหาค่าความสัมพันธ์เป็นค่าเฉลี่ยที่มาจาก การถ่วงน้ำหนักของความสำคัญในแต่ละประเทศที่จะทำให้ค่าเฉลี่ยโน้มเอียงไปในพฤติกรรมของประเทศหรือกลุ่มประเทศที่มีสัดส่วนมากกว่า

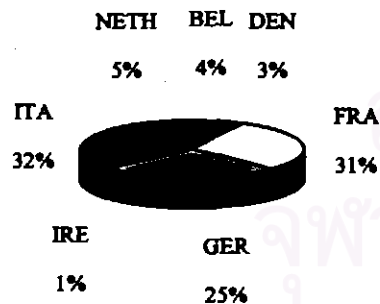
ตารางที่ 5.18 สรุป : การทดสอบสมมติฐานโดยค่าT-test และค่าF-test ระหว่างกลุ่มประเทศ EMS7 กับ ASEAN5

ตัวแปร	ข้อมูล วันที่	ค่าCorrelation of Mean	T-TEST		F-TEST		
			T จำนวน	T ตาราง	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	
1. อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ(Economic Growth)							
- Real GDP	GDP at constant price Growth	ปี	0.1528	0.464	±2.262		
	GDP at constant price (G&W)	ปี	0.2494	0.773	±2.262	8	2
- GNP	GNP Growth(G)	ปี	0.1821	0.556	±2.262		
	GNP Growth&Weight(W)	ปี	0.2494	0.773	±2.262	10	0
2. ดุลบัญชีเดินสะพัด ต่อ GDP (Current Account)							
	Current Ac. as % GDP	ปี	0.7798	3.051	±2.262		
	Current Ac. as % GDP (W)	ปี	0.4161	1.121	±2.262	2	6
3. งบประมาณรัฐบาล (Government Budget)							
	Budget as % GDP	ปี	-0.7219	-3.1299	±2.262		
	Budget as % GDP (W)	ปี	-0.7547	-3.4515	±2.262	9	1
4. หนี้สาธารณะ (Public Debt)							
	Debt as %GDP	ปี	-0.1425	-0.407	±2.262		
	Debt as %GDP (W)	ปี	-0.5852	-2.041	±2.262	10	0
5. Seigniorage ต่อ GDP							
	Seigniorage as % GDP	ปี	0.1894	0.5785	±2.262		
	Seigniorage as % GDP (W)	ปี	0.3551	1.1397	±2.262	4	6
6. อัตราเงินเฟ้อ (Inflation)							
	Inflation	ปี	0.5731	2.098	±2.262		
	Inflation Weight	ปี	0.5176	1.815	±2.262	7	4
	Inflation	ไตรมาส	0.3127	2.134	±2.02		
	Inflation Weight	ไตรมาส	0.2184	1.45	±2.02	31	12
7. GDP Deflator							
	GDP Deflator Growth	ปี	0.6222	2.384	±2.262		
	GDP Deflator (G&W)	ปี	0.4713	1.603	±2.262	6	2
8. อัตราแลกเปลี่ยน							
	per US.\$ Rate Growth	ปี	0.3874	1.261	±2.262		
	per US.\$ Rate Growth&Weight	ปี	0.2297	0.708	±2.262	6	4
	per US.\$ Rate Growth	ไตรมาส	0.055	0.357	±2.02		
	per US.\$ Rate Growth&Weight	ไตรมาส	0.0124	0.080	±2.02		
	Real Exchange Rate (G&W)	ปี	0.5837	2.156	±2.262	10	0
	Real Exchange Rate (G&W)	ไตรมาส	-0.0327	-0.212	±2.02		
9. ปริมาณเงิน (Money Supply)							
	Money Supply Growth	ปี	0.4639	1.571	±2.262		
	Money Supply (G&W)	ปี	-0.0384	-0.115	±2.262	7	3
	Money Supply Growth	ไตรมาส	0.3904	2.748	±2.02		
	Money Supply (G&W)	ไตรมาส	0.4491	3.257	±2.02	35	7

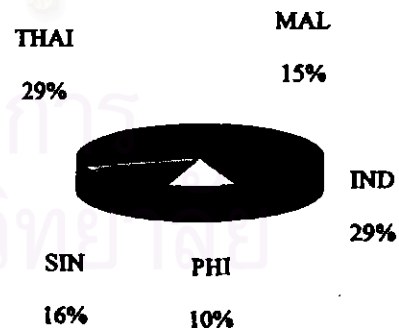
ตารางที่ 5.19 สัดส่วน GDP ต่อประเทศต่อ GDP รวมของกลุ่มประเทศ (ค่าถ่วงน้ำหนัก)

ปี	BEL	DEN	FRA	GER	IRE	ITA	NETHER		MAL	IND	PHI	SIN	THAI
1968	3.0	2.8	29.4	14.5	1.1	46.0	3.2	1985	12.0	46.6	16.5	7.3	17.6
1969	3.0	2.9	28.4	15.0	1.1	46.2	3.4	1986	12.2	44.1	16.1	7.8	19.9
1970	2.3	2.8	27.0	16.3	1.1	46.9	3.5	1987	13.5	37.3	17.1	9.1	23.0
1971	3.2	2.8	27.2	16.8	1.1	45.3	3.6	1988	13.1	35.8	16.6	9.8	24.6
1972	3.3	2.8	27.6	17.1	1.1	44.5	3.6	1989	13.1	34.6	16.2	10.5	25.7
1973	3.4	2.9	28.7	18.6	1.0	41.6	3.8	1990	13.6	33.7	14.0	11.6	27.2
1974	3.6	2.9	28.2	19.8	1.0	40.3	4.2	1991	14.1	32.9	12.0	12.5	28.5
1975	3.7	3.0	30.5	19.8	0.9	37.8	4.3	1992	15.2	31.2	12.0	13.1	28.5
1976	4.0	3.3	30.8	22.2	0.9	34.2	4.7	1993	15.4	30.6	10.9	13.7	29.5
1977	4.2	3.2	30.2	24.0	0.9	32.5	5.0	1994	15.1	29.3	10.8	15.0	29.8
1978	4.4	3.2	30.0	25.4	0.9	31.0	5.2	1995	14.9	29.8	9.9	15.9	29.5
Mean	3.5	3.0	28.9	19.1	1.0	40.6	4.0	Mean	13.8	35.1	13.8	11.5	25.8
Stdev	0.6	0.2	1.3	3.6	0.1	5.9	0.7	Stdev	1.2	5.7	2.8	2.8	4.1

สัดส่วน GDP ต่อประเทศในปี 1978 ของ EMS



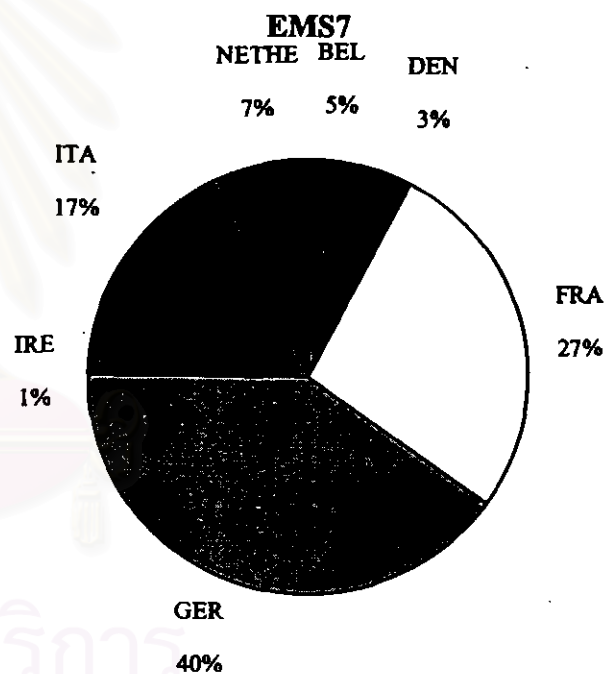
สัดส่วน GDP ต่อประเทศในปี 1995 ของกลุ่ม ASEAN



ตารางที่ 5.20 แสดงสัดส่วน GDP แต่ละประเทศต่อ GDP รวมของกลุ่ม EMS7 หลังปี 1978

ปี	BEL	DEN	FRA	GER	IRE	ITA	NETHER
1979	4.4	3.1	29.8	26.2	0.9	30.4	5.2
1980	4.5	2.9	30.0	26.3	0.9	30.3	5.2
1981	4.5	2.9	30.2	27.0	0.9	29.3	5.2
1982	4.2	2.9	29.2	29.1	1.0	28.2	5.5
1983	4.0	2.9	26.9	32.9	0.9	26.9	5.5
1984	3.8	2.8	25.3	36.4	0.9	25.4	5.4
1985	3.8	2.9	25.2	37.7	0.9	24.1	5.4
1986	4.2	3.2	27.2	32.7	0.9	25.8	6.0
1987	4.4	3.3	28.1	29.9	1.0	26.8	6.6
1988	4.5	3.2	28.4	29.6	1.0	26.6	6.7
1989	4.4	3.0	27.8	31.0	1.0	26.2	6.6
1990	4.7	3.1	29.0	28.7	1.1	26.6	6.9
1991	4.7	3.1	28.2	30.1	1.1	26.0	6.9
1992	4.8	3.1	29.0	29.7	1.2	25.1	7.1
1993	4.7	3.2	28.8	32.7	1.1	22.3	7.2
1994	4.8	3.3	29.0	32.4	1.1	22.1	7.3
1995	4.7	3.1	27.2	40.2	1.0	17.0	6.8
Mean	4.4	3.0	28.2	31.3	1.0	25.8	6.2
Stdev	0.3	0.2	1.5	3.9	0.1	3.3	0.8

สัดส่วน GDP แต่ละประเทศในปี 1995 ของ



5.4 การพิจารณาค่าความแปรปรวน (F-STAT) ของ EMS7 (1968-1978) กับ ASEAN5 (1985-1995)

ในส่วนนี้เป็นการทดสอบค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่มประเทศ EMS7 ในช่วงปี 1968-1978 คือ ก่อนที่จะมีการรวมตัวทางการเงินของ EMS7 กับ ASEAN5 ในช่วง 10 ปีก่อนจะมีการรวมตัวทางการเงินคือปี 1985-1995 เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มประเทศระหว่าง 2 กลุ่มนี้ แต่ละปี มีความแปรปรวนแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งถ้าช่วงเวลาส่วนใหญ่ที่ทดสอบค่า F-stat แล้วยอมรับสมมติฐานว่าค่าความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศไม่มีความแตกต่างกันแล้วจะสามารถคาดการณ์ได้ว่าถ้า ASEAN5 นำระบบการเงินอาเซียนมาใช้ในปี 1996 จะให้ผลไม่ต่างกับระบบ EMS7

การทดสอบสมมติฐานความแปรปรวน

$$H_0 : \frac{\sigma^2_{EMS}}{\sigma^2_{AMS}} = 1 \text{ หรือ } \sigma^2_{EMS} = \sigma^2_{AMS}$$

$$H_1 : \frac{\sigma^2_{EMS}}{\sigma^2_{AMS}} \neq 1 \text{ หรือ } \sigma^2_{EMS} \neq \sigma^2_{AMS}$$

จากผลของค่า F-Stat ที่แสดงในตารางที่ 5.18 ที่คำนวณยอมรับ H_0 แสดงถึงค่าความแปรปรวนของ EMS7 (1968-1978) ในช่วงเวลา 10 ปีก่อนจะเริ่ม EMS กับ 10 ปี ก่อนเริ่มระบบ AMS (1985-1995) ของ ASEAN5 มีความผันผวนโดยวัดที่ค่าความแปรปรวนไม่ต่างกันก่อนการเริ่มระบบการเงินเดียวกัน ดังนั้นจะคาดการณ์ว่าถ้าหากอาเซียนนำระบบและกลไกที่บังคับใน EMS มาปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ผลที่ได้ทางเศรษฐกิจภายหลังการรวมตัวทางการเงินของอาเซียนจะไม่ต่างกับผลที่ EMS7 เคยประสบผ่านมาแล้วในช่วงปี 1978 จนถึง 1995 ดังที่เคยศึกษาไปแล้วในบทที่ 3

ภายใต้ข้อสมมติว่า สภาพทางเศรษฐกิจภายนอกระหว่าง EMS7 กับ ASEAN5 ในช่วงเวลาที่นำมาเปรียบเทียบกันไม่แตกต่างกัน โดยในการเปรียบเทียบระยะเวลา 10 ปี ใน EMS7 นับปี 1978 เป็นปีที่ 1 และ ASEAN5 นับปี 1985 เป็นปีที่ 1 นอกจากนั้นยังสมมติว่าในการจะรวมตัวทางการเงินอาเซียนจะนำระบบข้อปฏิบัติและกลไกที่ใช้เหมือนในระบบ EMS เพื่อให้สามารถคาดการณ์สภาพภายหลังการรวมตัวทางการเงินอาเซียนได้

ในส่วนนี้จะแบ่งการพิจารณาเปรียบเทียบใน 2 ส่วนหลัก ลักษณะโดยทั่วไปของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ คือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ คุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP งบประมาณต่อ GDP หนี้สาธารณะต่อ GDP และ Seigniorageต่อ GDP เป็นต้น และอีกส่วนเป็นผลทางเศรษฐกิจต่าง

๗ ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น โดยในการนำเสนอจะเป็นตารางแสดงค่าการเปลี่ยนแปลงหรืออัตราส่วนต่อ GDP รายประเทศและเฉลี่ยโดยรวมที่ถ่วงน้ำหนักแต่ละประเทศ (ตารางข้อมูลแสดงในภาคผนวก ข.) รวมถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภายในกลุ่มประเทศที่แสดงถึงสภาพการเกาะกลุ่มกันภายในกลุ่มประเทศสมาชิก ค่า C.V. (σ/mean) และค่า F-Stat ที่เป็นค่าเปรียบเทียบ ค่าความแปรปรวนของ EMS7 กับค่าความแปรปรวนของ ASEAN5 ในแต่ละช่วงเวลา

นอกจากนั้น ในทุกตัวแปรจะแสดงแผนภาพที่แสดงถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบระหว่าง EMS7 ในช่วงปี 1968 ถึง 1995 มาเปรียบเทียบกับ ASEAN5 ในช่วงปี 1985-1995 เพื่อดูความผันผวนว่ากลุ่มใดมีการปรับตัวเข้าหากัน หรือมีการปรับตัวภายในกลุ่มที่ผันผวนอย่างไร ซึ่งนอกจากจะทราบถึงการเปรียบเทียบความผันผวนระหว่าง 2 กลุ่มว่าแตกต่างกันอย่างไรแล้วยังมีสภาพภายหลังการรวมตัวทางการเงินของ EMS ที่มีความผันผวนมากหรือน้อย เพื่อคาดคะเนผลภายหลังการรวมตัวทางการเงินอาเซียนว่าจะเป็นในทางเดียวกับ EMS7 เคยบรรลุผลมาแล้วได้

เนื่องจากข้อพิจารณาที่สำคัญคือ ถ้าก่อนการรวมระบบของ ASEAN5 มีความผันผวนที่น้อยกว่าของ EMS7 แล้วพบว่าผลของ EMS มีการลดความผันผวนคือมีเสถียรภาพของตัวแปรที่ศึกษามากขึ้น จะสามารถคาดการณ์ได้ว่าภายหลังการตั้งระบบการเงินอาเซียนจะยังลดความผันผวนลงกว่าเดิม หรือถ้าความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศเหมือนกันจากการทดสอบ F-test แล้วภายหลังการใช้ระบบ EMS แล้วมีความผันผวนที่ลดลง ซึ่งภายใต้สมมติที่อาเซียนจะใช้ระบบและกลไกเหมือนกับ EMS7 แล้ว จะคาดการณ์ว่าอาเซียนภายหลังการรวมตัวจะลดความผันผวนลงและปรับตัวเข้าหากันมากขึ้นเหมือน EMS ดังนั้นในทุกตัวแปรที่ศึกษาจะแสดงแผนภาพทั้งค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภายในกลุ่มประเทศ EMS7 (1968-1995) โดยนับปี 1968 เป็นปีแรก กับกลุ่ม ASEAN5 (1985-1995) โดยนับปี 1985 เป็นปีแรก ซึ่งจะเห็นผลก่อนและหลังของ EMS ด้วย นำมาเปรียบเทียบกับค่า C.V. ทั้งยังแสดงแผนภาพค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มพิจารณาเฉพาะช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงินคือ 11 ปี รวมถึงแผนภาพแสดงค่า F-stat ที่ทดสอบความแปรปรวนของตัวแปรระหว่าง EMS7 กับ ASEAN5 ก่อนการรวมตัวทางการเงิน 10 ปี ว่าแปรปรวนต่างกันหรือไม่ โดยคำนวณภายใต้ขอบเขตของการยอมรับในช่วงความเชื่อมั่นที่ 90% คือ 0.221 และ 6.61

1) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)


จากการคำนวณอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ ค่า GDP at constant Price ซึ่งแสดงถึงอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Economic Growth) ในแต่ละประเทศ และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของกลุ่มประเทศ และได้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ที่แสดงถึงการกระจายตัวหรือเกาะกลุ่มกันระหว่างประเทศสมาชิกภายในกลุ่มในแต่ละช่วงปี ซึ่งสามารถนำมาหาค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบกันดังที่แสดงในค่า F-Stat

ผลของ F-Stat แสดงในตาราง 5.18 การทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ขอมรับสมมติฐานที่ว่า ค่าความแปรปรวนระหว่าง EMS7 (1968-1978) กับ ASEAN (1985-1995) เหมือนกันใน 8 ช่วงปี แต่ปฏิเสธสมมติฐานไป 2 ช่วงปี และในตารางที่ 5.21 จะพิจารณาได้ว่าในช่วงเวลา 10 ปี ก่อนการรวมตัวทางการเงินระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ มีช่วงเวลาดังกล่าวที่แสดงถึงความแปรปรวนของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เหมือนกัน ซึ่งถ้าพิจารณาจากแผนภาพ ค่า F-Stat ที่แสดงพบว่า ช่วงเวลาที่ปฏิเสธสมมติฐาน 2 ช่วงคือ ปีที่ 8 และปีที่ 11 โดยที่มีสาเหตุจากค่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของ EMS มีค่าติดลบทุกประเทศ ในช่วงปี 1975 เป็นผลจากวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 1 และมีการปรับตัวเข้าหากันในปีนั้น คือมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 ในขณะที่ผลของ ASEAN ยังอยู่ในระดับปกติ ส่วนการปฏิเสธสมมติฐานในปีที่ 11 คือ ปี 1995 ที่มีค่าความแปรปรวนผิดปกติเนื่องจากเป็นค่า GDP at constant Price ที่ประมาณการ ดังนั้นผลในปีที่ 11 จึงไม่แน่นอน

จึงพอสรุปได้ว่า จากการเปรียบเทียบอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่าง 2 กลุ่มประเทศก่อนการรวมตัวทางการเงินพบว่า ช่วงเวลา 10 ปีที่ศึกษามีลักษณะความผันผวนทางเศรษฐกิจไม่ต่างกัน โดยเมื่อประกอบการศึกษาในแผนภาพที่ 5.2 เห็นได้ว่า การกระจายตัวในอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มประเทศ โดยดูจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อาเซียนยังมีการกระจายตัวมากกว่า แต่เป็นไปในแนวโน้มที่คงที่สม่ำเสมอ มีความผันผวนน้อย เหมือนเปรียบเทียบกับค่าของ EMS ที่แสดงถึงลักษณะการกระจายตัวของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกมาก และผันผวนขึ้นลงมาก โดยการปรับตัวแต่ละช่วงมีการเปลี่ยนแปลงมาก และผลภายหลัง EMS ดั้งเดิม พบว่ามีความผันผวนที่ลดลง และการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงมาก ยกเว้นปี 1993 ที่หลายประเทศมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลง คือเบลเยียม ฝรั่งเศส และเยอรมัน ส่วนทางกับอิตาลีและเดนมาร์กที่มีอัตราการเติบโตสูงขึ้น ทำให้ค่า C.V. สูงผิดปกติเพียงปีเดียว

ดังนั้น กรณีอาเซียน แม้ว่าจะมีค่าส่วนเบี่ยงเบนที่สูงอันเนื่องมาจากอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมากในช่วงเวลาที่ศึกษา แต่ก็มีสภาพความผันผวนของตัวแปรน้อยกว่า และเมื่อ

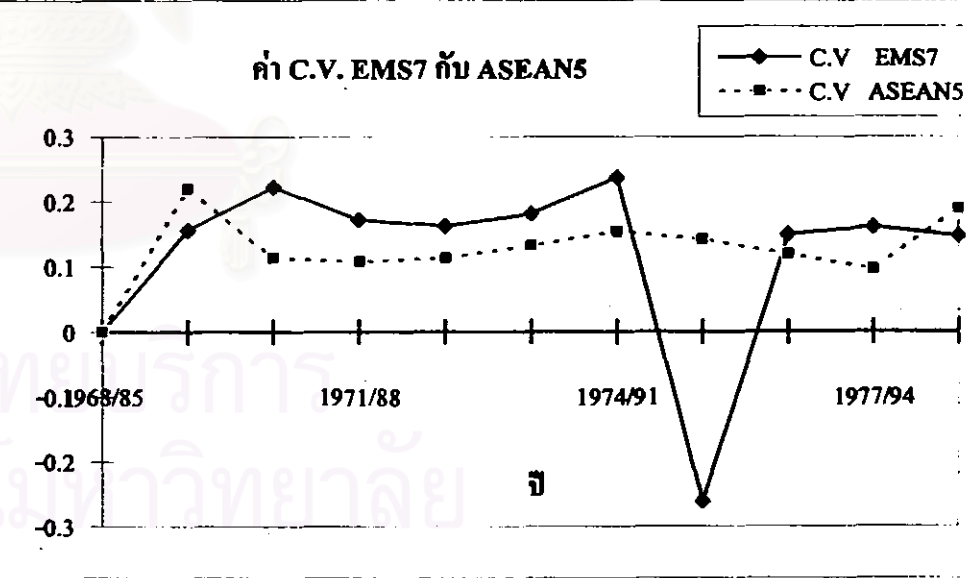
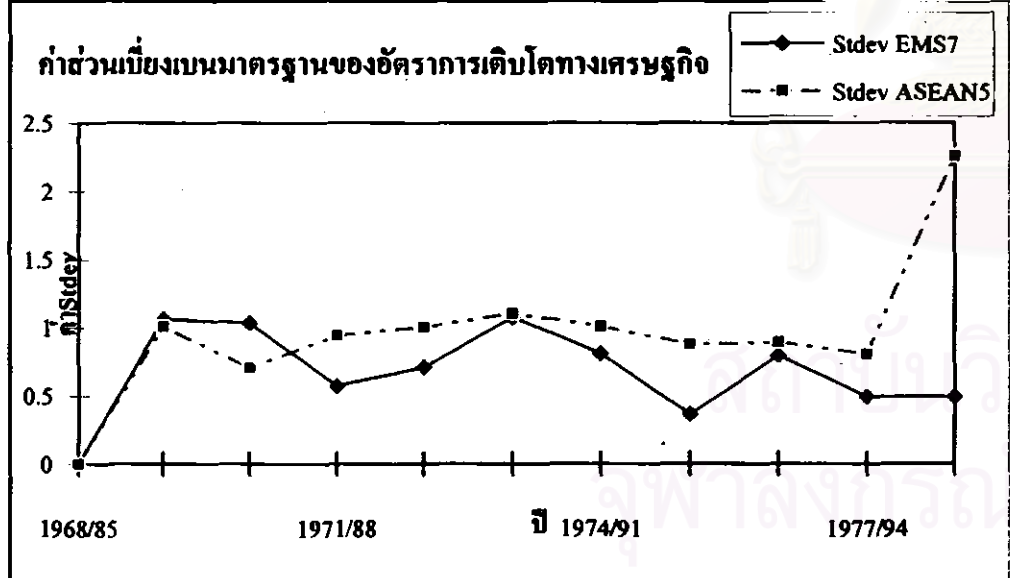
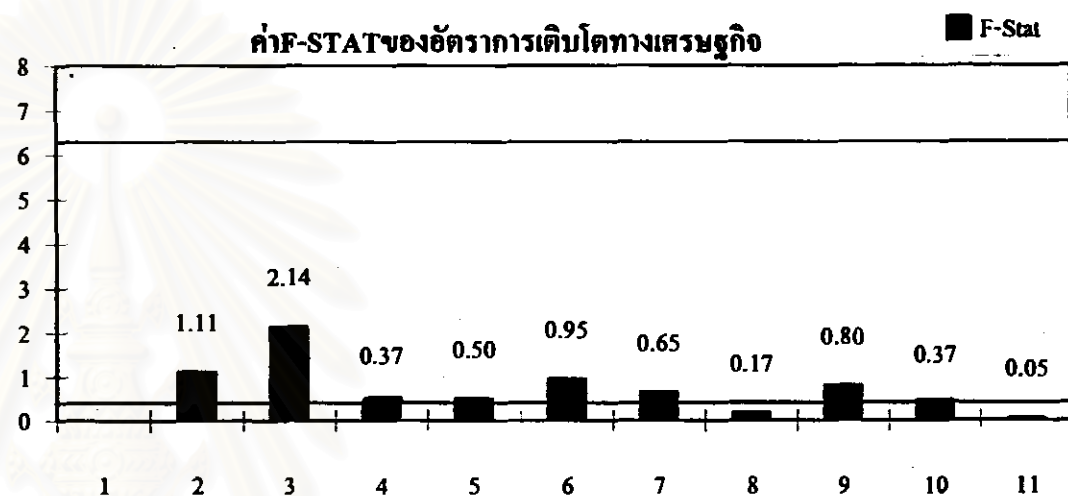
พิจารณา C.V.พบว่ามีการกระจายตัวใน ASEAN5 ต่ำกว่าและผันผวนน้อยกว่า EMS7 เมื่อประกอบ การทดสอบค่าความแปรปรวนที่พบว่าช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงินส่วนใหญ่มีการผันแปรไป ไม่ต่างกัน ดังนั้นถ้าอาเซียนมีการรวมตัวทางการเงินจะสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีความผันผวน และการกระจายตัวของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มอาเซียนที่ลดลง โดยจะมีสภาพ เศรษฐกิจที่เติบโตในลักษณะเกาะกลุ่มกัน และปรับตัวเข้าหากันมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจาก ลักษณะของระบบการเงินเดียวกันที่จะมีกลไกในการประสานโครงสร้างทางเศรษฐกิจเข้าหากัน ทำ ให้สภาพเศรษฐกิจในแต่ละประเทศปรับตัวไปในระดับเดียวกันมากขึ้น ดังนั้น แม้ว่าสภาพของอัตรา การเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะกระจายตัวกันอยู่มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ EMS แต่ก็มี ความผันผวนน้อยกว่า ดังนั้นการรวมตัวทางการเงินจะให้ผลดีที่จะเป็นแรงจูงใจต่ออาเซียนในรูป ของการลดความผันผวน และมีแนวโน้มการปรับตัวเข้าหากันทางเศรษฐกิจมากขึ้น ทำให้โอกาส ความเป็นไปได้ในการรวมตัวทางการเงินอาเซียนเป็นไปได้มากขึ้น



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางและแผนภาพที่ 5.21 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าC.V. และค่าF-Stat ของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1995)

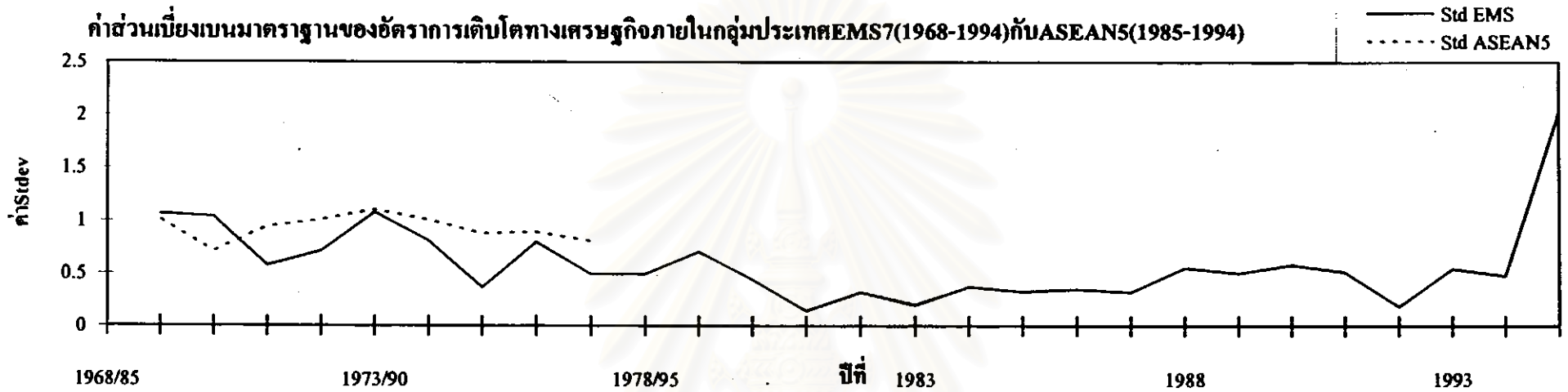
ปีที่	ปี	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		Mean	Stdev	C.V	Mean	Stdev	C.V	
1	1968/85	
2	1969/86	6.81	1.06	0.16	4.59	1.01	0.22	1.11
3	1970/87	4.67	1.04	0.22	6.25	0.71	0.11	2.14
4	1971/88	3.35	0.57	0.17	8.73	0.94	0.11	0.37
5	1972/89	4.40	0.71	0.16	8.89	1.01	0.11	0.50
6	1973/90	5.96	1.08	0.18	8.36	1.11	0.13	0.95
7	1974/91	3.42	0.81	0.24	6.57	1.01	0.15	0.65
8	1975/92	-1.40	0.37	-0.26	6.19	0.88	0.14	0.17
9	1976/93	5.36	0.80	0.15	7.49	0.89	0.12	0.80
10	1977/94	3.06	0.49	0.16	8.34	0.81	0.10	0.37
11	1978/95*	3.37	0.49	0.15	11.94	2.26	0.19	0.05



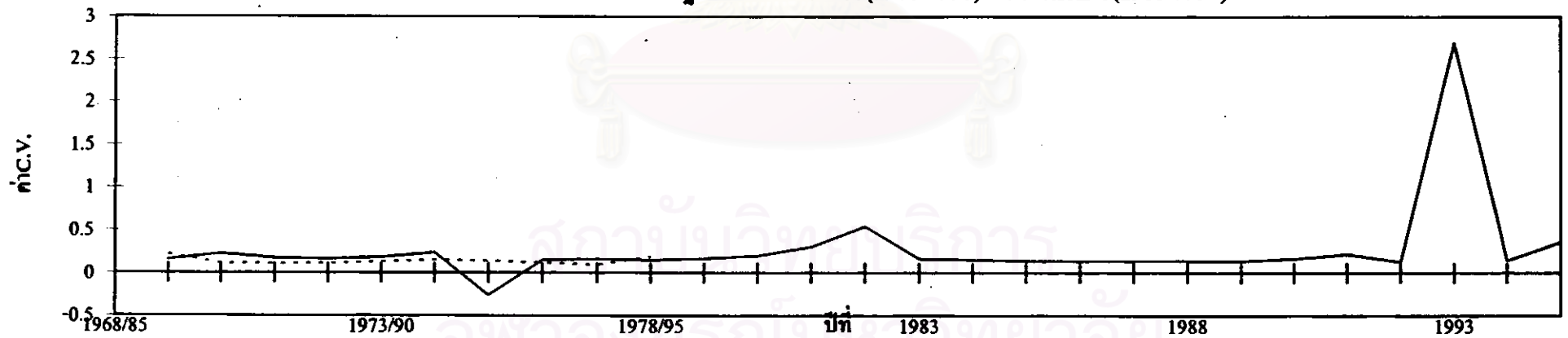
*ปี 1995 ของประเทศในอาเซียนทั้งห้าเป็นค่าประมาณการเท่านั้น

**คำนวณมาจากค่าGDP at Constant Price (%) จากข้อมูลใน International Financial Statistical Yearbook 1996, IMF

แผนภาพที่ 5.2 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่าง EMS7(1968-1995) กับ ASEAN5 (1985-1995)



ค่า C.V. ของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่าง EMS7(1968-1995) กับ ASEAN5(1985-1994)



2) ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (Current account as % GDP)

สภาพดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ของกลุ่ม ASEAN5 และ EMS7 จะแสดงถึงผลของความแตกต่างใน 2 กลุ่มนี้อย่างชัดเจน โดยจากตารางที่ 5.22 ที่แสดงดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP รายประเทศและเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของกลุ่ม รวมถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภายในกลุ่มประเทศ พบว่าค่า F-Stat ที่เปรียบเทียบความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม EMS และ ASEAN ก่อนการรวมตัวทางการเงินในช่วง 8 ปี พบว่า ยอมรับสมมติฐานว่ามีความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศที่ไม่ต่างกันระหว่าง EMS7 และ ASEAN5

ดังจะแสดงถึงรายละเอียดเห็นได้ว่าในช่วงปี 1968-1978 ส่วนใหญ่ EMS7 ภาพรวมจะมีภาวะดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุลโดยเฉลี่ย ยกเว้น ไอร์แลนด์ และเดนมาร์ก ที่แม้มีภาวะดุลการชำระเงินต่อ GDP ที่ขาดดุลตลอด แต่เนื่องจากเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนที่น้อยมาก ทำให้ไม่มีผลต่อค่าเฉลี่ยรวมทั้งถ่วงน้ำหนักของกลุ่ม EMS7 ในขณะที่ประเทศอาเซียนทุกประเทศยกเว้น สิงคโปร์ มีภาวะการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่ขาดดุลมาตลอด โดยเฉพาะไทยและฟิลิปปินส์ที่มีแนวโน้มการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีปริมาณการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบเข้ามาผลิตภายในประเทศมากขึ้นตามกัน โดยค่าความแปรปรวนที่แตกต่างกันมากนี้แสดงถึงความแตกต่างของภาวะทางเศรษฐกิจในด้านการค้าและภาวะดุลบัญชีเดินสะพัดแต่ละประเทศที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่มประเทศนี้

จากแผนภาพที่ 5.3 จะเห็นถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ของอาเซียนมีค่าสูงมากและผันผวน แสดงถึงระดับดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ที่แตกต่างกันมากภายในกลุ่มประเทศอาเซียน ในขณะที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ EMS7 มีค่าต่ำกว่าโดยตลอด แสดงถึงการเกาะกลุ่มกันของระดับดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP ภายใน EMS7 ที่มีมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ ASEAN5 ซึ่งจะเห็นถึงค่าเฉลี่ยโดยรวมของ EMS7 และ ASEAN5 ว่าค่าเฉลี่ยของ ASEAN5 จะอยู่ในภาวะติดลบมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ EMS7 ส่วนใหญ่มีภาวะดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP เฉลี่ยเกินดุล และมีความแปรปรวนที่น้อยกว่า ซึ่งผลจากส่วนนี้เห็นว่าระบบการเงินอาเซียนยังมีอุปสรรค เพราะระดับการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่แตกต่างกันมาก และสิงคโปร์มีดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล อาจมีปัญหาภายหลังการรวมตัวทางการเงิน เนื่องมาจากทุกประเทศสมาชิกต้องร่วมกันแก้ปัญหาดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกิดในบางประเทศโดยการออกนโยบายทางการเงินร่วมกัน ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อภาวะดุลบัญชีเดินสะพัดที่แตกต่างกันมากขึ้นไปอีก

ในขณะเดียวกัน แผนภาพที่ 5.3 ก็แสดง ค่า C.V. เปรียบเทียบระหว่าง EMS7 (1968-1994) ASEAN5 (1985-1994) ซึ่งแสดงถึงว่าช่วงก่อนการรวมตัวทางการเงิน 5 ปีแรก ASEAN5 มีสภาพดุล

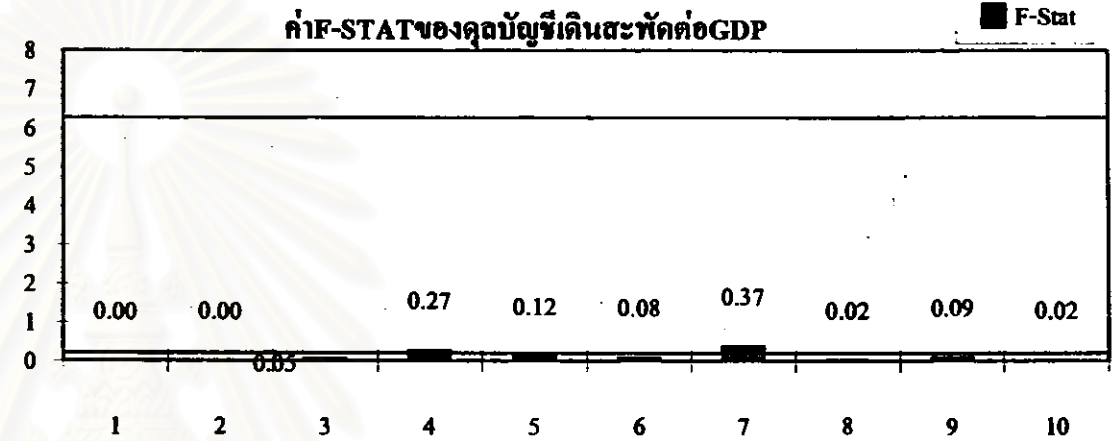
บัญชีเงินสะพัดต่อGDP ที่กระจายตัวมากกว่าEMS7 แม้ช่วง 5 ปีหลังASEAN5 ก็มีการสภาพการเกาะกลุ่มกันใกล้เคียงกับEMS7 โดยจะเห็นได้ว่า EMS7 ภายหลังจากตั้งระบบEMS แล้วมีความผันผวนน้อยและสม่ำเสมอ ยกเว้นปี1983-1984 ที่เกิดวิกฤตการณ์น้ำมัน ทำให้ค่า C.V. มีค่าสูงผิดปกติ

แม้ว่าประเทศส่วนใหญ่ในASEAN5 จะมีดุลบัญชีเงินสะพัดที่ขาดดุล แต่พบว่า ในกรณีการขาดดุลบัญชีเงินสะพัดในทุกประเทศจำเป็นต้องมีการออกมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่แล้ว เพราะภาวะการขาดดุลบัญชีเงินสะพัดเรื้อรังจะมีผลต่อความเชื่อมั่นต่อธนาคารกลางของประเทศ และมีผลต่อเสถียรภาพของค่าเงินในที่สุด ดังนั้นแนวทางแก้ปัญหาของอาเซียนจึงมีหลายแนวที่จำเป็นต้องประเมิน โดยทางเลือกหนึ่งคือการรวมตัวทางการเงินเป็นระบบการเงินอาเซียนที่จะเป็นการสร้างเสถียรภาพทางอัตราแลกเปลี่ยน โดยกำหนดค่าความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในขอบเขตแคบ ๆ นี้ ซึ่งจะเพิ่มปริมาณการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน อันเป็นผลจากเสถียรภาพที่มั่นคงในอัตราแลกเปลี่ยนและความเชื่อมั่นจะเพิ่มมากขึ้น ในกรณีนี้จะมีผลทางต้นทุนที่แต่ละประเทศสมาชิกจะไม่สามารถปรับลดค่าอัตราแลกเปลี่ยนตามสภาพเพื่อแก้ปัญหาดุลบัญชีเงินสะพัดที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แต่แนวทางนี้จะสร้างเสริมเสถียรภาพระยะยาว โดยเลือกการแก้ปัญหาแนวทางอื่นเช่นการตั้งRestructural Fund แทน ที่เป็นกลไกในการปรับตัวของ EMS7 จนภาวะการขาดดุลบัญชีเงินสะพัดของ EMS โดยเฉพาะในประเทศที่มีปัญหาอย่างเคนมาร์ก ไอร์แลนด์ และอิตาลีที่มีค่าลบมาตลอด มีสภาพการเกินดุลมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีสภาพการปรับตัวเข้าหากันในกลุ่มประเทศมากขึ้น อย่างมีเสถียรภาพ คือมีความผันผวนลดลง ผลในส่วนนี้จะเป็นแรงดึงดูดใจให้อาเซียนเลือกที่จะรวมตัวทางการเงินก็ได้ในอนาคต แม้ว่าสภาพปัจจุบันอาเซียนยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก และกระจายตัวสูง ภายได้ข้อสมมติว่าในอนาคตอาเซียนประสบความสำเร็จในการเปิดเสรีในตลาดต่าง ๆ ทั้งตลาดสินค้า บริการ ทุน และแรงงานระหว่างกัน

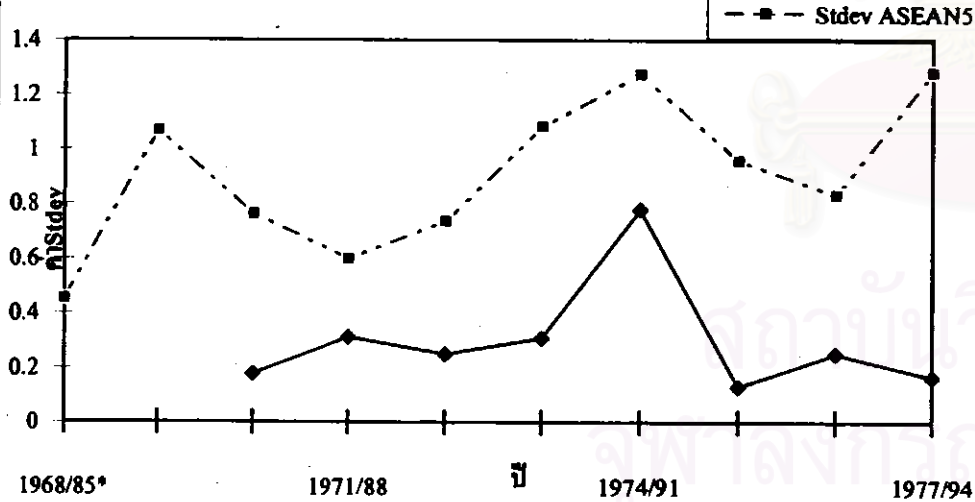
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางและแผนภาพที่ 5.22 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าC.V. และค่าF-Stat ของดัชนีชี้เงินสะทกต่อGDP ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1994)

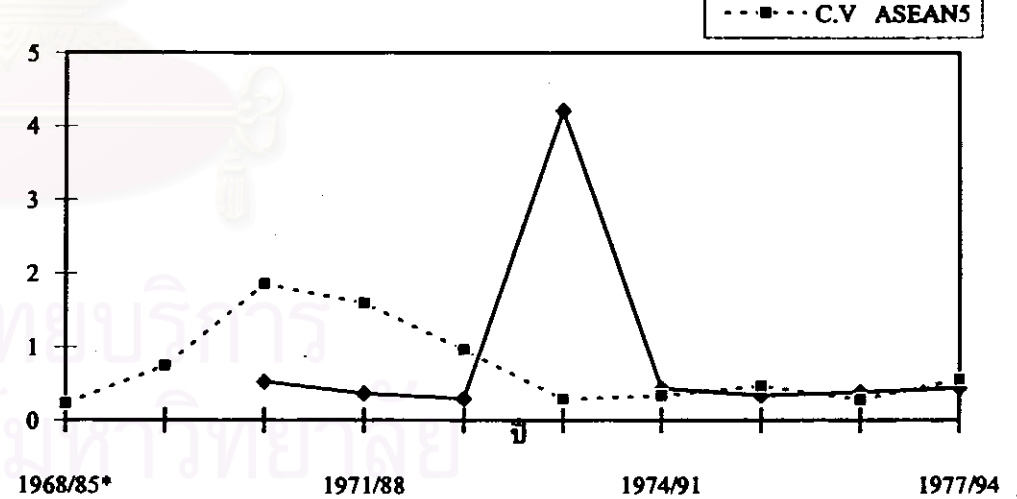
ปีที่	ปี	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		Mean	Stdev	C.V	Mean	Stdev	C.V	
1	1968/85*				-1.97	0.45	0.23	0.00
2	1969/86				-1.44	1.07	0.74	0.00
3	1970/87	0.34	0.18	0.53	-0.41	0.76	1.86	0.05
4	1971/88	0.85	0.31	0.36	-0.38	0.60	1.60	0.27
5	1972/89	0.85	0.25	0.29	-0.76	0.74	0.97	0.12
6	1973/90**	-0.07	0.31	4.21	-3.72	1.08	0.29	0.08
7	1974/91	-1.79	0.78	0.43	-3.76	1.28	0.34	0.37
8	1975/92	0.39	0.13	0.34	-2.03	0.96	0.47	0.02
9	1976/93	-0.66	0.25	0.38	-2.96	0.83	0.28	0.09
10	1977/94	0.37	0.17	0.44	-2.28	1.28	0.56	0.02



ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีชี้เงินสะทกต่อGDP



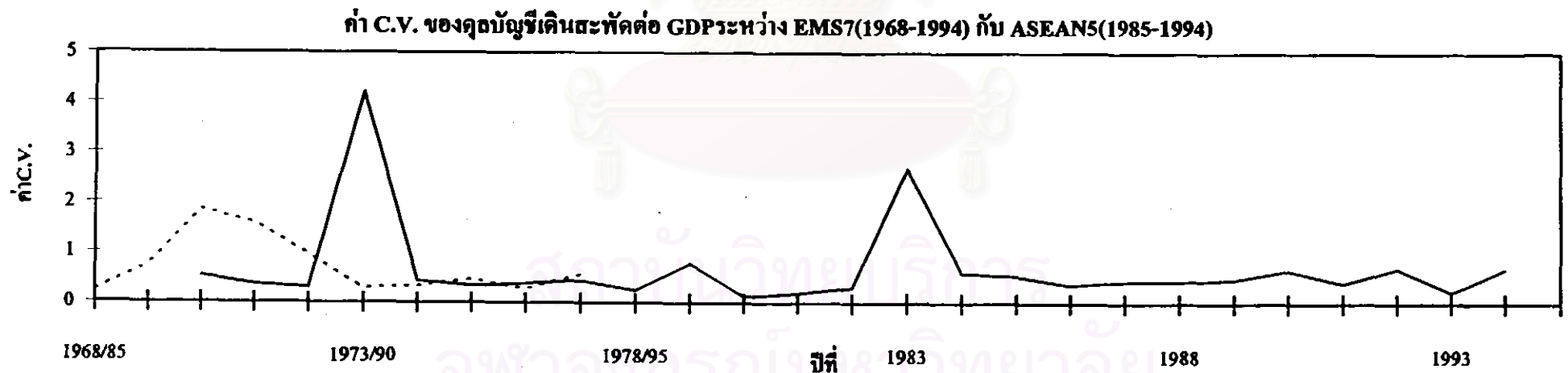
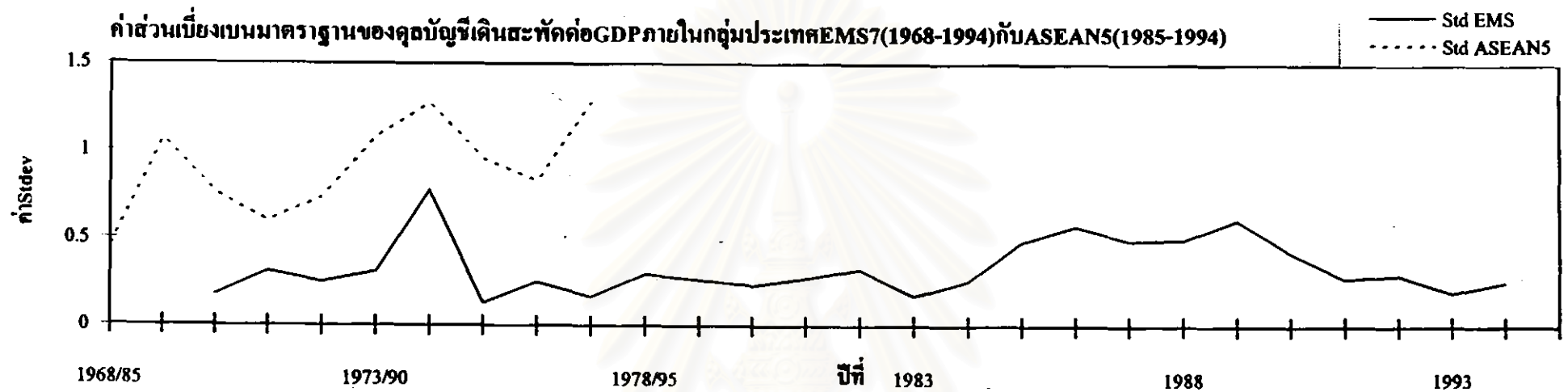
ค่า C.V. EMS7 กับ ASEAN5



*ข้อมูลของEMSในช่วง1968-1969 ไม่ปรากฏ : ข้อมูลจาก International Financial Statistical Yearbook 1996 , IMF

** ปี 1973-1974 ของประเทศในEMS เป็นช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 1

แผนภาพที่ 5.3 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของดัชนีเงินสะพัดต่อ GDP ระหว่าง EMS7(1968-1994) กับ ASEAN5 (1985-1994)



3) งบประมาณรัฐบาลต่อ GDP (Government Budget as % GDP)

จากค่า F-Stat ที่เกิดจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของงบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ระหว่าง EMS7 กับ ASEAN5 ใน 10 ช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงิน พบว่า มีลักษณะความแปรปรวนที่เหมือนกันถึง 9 ช่วงปี ในขณะที่ปฏิศรมมติฐานเพียง 1 ช่วงที่แสดงว่าความแปรปรวนแตกต่างกัน ทั้งนี้ในช่วงเวลาส่วนใหญ่ยอมรับว่าความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศนี้เหมือนกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ปีที่ปฏิศรมมติฐานคือปี 1987 ของ ASEAN5 ที่มาเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนกับปี 1970 ใน EMS7 พบว่าในปี 1987 งบประมาณรัฐบาลในสิงคโปร์มีลักษณะขาดดุลงบ ทั้งที่คงสภาพการดำเนินงานงบประมาณแบบเกินดุลมาตลอด ทั้งนี้เนื่องจากปีนั้นมีการใช้จ่ายของรัฐบาลในการลงทุนก่อสร้างสาธารณูปโภคมาก โดยเฉพาะรถไฟฟ้าดังนั้นในปี 1987 จึงมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ลดลง เพราะการปรับตัวเข้าหาประเทศอื่นที่มีลักษณะขาดดุลงบประมาณอยู่ของสิงคโปร์

แม้ว่าจะมีลักษณะความแปรปรวนที่เท่ากันในช่วงเวลาที่ศึกษา ระหว่าง EMS7 กับ ASEAN5 แต่พบว่าเป็นความแปรปรวนที่เปลี่ยนไปในทิศทางตรงข้ามกัน โดยดูได้จากแผนภาพที่ 5.4 แสดงค่าเฉลี่ยของงบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ระหว่าง 2 กลุ่มประเทศที่แตกต่างอย่างชัดเจน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของ ASEAN มีการเปลี่ยนจากการค่อย ๆ ขาดดุลงบประมาณลดลงไปจนถึงการเกินดุลงบประมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่สภาพการขาดดุลงบประมาณในกลุ่ม EMS มีมากและมากขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นผลมาจากการดำเนินงานที่ขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้นและอยู่ในระดับสูงของอิตาลีและเบลเยียม ดังแสดงจากตารางที่ 5.23 ที่อิตาลีและเบลเยียมยังคงสภาพการขาดดุลงบประมาณสูงมาก โดยเฉพาะอิตาลีที่มีอัตราสูงมากกว่า -10% ต่อ GDP มาตลอดจนปี 1994 มีการขาดดุลงบประมาณถึง -9.75% ต่อ GDP

ในขณะที่ภาวะหลังการรวมตัวทางการเงินของ EMS มีปัญหามากเนื่องจากบางประเทศมีภาวะการขาดดุลงบอยู่ค่อนข้างสูง แต่เมื่อพิจารณาการปรับตัวเข้าหากันโดยดูจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ EMS แล้วพบว่าการเกาะกลุ่มกัน และปรับตัวเข้าหากันมากขึ้น เนื่องมาจากกฎระเบียบบางส่วนของ EMS และ EMU ที่ต้องการควบคุมการดำเนินงานขาดดุลให้อยู่ในขอบเขต 3% ต่อ GDP ตามหลักการปรับตัวเข้าหากัน (Convergence Criteria) ที่จะนำมาพิจารณาการเข้าสู่ EMU ในปี 1999 ดังนั้นสภาพงบประมาณรัฐบาลก็ยังมีสภาพการปรับเข้าหากันภายหลังการรวมตัวเป็นระบบการเงินเดียวกันอยู่ ซึ่งแม้ลักษณะการดำเนินนโยบายของ ASEAN5 จะเป็นแบบเกินดุลและมีค่าความผันผวนที่ต่ำกว่า และยังมีลักษณะการเกาะกลุ่มกันมากกว่า แต่ก็ควรมีการปรับตัวเข้าหากันในระดับมากขึ้น ซึ่งจากผลการทดสอบค่าความแปรปรวนที่มีลักษณะไม่ต่างกัน

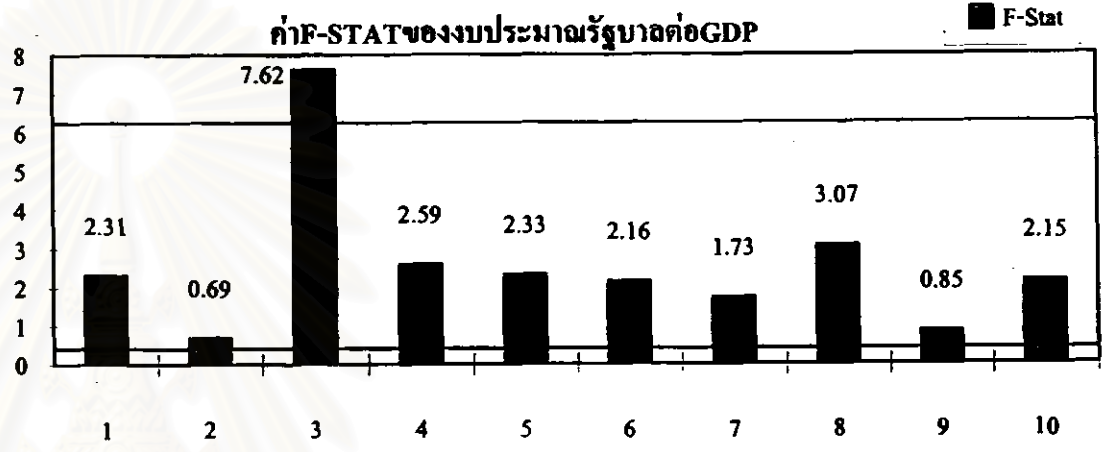
ระหว่าง EMS7 กับ ASEAN5 ทำให้คาดคะเนได้ว่า ภายหลังจากการรวมตัวทางการเงินของอาเซียนจะมีการปรับตัวเข้าหากันอีกในด้านงบประมาณ แม้ว่าจะมีสภาพเกินดุลอันแตกต่างจากการใช้งบประมาณขาดดุลของ EMS7 ก็ตาม ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่ต่างจากสภาพก่อนระบบ EMS แต่อย่างไรก็ดี งบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ของ ASEAN5 น่าจะเป็นปัจจัยเสริมต่อการรวมตัวเป็นระบบการเงินอาเซียน เพราะจะไม่มี ความขัดแย้งทางงบประมาณระหว่างประเทศสมาชิกดังที่เป็นอยู่ในระบบ EMS มาจนถึงปัจจุบัน



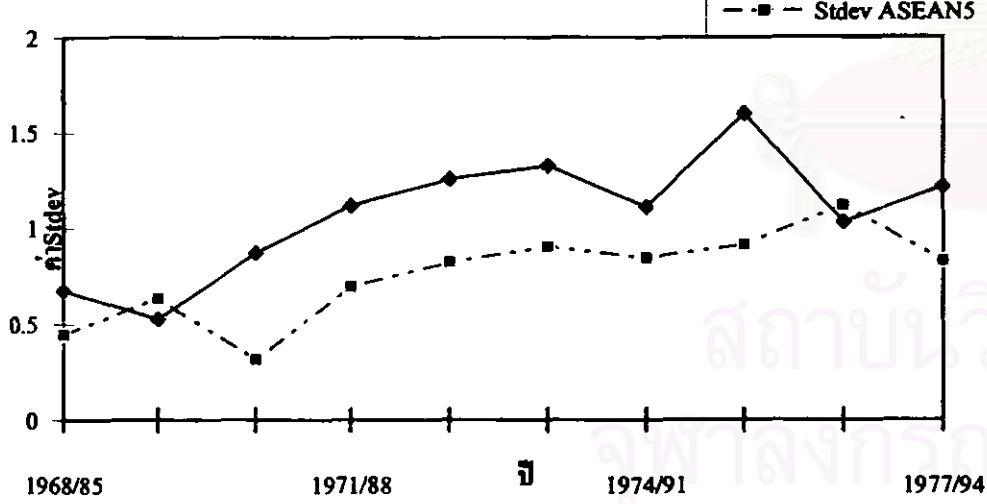
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางและแผนภาพที่ 5.23 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าC.V. และค่าF-Stat ของงบประมาณรัฐบาล*ต่อGDP ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1994)

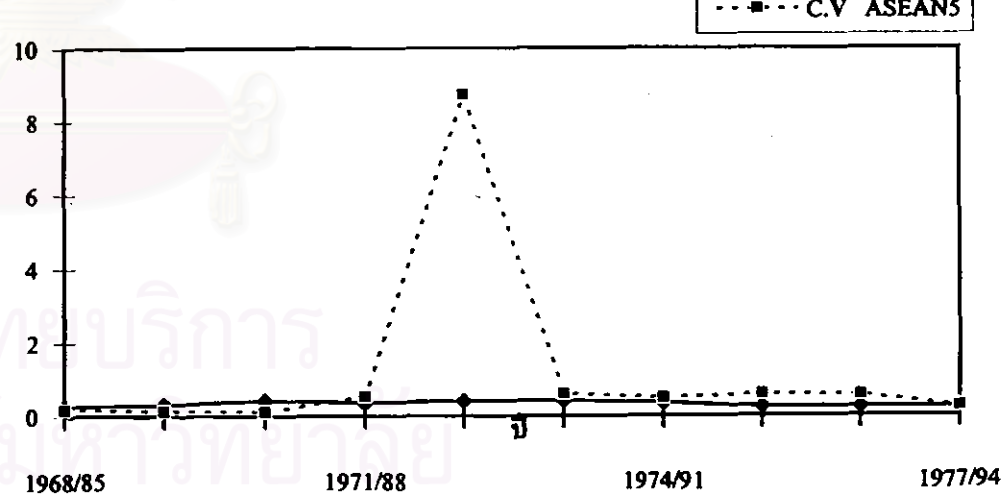
ปีที่	ปี	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		Mean	Stdev	C.V	Mean	Stdev	C.V	
1	1968/85	-2.52	0.674	0.268	-2.43	0.44	0.18	2.31
2	1969/86	-1.66	0.53	0.32	-4.37	0.63	0.15	0.69
3	1970/87	-2.04	0.87	0.43	-2.53	0.32	0.12	7.62
4	1971/88	-3.05	1.12	0.37	-1.30	0.70	0.54	2.59
5	1972/89**	-3.11	1.26	0.41	0.09	0.82	8.74	2.33
6	1973/90	-3.15	1.33	0.42	1.47	0.90	0.62	2.16
7	1974/91	-3.14	1.11	0.35	1.70	0.84	0.50	1.73
8	1975/92	-6.48	1.60	0.25	1.54	0.91	0.59	3.07
9	1976/93	-4.27	1.03	0.24	2.00	1.12	0.56	0.85
10	1977/94	-4.80	1.22	0.25	3.28	0.83	0.25	2.15



ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของงบประมาณรัฐบาลต่อGDP



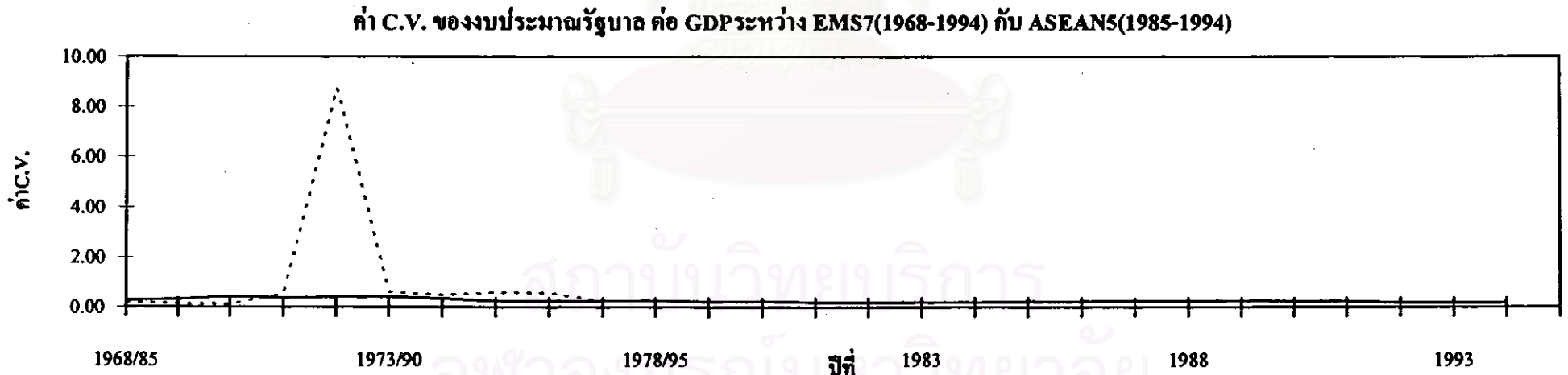
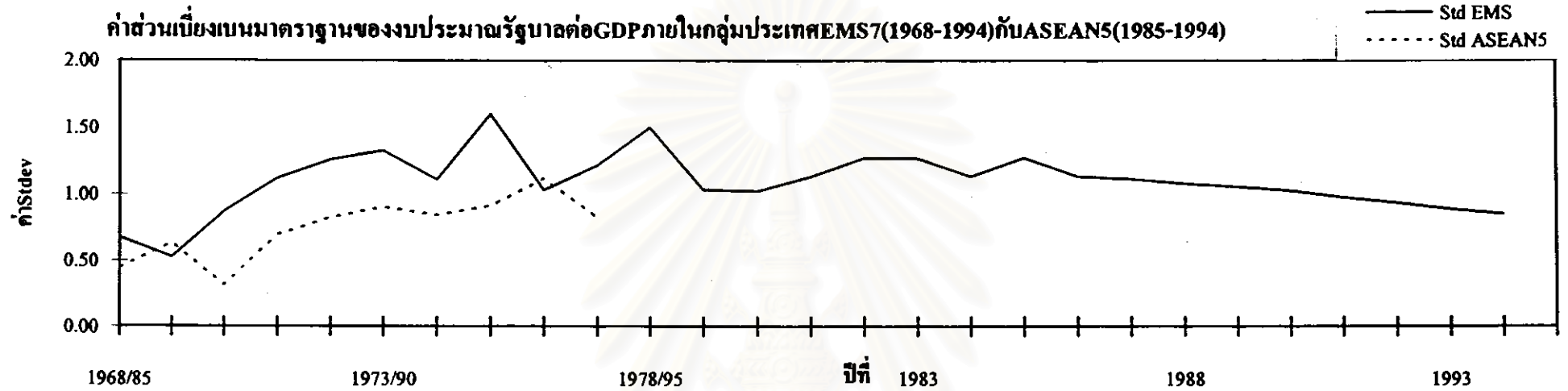
ค่า C.V. EMS7 กับ ASEAN5



* ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistical Yearbook 1996 , IMF

** ปี 1989 ไทยเปลี่ยนใช้งบประมาณรัฐบาลเกินดุลเป็นครั้งแรก

แผนภาพที่ 5.4 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของ งบประมาณรัฐบาลต่อGDP ระหว่าง EMS7(1968-1994) กับ ASEAN5 (1985-1994)



4) หนี้สาธารณะต่อ GDP (Public debt as % GDP)

ในด้านหนี้สาธารณะจะเชื่อมโยงกับงบประมาณที่ขาดดุลหรือเกินดุล เพราะถ้าประเทศดำเนินงบประมาณเกินดุลจะแสดงถึงภาวะหนี้สาธารณะ ที่รัฐบาลต้องจะลดลง ในทางตรงกันข้ามถ้ารัฐบาลใช้งบประมาณขาดดุลมากขึ้นเรื่อย ๆ แสดงถึงหนี้รัฐบาลที่จะสูงขึ้นตามเพื่อมารองรับกับรายจ่ายภาครัฐบาลที่เพิ่มสูงมากขึ้น ดังนั้นจากตารางที่ 5.24 แสดงถึงหนี้สาธารณะต่อ GDP และค่าการเปรียบเทียบความแปรปรวน (F-Stat) ระหว่าง EMS7 และ ASEAN5

ผลที่ได้จากการทดสอบค่าความแปรปรวนระหว่าง EMS ในช่วง 10 ปีก่อนการรวมตัวทางการเงิน (1968-1978) กับ ASEAN ในช่วง 10 ปีก่อนการรวมตัวทางการเงิน (1985-1995) ให้ผลยอมรับสมมติฐานที่ว่า ความแปรปรวนระหว่างหนี้สาธารณะของ EMS7 กับ ASEAN5 มีลักษณะไม่ต่างกันทั้งหมดทุกช่วงเวลาที่ศึกษา โดยไม่มีช่วงเวลาใดที่ปฏิเสธสมมติฐานที่แสดงถึงความแปรปรวนที่แตกต่างกันเลย ส่วนนี้สอดคล้องกับงบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ที่อธิบายไปแล้วที่มี 9 ช่วงปีที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศไม่ต่างกัน

แต่อย่างไรก็ดี จากการพิจารณาแผนภาพที่ 5.5 พบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงถึงการกระจายตัวของระดับหนี้สาธารณะต่อ GDP ใน EMS7 มากกว่า ASEAN5 โดยใน ASEAN5 มีการกระจายตัวสูงผิดปกติ เฉพาะในปี 1986 ที่มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์มีการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลสูงผิดปกติ เพราะเป็นปีที่มีการลงทุนในการสร้างสาธารณูปโภคอย่างมากในประเทศเหล่านี้ จึงมีการกู้หนี้ยืมสินมาลงทุนสูงตาม นอกจากนั้นในปีอื่น ๆ สภาพการก่อหนี้สาธารณะต่อ GDP ของ ASEAN5 เกาะกลุ่มกันมากกว่า EMS7

ในขณะที่สภาพภายหลังการรวมตัวของ EMS (หลังปี 1978) จนถึงปัจจุบันพบว่าหนี้สาธารณะต่อ GDP มีการกระจายตัวออกจากกันมากขึ้น โดยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ EMS7 ที่มีค่ามากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีปัญหาจากเบลเยียมและอิตาลีที่มีการดำเนินงบประมาณขาดดุลที่สูงมากขึ้น ดังนั้น ยังไม่สามารถคาดคะเนถึงผลการรวมตัวทางการเงินของอาเซียน จากผลของ EMS นี้ได้แน่ชัด แต่อย่างไรก็ตามจากแนวโน้มถ้าทุกประเทศของอาเซียนยังดำเนินนโยบายลดบทบาทการลงทุนโดยตรงของรัฐบาลลง เปลี่ยนไปสู่การเปิดให้เอกชนเข้าลงทุนในกิจการที่รัฐเคยผูกขาดมากขึ้น และมีประสิทธิภาพในการเก็บภาษีเงินำมาสู่รายรับของรัฐบาลมากขึ้นแล้ว ภาวะการดำรงงบประมาณรัฐบาลเกินดุลต่อไป และหนี้สาธารณะที่มีแนวโน้มลดลงเหมือนกัน จะมีแนวโน้มการปรับเข้าหากันของหนี้สาธารณะมากขึ้น และเป็นไปในทางที่มีเสถียรภาพมากกว่า กรณีของ EMS

ในส่วนของหนี้สาธารณะ และงบประมาณรัฐบาลต่อ GDP ในอาเซียนเป็นการแสดงลักษณะพิเศษที่แตกต่างจาก EMS ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของ EMS ที่เป็นประเทศพัฒนา

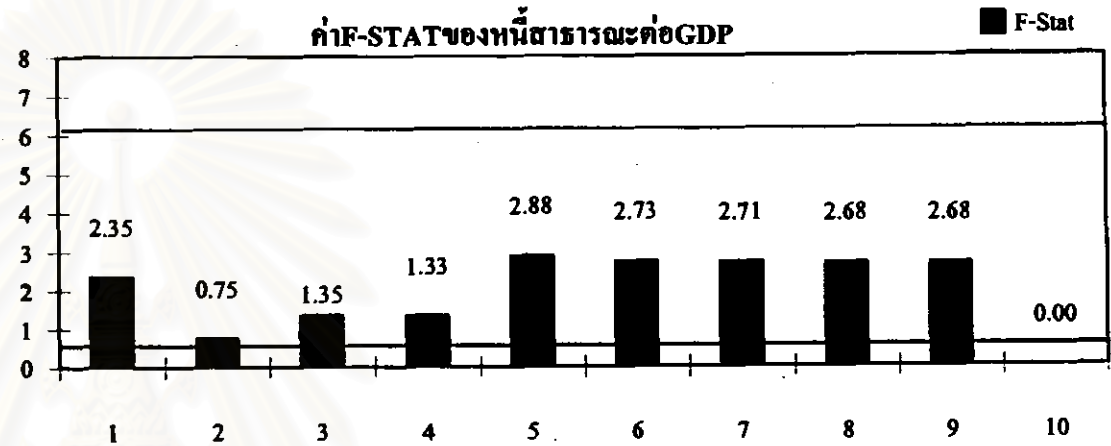
แล้ว มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างคงที่ และเต็มประสิทธิภาพแล้ว ในขณะที่ ASEAN ยังคงดำรงสถานะเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงอยู่ โดยมีปริมาณการไหลของการลงทุนในประเทศสูง ทำให้ความจำเป็นที่รัฐบาลต้องเข้ามาลงทุนหรือกระตุ้นเศรษฐกิจไม่มี ดังนั้นในกรณีนี้ไม่สามารถเปรียบเทียบระหว่าง EMS กับอาเซียนได้ แต่อย่างไรก็ดีทั้ง 2 ตัวแปรนี้จะแสดงถึงความเหมาะสมที่จะจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนได้ดี เพราะจะพบว่าภายหลังการรวมระบบการเงินจะราบรื่น ไม่มีปัญหาการกระจายตัวทางเศรษฐกิจมากเหมือนในประเทศ EMS7 เพราะแนวโน้มของการลดรายจ่ายภาครัฐบาลลงในทุกประเทศอาเซียน ทำให้แนวโน้มการเกินดุลงบประมาณ และลดหนี้สาธารณะจะยังคงอยู่ต่อไป จึงเหมาะสมต่อการนำระบบการเงินอาเซียนมาใช้อย่างสะดวก นอกจากนี้การเข้าอยู่ในระบบการเงินเดียวกันจะมีวินัยในการใช้มาตรการและนโยบายการคลังที่เข้มงวดตามระบบ EMS จะทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารทางการคลังอาเซียนมีมากขึ้นและมีผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น จากความเชื่อมั่นต่อการเคารพระเบียบวินัยทางการคลังในอยู่ตามกรอบที่ตั้งไว้



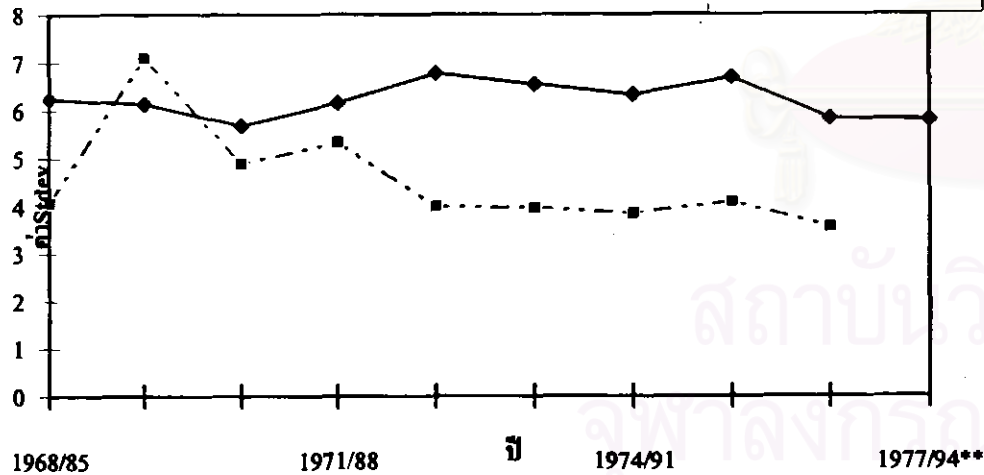
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางและแผนภาพที่ 5.24 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า C.V. และค่า F-Stat ของหนี้สาธารณะต่อ GDP ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1993)

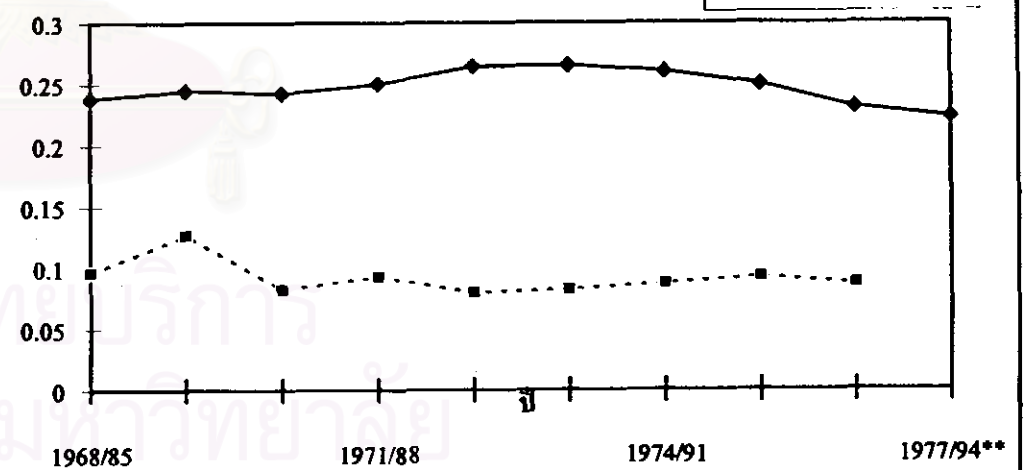
ปีที่	ปี	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		Mean	Stdev	E.C.V	Mean	Stdev	.C.V	
1	1968/85	26.18	6.2379	0.238	42.32	4.07	0.10	2.35
2	1969/86	25.05	6.13	0.24	55.91	7.09	0.13	0.75
3	1970/87	23.42	5.68	0.24	59.32	4.89	0.08	1.35
4	1971/88	24.64	6.16	0.25	57.47	5.33	0.09	1.33
5	1972/89	25.62	6.77	0.26	50.18	3.99	0.08	2.88
6	1973/90	24.63	6.53	0.27	48.01	3.96	0.08	2.73
7	1974/91	24.26	6.32	0.26	44.08	3.84	0.09	2.71
8	1975/92	26.71	6.68	0.25	44.00	4.08	0.09	2.68
9	1976/93	25.22	5.82	0.23	40.88	3.55	0.09	2.68
10	1977/94**	26.01	5.79	0.22



ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของหนี้สาธารณะต่อ GDP



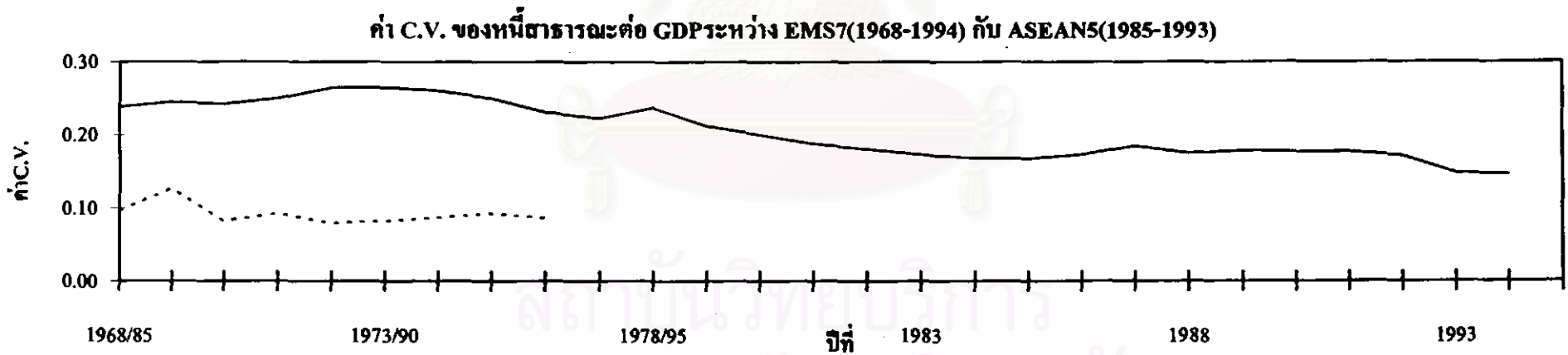
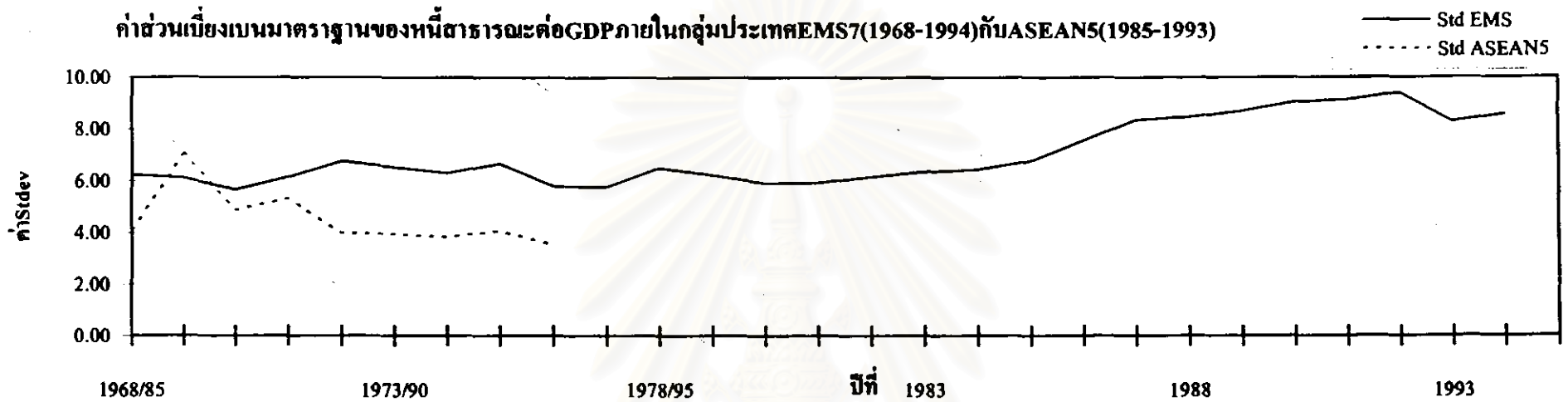
ค่า C.V. EMS7 กับ ASEAN5



* ที่มาของข้อมูล : International Financial Statistical Yearbook 1996 , IMF

** ปี 1994 ไม่ปรากฏข้อมูลของอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์

แผนภาพที่ 5.5 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของ หนี้สาธารณะต่อ GDP ระหว่าง EMS7(1968-1994) กับ ASEAN5 (1985-1993)



*** ตั้งแต่ปี 1978 ไม่ปรากฏข้อมูลของประเทศไอร์แลนด์ ดังนั้นค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจึงไม่นับรวมไอร์แลนด์

5) Seigniorage ต่อ GDP

สภาพการใช้ Seigniorage ต่อ GDP ของกลุ่มประเทศ ASEAN5 และ EMS7 จะแสดงถึงความแตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่มประเทศนี้อย่างชัดเจน โดยจากตารางที่ 5.25 แสดงการเปรียบเทียบความแปรปรวนของ Seigniorage ต่อ GDP และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมถึงค่า C.V. ระหว่าง EMS7 และ ASEAN5 ก่อนการรวมตัวทางการเงิน พบว่า ขอมรับสมมติฐานว่าความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบทุกช่วงปีที่ทดสอบ เนื่องจากในช่วงปี 1968-1978 ที่ EMS7 ก่อนการรวมตัวเป็นระบบ EMS มีการใช้ Seigniorage ต่อ GDP มาก เฉพาะในอิตาลี และไอร์แลนด์เท่านั้น นอกนั้นประเทศอื่นใน EMS7 มีการใช้ที่คงที่และต่ำมากคืออยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 1 ต่อ GDP

แม้ว่าช่วงปี 1973-1975 จะมีความผันผวนบ้างจากวิกฤตการณ์น้ำมันที่มีภาวะเงินเฟ้อสูง โดยพิจารณาระดับการเกาะกลุ่มและปรับเข้าหากันตามแผนภาพที่ 5.6 ในขณะที่ประเทศอาเซียนทั้ง 5 ในช่วง 1985-1995 มีสภาพการใช้ Seigniorage ต่อ GDP ที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน มีความแปรปรวนภายในกลุ่มประเทศน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับ EMS7 โดยมาเลเซียมีลักษณะการใช้ Seigniorage ต่อ GDP มากขึ้นเรื่อยและมากที่สุดในกลุ่ม จากปี 1985 มีปริมาณ Seigniorage ต่อ GDP เพียงร้อยละ 0.89 เพิ่มจนปี 1994 มีถึงร้อยละ 5.52 ในขณะที่ทุกประเทศที่เหลือจะอยู่ในระดับ 0.5-1.8 เท่านั้น โดยค่าความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มประเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างของลักษณะการใช้ Seigniorage ต่อ GDP ที่แตกต่างกัน โดยในกลุ่ม EMS7 มีความผันผวนมากกว่า ไน้มเอียงไปทางอิตาลีและไอร์แลนด์ที่มีค่าสูงและผันผวนส่วนหนึ่ง ในขณะที่กลุ่ม ASEAN5 จะ ไน้มเอียงไปใน 4 ประเทศยกเว้นมาเลเซียที่มีการใช้ในระดับต่ำและสม่ำเสมอ ดังนั้นความแปรปรวนภายใน ASEAN5 จึงมีน้อยกว่า ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้การทดสอบความแปรปรวนระหว่าง 2 กลุ่มโดย F-test มีความแตกต่างกัน โดย 10 ช่วงปีที่ทดสอบ ขอมรับสมมติฐานว่ามีความแปรปรวนแตกต่างกันถึง 8 ช่วงปี ดังนั้นเมื่อมีความแปรปรวนที่แตกต่างกันในช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงินทั้ง 2 กลุ่มประเทศ จึงยังไม่สามารถคาดการณ์สภาพหลังการรวมตัวทางการเงินอาเซียนได้แน่นอน

ในขณะที่ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ Seigniorage ต่อ GDP เปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มประเทศ พบว่า ในอาเซียนมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำกว่าเกือบตลอดช่วงเวลา 10 ปีก่อนการรวมตัวทางการเงิน แสดงถึงสภาพการเกาะกลุ่มกันภายใน ASEAN5 ในตัวแปร Seigniorage ต่อ GDP ที่มากกว่ากลุ่ม EMS7 และเมื่อพิจารณาค่า C.V. ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกันคือค่า C.V. ของ ASEAN5 มีค่าต่ำกว่า EMS7 ตลอด แสดงถึงความเกาะกลุ่มในอาเซียนมากกว่าใน

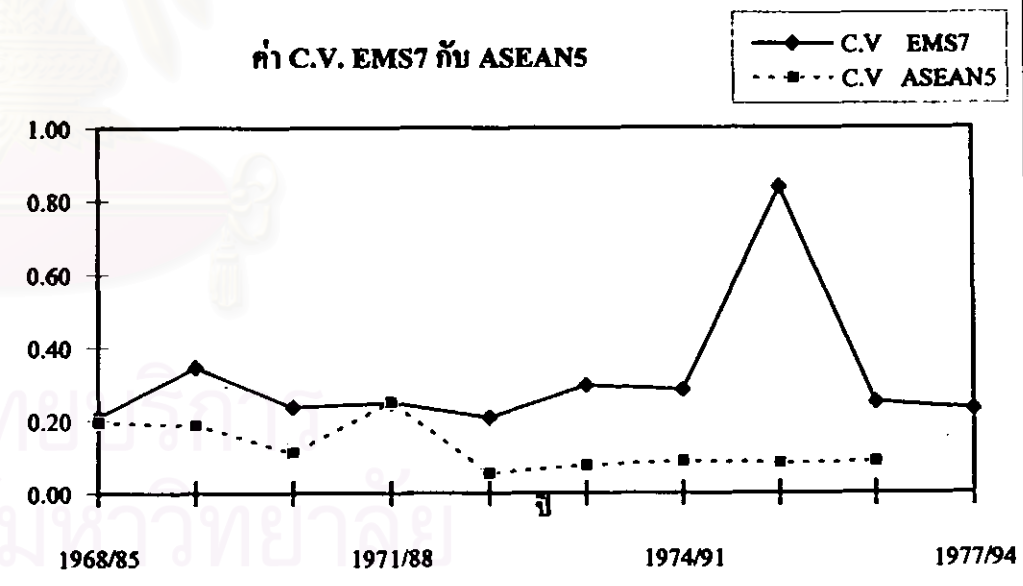
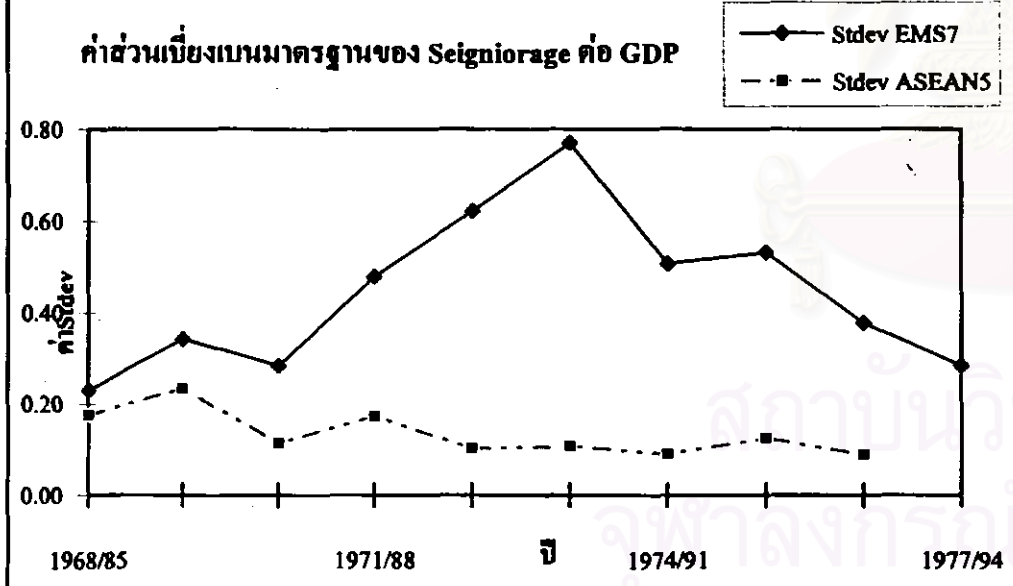
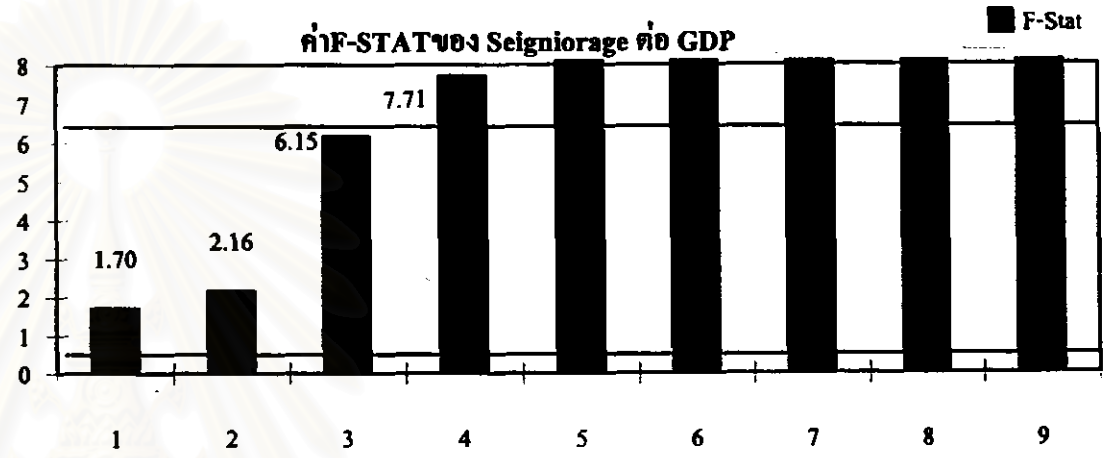
แลนด์ทอค Seignorage ต่อ GDP ตกลงจากปีก่อนหน้า ในขณะที่เคนมารกมีการใช้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ค่า C.V. ในปี 1975 มีค่าสูงผิดปกติ

ซึ่งจากการพิจารณาเฉพาะเปรียบเทียบการเกาะกลุ่มกันระหว่าง 2 กลุ่มประเทศนี้ เห็นได้ว่าสภาพอาเซียนก่อนการรวมตัวทางการเงินในด้าน Seignorage ต่อ GDP มีปัจจัยเสริมต่อการตั้งระบบการเงินอาเซียน นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาสภาพหลังระบบ EMS เป็นต้นมาพบว่ามี การปรับตัวเข้าหากันใน EMS7 ลงในระดับต่ำลงเรื่อยๆ อย่างในอิตาลีเหลือเพียงร้อยละ 0.56 ในปี 1994 จากปี 1978 ที่มีถึง 3.39 จะเป็นแรงดึงดูดให้อาเซียนเข้าร่วมได้เนื่องจากภายใต้กลไกของระบบการเงินอาเซียนจะปรับลดการใช้ Seignorage ต่อ GDP ให้ลดลงและปรับเข้าหากันได้โดยเกิดปัญหาน้อยกว่าที่เคยเป็นใน EMS7 แม้ว่าอาจเกิดปัญหาในประเทศมาเลเซียที่มีอัตราการใช้สูงและแตกต่างจากประเทศอื่น แต่อย่างไรก็ดีการเข้าร่วมในระบบอาเซียนที่เสริมเสถียรภาพทางการเงินจะทำให้ปัญหาเงินเพื่อลดลงจนความจำเป็นในการใช้ Seignorage น้อยลงและปรับเข้าหากันตามอัตราเงินเฟ้อไปด้วย ซึ่งทำให้ความเป็นไปได้ที่จะเกิดระบบการเงินอาเซียนเป็นไปได้โดยราบรื่นมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางและแผนภาพที่ 5.25 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าC.V. และค่าF-Stat ของSeigniorage*ต่อGDP ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1994)

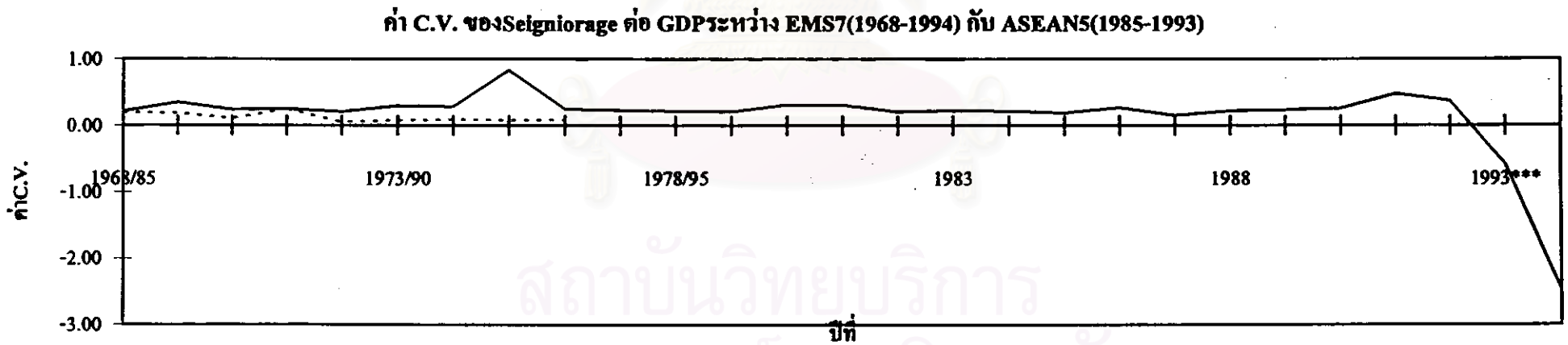
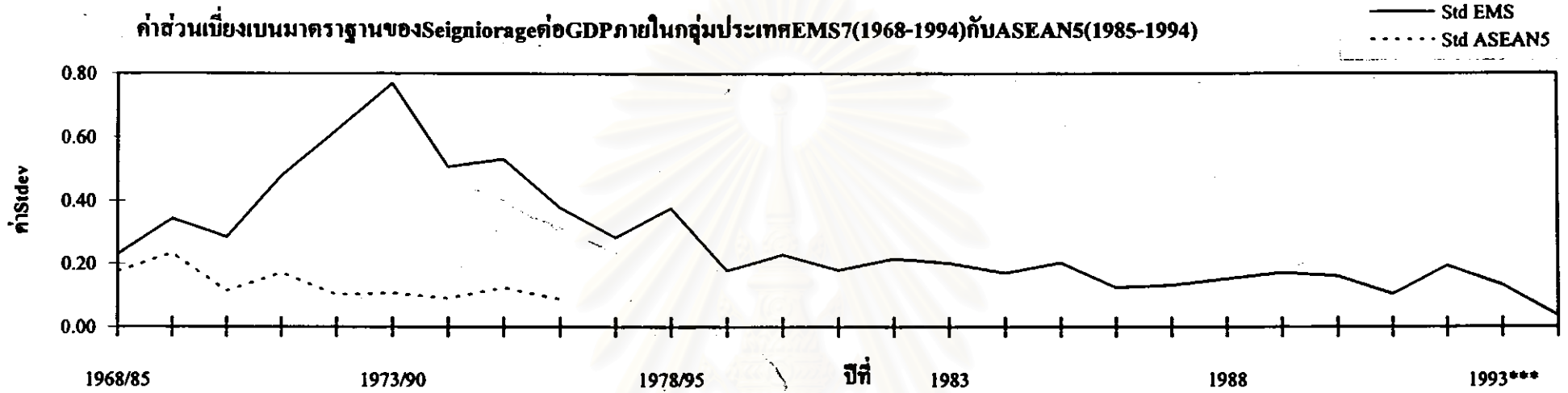
ปีที่	ปี	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		Mean	Stdev	C.V	Mean	Stdev	C.V	
1	1968/85	1.10	0.23	0.21	0.90	0.18	0.19	1.70
2	1969/86	0.99	0.34	0.35	1.26	0.23	0.19	2.16
3	1970/87	1.21	0.28	0.24	1.03	0.11	0.11	6.15
4	1971/88	1.93	0.48	0.25	0.69	0.17	0.25	7.71
5	1972/89	3.01	0.62	0.21	1.90	0.10	0.05	36.61
6	1973/90	2.61	0.77	0.29	1.41	0.11	0.08	51.45
7	1974/91	1.79	0.51	0.28	1.04	0.09	0.09	30.99
8	1975/92	0.63	0.53	0.84	1.52	0.12	0.08	18.28
9	1976/93**	1.52	0.38	0.25	1.03	0.09	0.09	18.21
10	1977/94	1.23	0.28	0.23	1.37	0.35	0.26	0.66



* ที่มาของข้อมูล : International Financial Statisticals Yearbook 1996 , IMF

** ปี 1993-1994 ไม่ปรากฏข้อมูลของอิน โดนีเซีย ทำให้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าC.V. ไม่นับรวมอิน โดนีเซีย

แผนภาพที่ 5.6 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของ Seigniorage ต่อ GDP ระหว่าง EMS7(1968-1994) กับ ASEAN5 (1985-1994)



***1992-1994 ประเทศฝรั่งเศสและเยอรมัน มีค่าติดลบ ทำให้ค่า C.V. ของ EMS7 ติดลบตาม เพราะมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้ำหนักในการหาค่าเฉลี่ยสูง และข้อมูลของเบลเยียมไม่ปรากฏในปี 1993-1994

6) อัตราเงินเฟ้อ (Inflation rate)

ในการเปรียบเทียบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มประเทศ EMS7 กับ ASEAN5 ในช่วงเวลาก่อนการรวมตัวทางการเงินนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงอัตราเงินเฟ้อที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงของราคา เนื่องจากถ้ามีความผันผวนในระดับเงินเฟ้อมากจะกระทบต่อเสถียรภาพ ในทางเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งเป็นเป้าหมายเศรษฐกิจหลักที่ทุกประเทศต้องรักษาไว้ โดยเงินเฟ้อเป็น ตัวรบกวนทางเศรษฐกิจที่ควรควบคุมให้อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นในการพิจารณาในด้านเงินเฟ้อ นอกจากในแต่ละประเทศสมาชิกควรปรับเข้าหากันทางการเงินเพื่อแล้ว ควรมีเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำอีกด้วย

กรณีการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนระหว่างอัตราเงินเฟ้อของ EMS7 (1968-1978) กับ ASEAN5 (1985-1995) โดยดูจากค่า F-Stat ตามตารางที่ 5.26 พบว่ายอมรับสมมติฐานว่า เงินเฟ้อระหว่าง 2 กลุ่มประเทศมีค่าความแปรปรวนเหมือนกันอยู่ 7 ช่วงปีอย่างมีนัยสำคัญ และ ปฏิเสธสมมติฐานไป 4 ช่วงปี ซึ่งช่วงปีที่ปฏิเสธคือปีที่ 7, 8 และ 10 ทั้งนี้เหตุผลหลักคือในปี 1974 และ 1975 เป็นผลของเงินเฟ้อที่มาจากวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรก ทำให้หลายประเทศใน EMS ประสบปัญหาเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะเงินเฟ้อในอิตาลีและไอร์แลนด์ที่สูงถึง 16.9 และ 20.39 ในปี 1975 ดังนั้นทำให้ค่าความแปรปรวนของ EMS ในช่วงปีหลัง ๆ ผันผวนมาก และมีการกระจาย ตัวออกไป เนื่องจากสภาพเงินเฟ้อในเยอรมันที่สามารถควบคุมเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำได้ ซึ่งเป็น ไปตามเป้าหมายหลักของธนาคารเยอรมันที่ต้องการควบคุมเงินเฟ้อให้ต่ำที่สุดเป็นเป้าหมายแรก แต่ อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีลักษณะในช่วงหลังที่มีค่าความแปรปรวนที่แตกต่างกัน เป็นเพราะผลจาก shocks ทางเศรษฐกิจ แต่โดยรวมแล้วค่าความแปรปรวนทางเศรษฐกิจเมื่อมองทางการเงินเฟ้อระหว่าง 2 กลุ่มประเทศมีลักษณะไม่ต่างกัน

โดยสภาพค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนการรวมตัวทางการเงินใน 2 กลุ่มประเทศที่ แสดงในแผนภาพที่ 5.7 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ASEAN5 (AMS) มีค่าที่ต่ำกว่า EMS ตลอด โดยเฉพาะช่วงหลัง แสดงถึงมีการปรับตัวเข้าหากันมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีระดับเงินเฟ้อภายใน ประเทศสมาชิกเกาะกลุ่มใกล้เคียงกันมากกว่ากลุ่ม EMS ก่อนที่จะมีการรวมตัวทางการเงินในปี 1978 อีก ซึ่งแสดงความเหมาะสมว่าอาเซียนมีความเป็นไปได้มากในการจัดตั้งระบบการเงินเดียวกัน ทั้งนี้จากอัตราเงินเฟ้อที่แม้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มจะมีอยู่สูง คือปี 1995 มี 6.4% แต่ก็มีการเกาะกลุ่มกัน และปรับเข้าหากันอย่างมีเสถียรภาพยิ่งภายในกลุ่ม อันแสดงถึงการควบคุมนโยบายและระบบ เศรษฐกิจที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ พยายามควบคุมเงินเฟ้อ โดยส่วนหนึ่งเป็นความจำเป็นที่ ทุกประเทศต้องควบคุมเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำ เพราะเงินเฟ้อเป็นตัวรบกวน และทำลายประสิทธิภาพ ในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะทำลายเสถียรภาพในด้านความเชื่อมั่นต่อประเทศกำลังพัฒนาเช่น

นี้ ดังนั้นจากความจำเป็นที่ต้องควบคุมเงินเพื่อมีส่วนร่วมในการเสริมลักษณะการปรับตัวเข้าหากันในระดับต่ำของ ASEAN5 ด้วย

ประเทศในอาเซียนที่มีกลไกการควบคุมเงินเพื่อที่คิที่ตุดคือ สิงคโปร์ที่มีความสามารถในการควบคุมเงินเพื่อให้อยู่ในระดับต่ำ โดยในปี 1995 มีอยู่ในระดับ 1.8 เท่านั้น ในขณะที่ประเทศอื่นเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงจึงผลักดันให้เกิดระดับเงินเพื่อที่สูงกว่าเป็นธรรมดา เช่น ไทยและอินโดนีเซีย ในขณะที่ฟิลิปปินส์ในช่วง 1989-1991 ที่มีระดับเงินเพื่อสูงเป็นผลจากความสามารถในการผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการในประเทศ และไม่ตอบสนองต่อการลงทุนของรัฐบาลในส่วนต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ

จากกลไกของ EMS ที่มีจุดเด่นนอกจากจะควบคุมความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในขอบเขตแคบ ๆ แล้ว ยังสร้างเสริมเสถียรภาพและลดอัตราเงินเฟ้อด้วย (อธิบายกลไกในการสร้างเสริมเสถียรภาพราคาและอัตราแลกเปลี่ยนภาคผนวก ก.) ดังนั้นผลภายหลังการรวมตัวทางการเงินใน EMS ดูจากแผนภาพที่ 5.7 เห็นถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ EMS หลังปี 1978 ลดลงและผันผวนน้อยลงมากอย่างชัดเจน แสดงถึงการปรับตัวเข้าหากันมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีการเกาะกลุ่มกันในระดับเงินเพื่อที่ต่ำ อันเป็นผลคิที่เกิดในระบบ EMS

ดังนั้นจะสามารถคาดคะเนได้ว่าภายหลังการตั้งระบบการเงินอาเซียนร่วมกัน โดยยึดกลไกและระเบียบปฏิบัติตาม EMS ซึ่งในกรณีนี้อาจยึดหลักการเลือกใช้นโยบายการเงินรวม นโยบายการคลังบางส่วนที่เข้มงวดเพื่อป้องกันการเกิดเงินเฟ้อ และสร้างความเชื่อมั่นในระบบราคานอกจากนั้นยังผูกติดกับค่าเงินคิบเงินเยอรมันที่มีเสถียรภาพ ทำให้ภาพรวมของเงินเพื่อใน EMS ลดลงและปรับเข้าหากัน แต่ในกรณีเงินเพื่อ ถ้าเป็นไปตามแบบ EMS ประเทศสมาชิกอาเซียนควรผูกค่าเงินไว้กับธนาคารกลางหรือผู้มีอำนาจทางการเงินสิงคโปร์ที่มีการควบคุมเงินเพื่อให้ต่ำ เมื่อรวมกันระเบียบที่เข้มงวดในระบบการเงินเดียวกัน จะช่วยควบคุมเงินเพื่อในประเทศสมาชิกอื่นได้ แต่อย่างไรก็ดีสภาพนี้อาจเกิดปัญหาเช่นเดียวกับ EMS ได้เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่จัดว่าพัฒนาแล้ว ต่างกับประเทศสมาชิกอื่นที่กำลังพัฒนาและมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงโดยฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียที่สูงมากในช่วงหลังปี 1993 ทำให้การผูกค่าเงินกับสิงคโปร์จะทำให้เกิดปัญหาจากแนวโน้มที่สิงคโปร์จะเริ่มลดดอกเบี้ยทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียจะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมาก แต่อย่างไรก็ดีการควบคุมเงินเพื่อที่ต่ำกว่า เพราะเกิดความน่าเชื่อถือของธนาคารกลางที่มีนโยบายที่มีเสถียรภาพทางราคา เช่น การใช้นโยบายการเงินที่เคร่งครัด โดยไม่มีการใช้ Surprise Inflation บ่อยครั้งที่จะทำลายความเชื่อมั่นของหน่วยธุรกิจต่อการดำเนินงานของธนาคารกลางได้

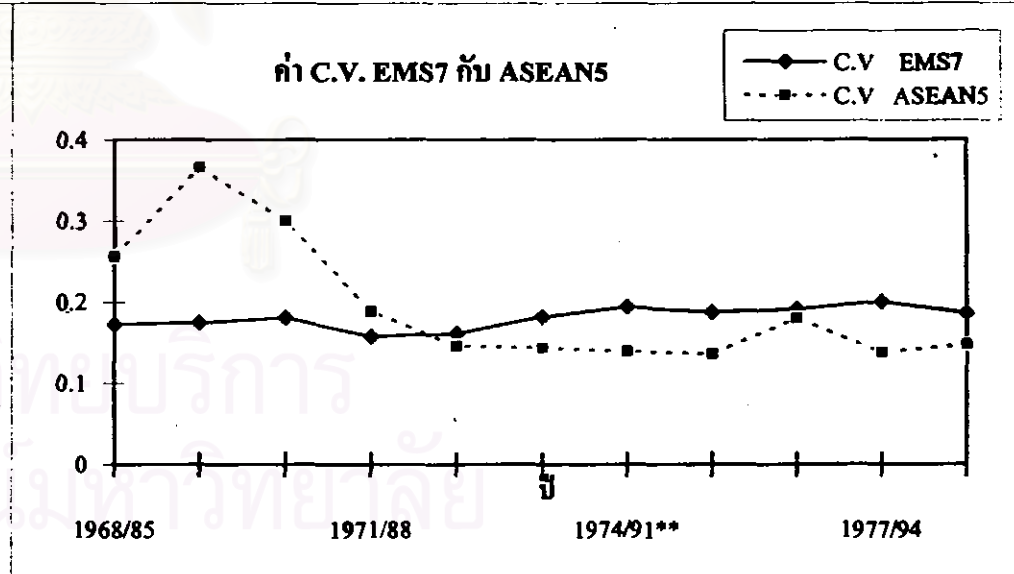
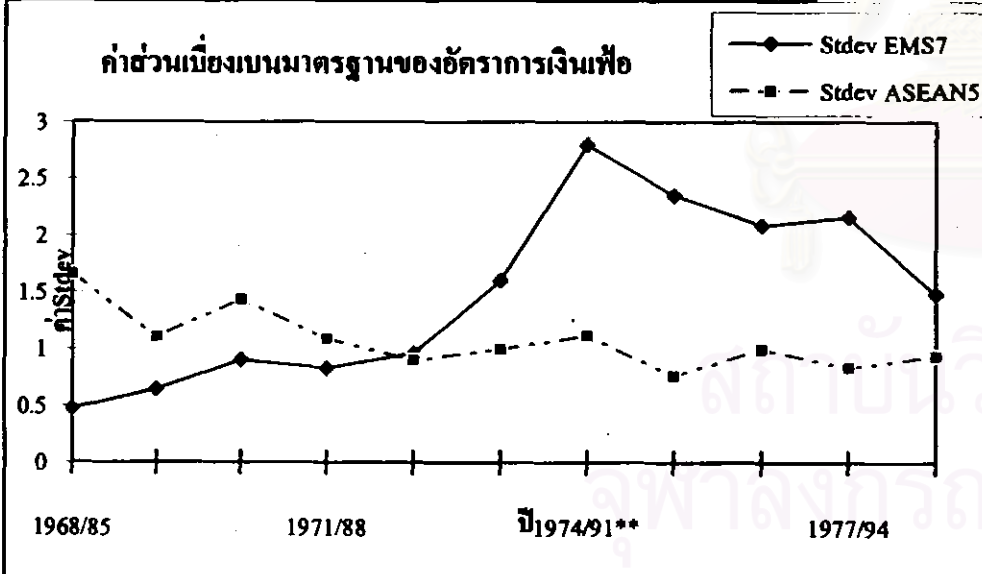
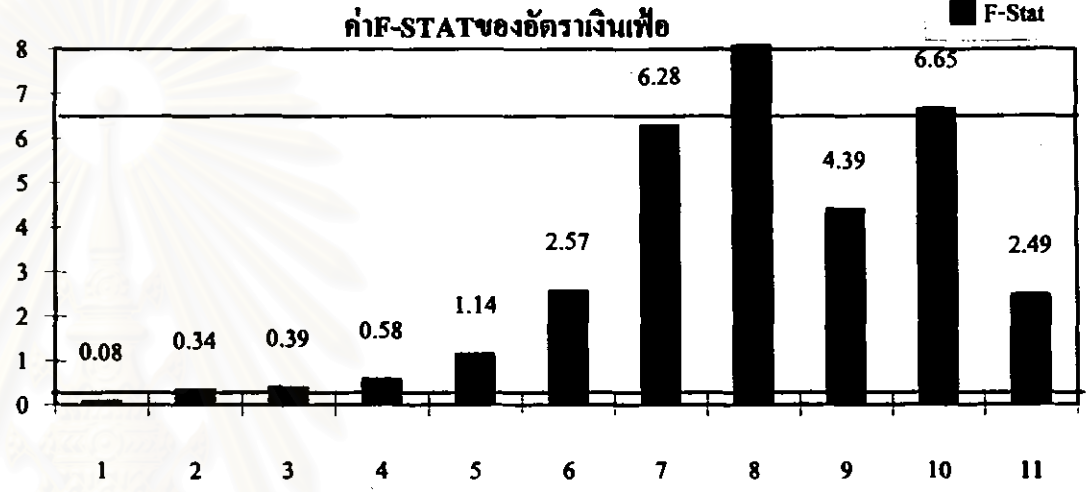
ฉะนั้นโดยภาพรวมทางการเงินเพื่อแล้ว ประเทศกลุ่ม ASEAN5 มีส่วนเสริมความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเป็นระบบการเงินอาเซียน (AMS) ได้เพราะมีสภาพเงินเฟ้อที่เกาะกลุ่มและปรับเข้าหากันก่อนการรวมตัวทางการเงิน นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินของ EMS แล้ว ระดับเงินเฟ้ออาเซียนอยู่ในระดับต่ำกว่าและผันผวนน้อยกว่ามาก ซึ่งจะสามารถคาดคะเนได้ว่าภายหลังจากการรวมตัวทางการเงินอาเซียนแล้วจะมีการผันผวนที่ต่ำกว่า และลดอัตราเงินเฟ้อลงไปอีก ถ้ามีการนำระบบและกลไกของ EMS มาประยุกต์ใช้ น่าจะให้ผลทางการเงินเฟ้อที่ใกล้เคียงกับ EMS ที่มีการปรับลดอัตราเงินเฟ้อลง และความผันผวนที่น้อยลงจนมีการปรับเข้าหากันในประเทศสมาชิกอย่างมาก



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางและแผนภาพที่ 5.26 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าC.V. และค่าF-Stat ของอัตราเงินเฟ้อ* ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1995)

ปีที่	ปี	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		EMS/AMS	Mean	Stdev	C.V	Mean	Stdev	
1	1968/85	2.752	0.475	0.172	6.486	1.66	0.26	0.08
2	1969/86	3.67	0.64	0.17	3.02	1.11	0.37	0.34
3	1970/87	4.99	0.90	0.18	4.78	1.43	0.30	0.39
4	1971/88	5.26	0.83	0.16	5.78	1.09	0.19	0.58
5	1972/89	5.97	0.96	0.16	6.19	0.90	0.15	1.14
6	1973/90	8.81	1.60	0.18	6.95	1.00	0.14	2.57
7	1974/91**	14.42	2.80	0.19	8.00	1.12	0.14	6.28
8	1975/92	12.55	2.35	0.19	5.61	0.76	0.14	9.51
9	1976/93	10.90	2.09	0.19	5.54	1.00	0.18	4.39
10	1977/94	10.77	2.16	0.20	6.07	0.84	0.14	6.65
11	1978/95	7.96	1.48	0.19	6.36	0.94	0.15	2.49

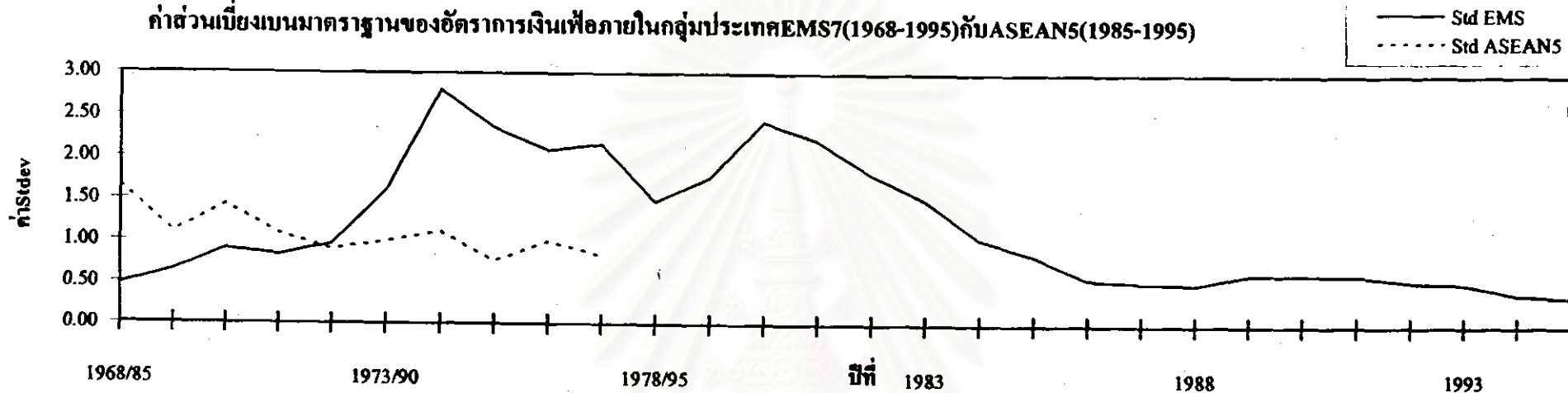


*คำนวณมาจากค่าการเปลี่ยนแปลงของConsumer Price Index (%) จากข้อมูลใน International Financial Statistical Yearbook 1996 ,IMF

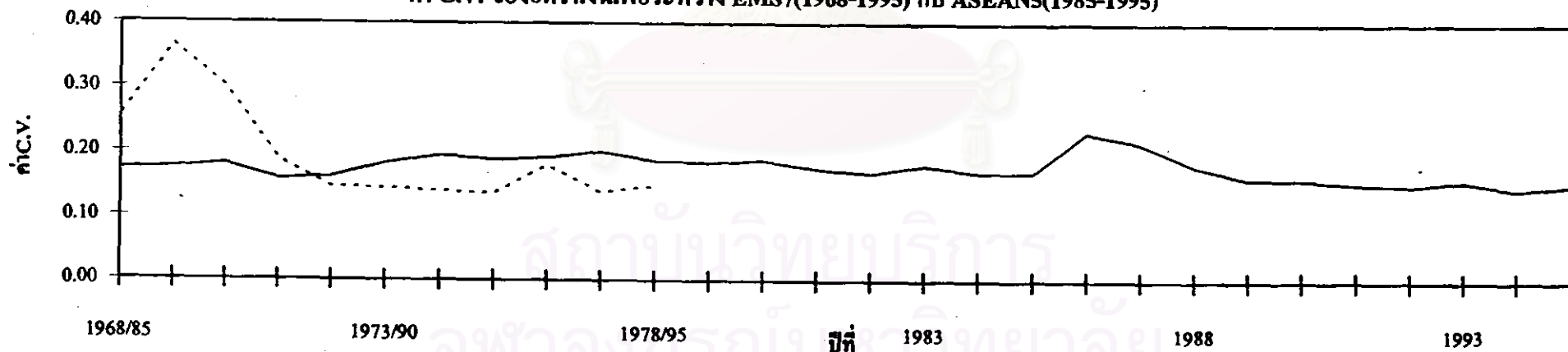
** ปี1973-1975 ในประเทศ EMS7 เป็นช่วงวิกฤตการณ์น้ำมัน ครั้งที่ 1

แผนภาพที่ 5.7 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของอัตราเงินเฟ้อระหว่าง EMS7(1968-1995) กับ ASEAN5 (1985-1995)

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราการเงินเฟ้อภายในกลุ่มประเทศ EMS7(1968-1995)กับ ASEAN5(1985-1995)



ค่า C.V. ของอัตราเงินเฟ้อระหว่าง EMS7(1968-1995) กับ ASEAN5(1985-1995)



7) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate)

เนื่องจากระบบการเงินเดียวกันตามแบบ EMS จะมีกลไกหลักในการทำงานคือ กลไกอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Mechanism : ERM) ซึ่งจะควบคุมให้การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างกันผันผวนภายในขอบเขต (Band) ที่กำหนดไว้ จึงเป็นสาเหตุที่ต้องพิจารณาทางอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนั้นเป้าหมายทางอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นจุดรวมของประเด็นของการร่วมมือประสานกันทางเศรษฐกิจ โดยอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องส่งสัญญาณเชื่อมโยงของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศต่อส่วนอื่น ๆ ของโลก³⁰ ในระบบ EMS ได้ตั้งเป้าหมายทางอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเป้าหมายหลักที่ต้องรักษาเสถียรภาพให้ได้ โดยกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของหลักการปรับเข้าหากัน (Convergence Criteria)

ดังนั้น ในส่วนนี้เป็นการพิจารณาการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนของค่าเงินสกุลแต่ละประเทศต่อดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเป็นข้อมูลที่คำนวณเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนปีต่อปี (คิดเป็นร้อยละ) ทั้งจะดูการปรับเข้าหากัน และการเกาะกลุ่มกันระหว่าง EMS7 และ ASEAN5 ว่ามีความแปรปรวนแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร ในกรณีที่ตัวเลขอัตราแลกเปลี่ยนมีการเปลี่ยนแปลงติดลบ เช่น ประเทศสิงคโปร์และไทยมีการเปลี่ยนแปลงติดลบตลอด หมายถึงค่าเงินสิงคโปร์และไทยแข็งมากขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่อินโดนีเซียมีค่าเงินที่อ่อนตัวลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงเป็นบวก (พิจารณาค่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนรายประเทศจากตารางภาคผนวก ข.)

จากแผนภาพ 5.8 จะเห็นถึงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่แสดงว่าอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ใน ASEAN5 ก่อนการรวมตัวทางการเงินมีค่าน้อยกว่าและผันผวนน้อย โดยมีระดับการเกาะกลุ่มและปรับเข้าหากันเรื่อย ๆ ในขณะที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ EMS ผันผวนโดยตลอด แม้ภายหลัง EMS ก็มีสภาพการผันผวน แต่ก็มียกระดับการเกาะกลุ่มมากขึ้น เนื่องจากปีหลัง ๆ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่น้อยลง เมื่อพิจารณาเฉพาะการปรับเข้าหากัน และเกาะกลุ่มจะเห็นได้ว่า อาเซียนมีความเหมาะสมในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียน เพราะมีระดับอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ที่ใกล้เคียงกัน และมีเสถียรภาพมากกว่า EMS ก่อนการรวมตัวทางการเงินในปี 1978 อีก

แต่ข้อควรระวังคือ ต้องพิจารณาว่าอัตราแลกเปลี่ยนนี้จะเป็นอัตราต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้นส่วนหนึ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจะมาจากสหรัฐฯด้วย ทำให้สาเหตุหนึ่งที่ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

³⁰ David Jay Green, "Convergence and Cohesion within ASEAN4," *Research in Asian Economic Studies* 6(1995) : 67

ฐานของ EMS ที่ผันผวนมาก และลักษณะมีความผันผวนในช่วงปี 1972-1978 เพราะเดิมการผูกติดค่าเงินกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ของบรรดาประเทศในยุโรปตามระบบ Bretten Woods ที่เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ โดยการเทียบค่าเงินดอลลาร์กับทองคำ ตามมาด้วยวิกฤตการณ์น้ำมัน ทำให้เกิดระบบการเงินลอยตัว (Floating Exchange rate) รวมถึงระบบ Snake ที่กำหนดขอบเขตการผันแปรระหว่างเงินยุโรปกับดอลลาร์สหรัฐคิดเป็นร้อยละ 45 ซึ่งระบบในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้น ทำให้เกิดความผันผวนและการกระจายออกของการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละประเทศสมาชิก EMS แม้ภายหลัง EMS โดยนำกลไกอัตราแลกเปลี่ยนเข้ามาก็ไม่ลดความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าระบบ EMS ได้หันไปตั้งคร่กร้าเงินของตนเองในรูปเงิน ECU ซึ่งแต่ละประเทศนำเงินตนเองมาเทียบค่ากับคร่กร้าเงินที่ประกอบขึ้นจากเงินแต่ละสกุลภายในกลุ่มสมาชิก โดยไม่รวมดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้นจึงไม่มีการเทียบค่ากับเงินดอลลาร์สหรัฐให้คงที่ แต่หันไปเทียบค่ากับคร่กร้าเงินของกลุ่มแทน ซึ่งความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐ ภายหลังปี 1978 ของกลุ่ม EMS จึงไม่ได้หมายถึงความไร้เสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน แต่เป็นการสร้างเสถียรภาพทางการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลกลุ่มตนเองร่วมกัน

ดังนั้นจากสภาพภาวะทางเศรษฐกิจและระบบของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศที่แตกต่างกันระหว่างสภาพก่อนการรวมตัวทางการเงินของ EMS7 (1968-1978) กับ ASEAN5 (1985-1995) จึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนได้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ดีจะสามารถพิจารณาความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน ที่จำเป็นต้องใช้กลไกทางอัตราแลกเปลี่ยนที่ร่วมกันสร้างขึ้น (ASEAN Exchange Rate Mechanism : ASEAN ERM) และใช้เงินสกุลที่ประกอบกันเป็นคร่กร้าเงินอาเซียน (ASEAN Currency Unit : ACU) ได้ โดยการวิเคราะห์ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแต่ละประเทศในอาเซียนว่าเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันมากหรือน้อย รวมทั้งแนวโน้มจะสามารถประสานกันเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนร่วมกันได้หรือไม่

จากตาราง 5.28 แสดงถึงการพัฒนาของระบบอัตราแลกเปลี่ยนและนโยบายเปิดเสรีทางการเงินประเทศอาเซียน เห็นได้ว่าประเทศในอาเซียนใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ผูกติดหรือ manage float กับคร่กร้าเงินสกุลที่ถ่วงโดยการค้า (Trade-weighted basket of currencies) ในลักษณะคล้ายคลึงกัน รวมถึงการเปิดเสรีทางการเงินไปในระดับเดียวกัน เช่น การยกเลิกการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย และลดการควบคุมทางอัตราแลกเปลี่ยน ท่ามกลางลักษณะระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่แต่ละประเทศผูกติดกับคร่กร้าเงินที่ถ่วงน้ำหนักทางการค้าเหมือนกัน โดยคู่ค้าของประเทศในอาเซียนก็มักจะเป็นกลุ่มเดียวกันคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ดังนั้นการปรับเข้าหากันทางระบบ และนโยบายทางอัตราแลกเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการเงินอาเซียนจะสอดคล้อง

กันมากขึ้นอันเป็นปัจจัยเสริมต่อความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน นอกจากนั้นปริมาณการลงทุนและการค้าระหว่างกันมีเพิ่มมากขึ้น จากโครงการการค้าและการลงทุนร่วมกัน ตามการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนต่าง ๆ จะทำให้เงินสกุลอาเซียนมีปริมาณการใช้และแพร่หลายในภูมิภาคอาเซียนมากขึ้น ดังนั้นอาเซียนจะมีความเหมาะสมในการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนได้ในอนาคต แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีการเคลื่อนไหวใด ๆ ที่เกี่ยวกับสหภาพทางการเงินอาเซียน (ASEAN Monetary Union) มีแต่การพิจารณาในการจัดตั้งกลไกของการเคลื่อนย้ายสินค้าทุนและแรงงานต่อกัน³¹

ในกรณีค่าส่วนเบี่ยงเบนอัตราแลกเปลี่ยนต่อดอลลาร์สหรัฐที่แสดงในประเทศอาเซียน จะเห็นได้ชัดว่า มีระดับการปรับเข้าหากันมาก ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมต่อการรวมตัวทางการเงินในอาเซียน แม้ว่ายังขาดการประสานร่วมมือกันอย่างเป็นทางการ เนื่องจากทุกประเทศในอาเซียนยังมีลักษณะของการควบคุมทางอัตราแลกเปลี่ยนจากรัฐบาลผ่านการแทรกแซงในอัตราแลกเปลี่ยน อยู่บ้างแต่แตกต่างกันตามนโยบาย เช่นของประเทศอินโดนีเซียที่มีความชัดเจนในการพยายามเข้าจัดการ (manage) เงินสกุลของตนและบางครั้งก็ใช้ระดับสภาพการแข่งขันผ่านการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และไทยที่จะเป็นไปตามการตัดสินใจของรัฐบาล³² ในอดีตโดยรวมแล้วรัฐบาลในประเทศอาเซียนยังมีการใช้การแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอยู่

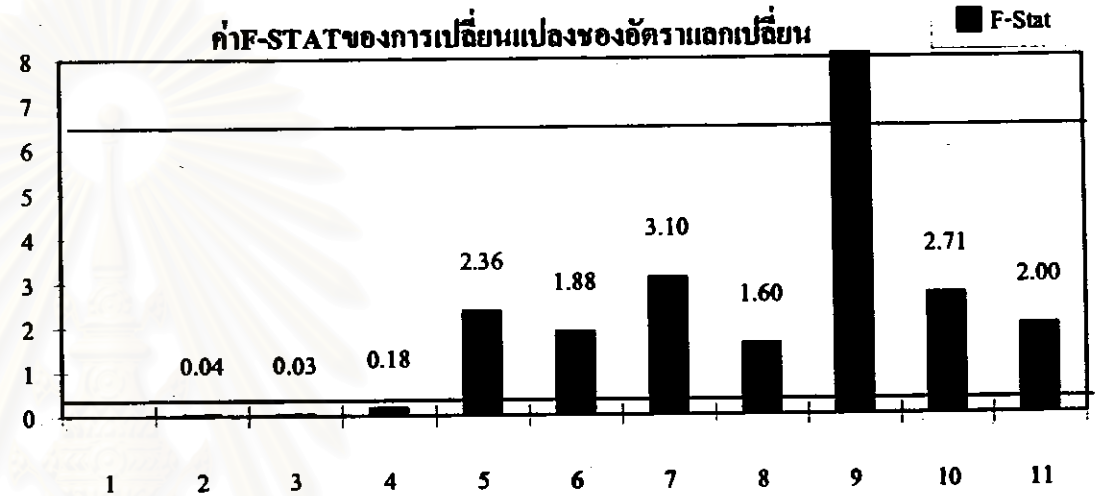
นอกจากนั้นอุปสรรคจากอัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละประเทศสมาชิก จะอยู่ที่ระบบในการจัดการอัตราแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็น Managed Floating กับตรึงเงินติดตัวการค้าในอินโดนีเซีย มาเลเซียและสิงคโปร์ ในขณะที่ไทยเป็นการตรึง (Pegged) กับตรึงเงินหรือฟิลิปปินส์ที่ลอยตัวเสรี ซึ่งเป็นปัญหาต่อระบบการเงินอาเซียนที่ต้องใช้กลไกอัตราแลกเปลี่ยนเดียวกัน และยังมีปัญหาว่าในแต่ละประเทศจะนำเครื่องมือทางอัตราแลกเปลี่ยนมาใช้เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจตนเองโดยการแทรกแซง เช่นนำอัตราแลกเปลี่ยนมาใช้ปรับสภาพการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ หรือควบคุมเงินเพื่อภายในประเทศได้ ดังนั้นการจะเข้ามารวมตัวกันทางการเงินภายใต้สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันโดยแต่ละประเทศในอาเซียนยังจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอัตราแลกเปลี่ยนนี้อยู่ จะเป็นอุปสรรคต่อการตั้งระบบการเงินอาเซียนและการรวมตัวทางการเงินในขั้นสูงต่อไป เนื่องจากจะไม่สามารถใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาภายในประเทศตนได้เสรี ซึ่งแต่ละประเทศจำเป็นต้องประเมินผลได้และต้นทุนของตน โดยจะต้องนำผลประโยชน์ที่แต่ละประเทศจะได้ร่วมกันจากเสถียรภาพทางการเงินในภูมิภาคอาเซียน ที่มีในหลายด้านมาช่วยทดแทนการสูญเสียเครื่องมือทางอัตราแลกเปลี่ยนไป

³¹ R. Thillainathan, "The ASEAN Financial Sector : A Drag or a Leader ?," ASEAN Economic Bulletin 12(July 1995) : 4

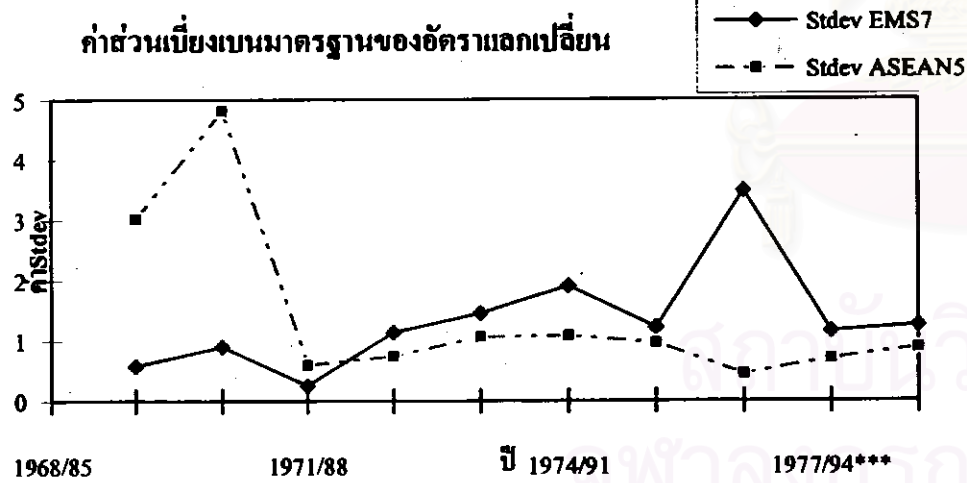
³² David Jay Green, "Convergence and Cohesion within the ASEAN-4," : 67-68.

ตารางและแผนภาพที่ 5.27 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าC.V. และค่าF-Stat ของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน* ระหว่าง EMS7(1968-1978) กับ ASEAN5(1985-1995)

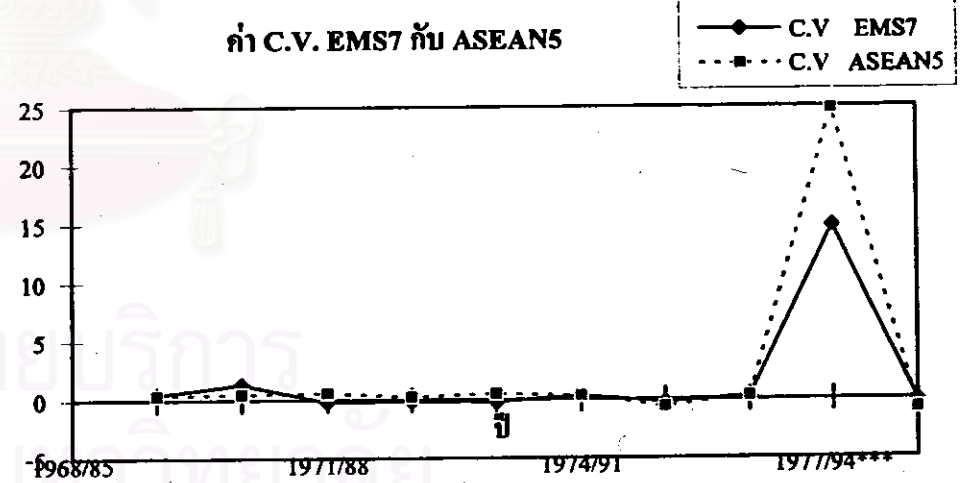
ปีที่	ปี EMS/AMS	EMS7			ASEAN5			F-Stat
		Mean	Stdev	C.V	Mean	Stdev	C.V	
1	1968/85							
2	1969/86	1.28	0.58	0.45	8.14	3.02	0.37	0.04
3	1970/87**	0.68	0.90	1.33	9.54	4.82	0.50	0.03
4	1971/88	-1.30	0.25	-0.19	1.01	0.60	0.60	0.18
5	1972/89	-7.54	1.14	-0.15	2.77	0.74	0.27	2.36
6	1973/90	-7.63	1.45	-0.19	2.08	1.06	0.51	1.88
7	1974/91	6.19	1.90	0.31	3.05	1.08	0.35	3.10
8	1975/92	-4.72	1.22	-0.26	-1.58	0.96	-0.61	1.60
9	1976/93	14.40	3.48	0.24	1.50	0.45	0.30	60.12
10	1977/94***	0.08	1.15	14.77	0.03	0.70	24.77	2.71
11	1978/95	-8.49	1.25	-0.15	-1.06	0.88	-0.84	2.00



ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราแลกเปลี่ยน



ค่า C.V. EMS7 กับ ASEAN5

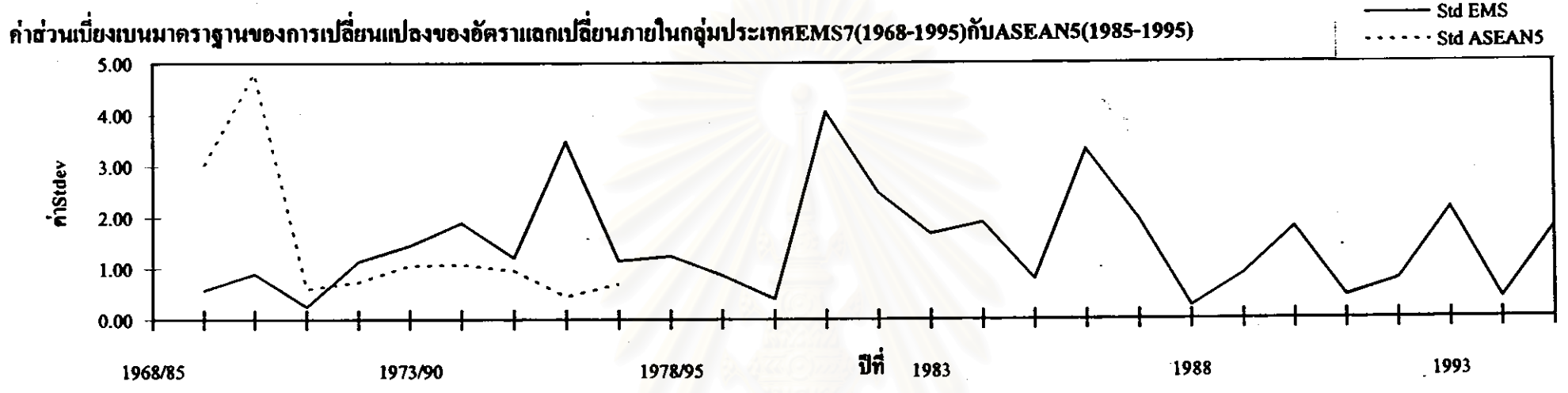


*คำนวณมาจากค่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนต่อ US \$ (%) จากข้อมูลใน International Financial Statistical Yearbook 1996, IMF

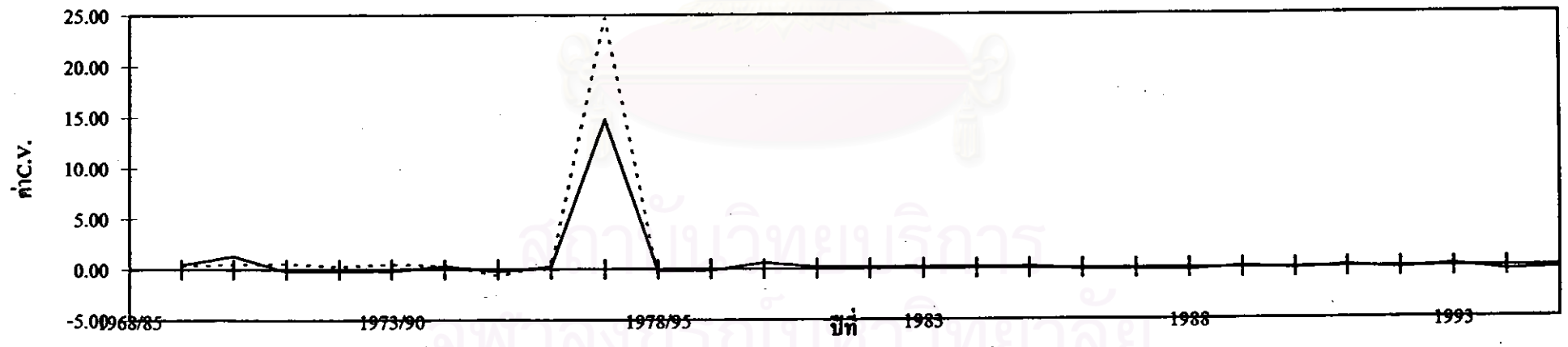
**ปี 1987 อินโดนีเซียมีการลดค่าเงินลง 28.16%

***ปี 1977 ในประเทศเยอรมันและเบลเยียมมีค่าเงินเพิ่ม ส่วนทางกับไอร์แลนด์และอิตาลีที่ลดค่าเงิน ในอาเซียนปี 1993 ฟิลิปปินส์ลดค่าเงินแต่ปี 1994 ถึงค ปรมีมีค่าเงินเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 5.8 แสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า C.V. ของการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง EMS7(1968-1995) กับ ASEAN5 (1985-1995)



ค่า C.V. ของการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง EMS7(1968-1995) กับ ASEAN5(1985-1995)



ตารางที่ 5.28 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนและนโยบายเปิดเสรีในประเทศอาเซียน

ประเทศ

อินโดนีเซีย

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนและนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน

ปี ๑๙๗๐

- ยกเลิกการควบคุมในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและตลาดการเงินในประเทศ
- ผลกระทบภายหลังวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรก กับโครงการสินเชื่อโดยตรง (directed credit) ที่มาภายใต้ความพยายามและขั้นตอนที่ลดการระบายนโยบายเงินตรา
- นำระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบ "Managed floating" ของเงินรูเบียต่อดอลล่าร์ที่ถ่วงน้ำหนักโดยการค้า

มิถุนายน 1983

- การปรับปรุงทางการเงิน (Monetary reforms) ที่มุ่งหมายให้การเคลื่อนย้ายเงินตราเสรีจากแหล่งต่างประเทศ
- การปรับปรุงด้านเงิน (Financial reforms) โดยเปิดให้ระบบการเงินมีการแข่งขันมากขึ้น ภายในประเทศไทยเปิดเสรีใบอนุญาตธนาคาร รวมถึงให้สถาบันทางการเงินจากต่างประเทศเข้ามาได้

ตุลาคม 1988

- PAKTO Package ที่นำไปสู่ขั้นที่ 3 ของการ Financial reforms ที่ถึงถึงในตลาด, พัฒนาสถาบันทางการเงิน, ปรับปรุงผลได้จากการฝาก (Deposit yield)

มาเลเซีย

มิถุนายน 1973

- ยกเลิกการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ตุลาคม 1978

- เงินริงกิต managed floating กับดอลล่าร์ที่ถ่วงน้ำหนักโดยการค้า (trade-weighted basket)
- ยกเลิกการควบคุมบัญชีดุลบัญชีเดินสะพัดและส่วนมากของบัญชีทุน (Current account and capital account controls)
- ส่งเสริมการแข่งขันของระบบธนาคาร โดยการเข้ามาของธนาคารและสถาบันการเงินมาใหม่
- อัตราดอกเบี้ยเสรีจาก Interest Cartel

ปี 1989

- เข้าสู่ขั้นตอนการปรับ (reform) ตลาดทุน (Capital market)
- ตลาดทุนเติบโตเร็ว และคุ้มครองนักลงทุน

ตารางที่ 5.28 (ต่อ)

สิงคโปร์

- มิถุนายน 1973 - เงินดอลลาร์สิงคโปร์ managed floating กับตระกร้าเงินสกุลที่ถ่วง โดยการค้า
 - ค่อย ๆ ยกเลิกการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
 - การเข้ามาของสถาบันการเงินต่างประเทศมากขึ้นใน offshore markets
- มิถุนายน 1978 - การยกเลิกการควบคุมเงินทุนและการชำระเงินสมบุรณ์
- 1981 - 1984 - ขั้นตอนเพื่อปรับปรุงสถาบันทางการเงินให้มีประสิทธิภาพ
 รวมถึงการฝึกอบรม
- 1991 - 1994 - ชุกรกรรมที่ทำในต่างประเทศ (offshore transactions) ในตลาดการเงินทั้งหมด
 ถูกกำหนดให้เก็บ Preferential Tax Treatment เพื่อส่งเสริมการเติบโตของ
 mutual fund, การจัดการกองทุน และ futures related activities

ไทย

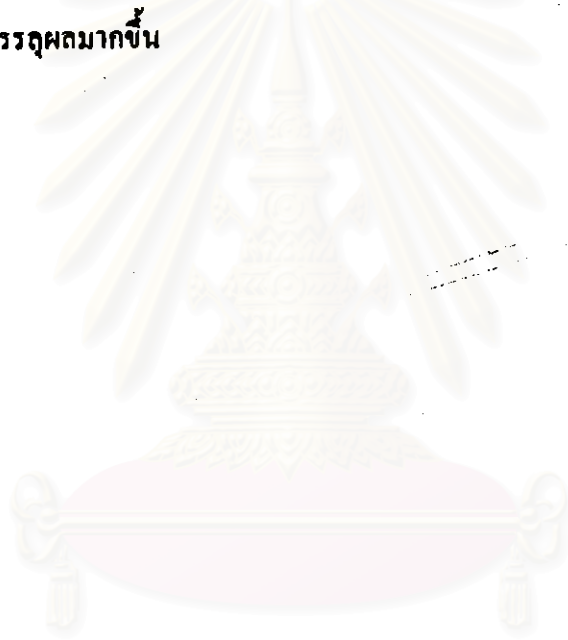
- 1970 - เงินบาทไทยตรึง (Pegged) กับ ดอลลาร์สหรัฐ และ managed
- 1984 - ยกเลิกข้อจำกัดทางอัตราดอกเบี้ย
- พฤศจิกายน 1984 - เงินบาทนำมาตรฐานผูกกับตระกร้าเงินสกุลต่าง ๆ (pegged)
- 1985 - การให้ออกไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศได้
- พฤษภาคม - การเปิด current และ capital account เต็มที่ตามข้อตกลง IMF

ฟิลิปปินส์

- 1970 - เงินเปโซอยู่ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวภายใต้การจัดการ (managed floating)
- 1983-1985 - กลับมาใช้ระบบ Fixed exchange rate
- ตุลาคม 1984 - เปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวเสรี (Independently floating) ตามกลไกตลาด
- 1991 - ยกเลิกการควบคุมการปริวรรตเงินตราและการควบคุมอื่นๆ

ตารางบางส่วนจาก : Mohamed Ariff, "Effects of Financial Liberalization on Four Southeast Asian Financial Markets, 1973-94," ASEAN Economic Bulletin 12(March 1996) : 330. และ จาก พิชิต ภัทรวิมลพร และคณะ , "ระบบอัตราแลกเปลี่ยนและการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้อง : ประเด็นพิจารณาและประสบการณ์ของบางประเทศในเอเชียและออสเตรเลีย," บทความวิชาการวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจ , (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537), หน้า 118-132

โดยสรุปนอกจากขบวนการเปิดเสรีในช่วงทศวรรษ 1990 ที่มีการผ่อนคลายทางการเงินและข้อกำหนดต่าง ๆ ทำให้การควบคุมและแทรกแซงของรัฐทางอัตราแลกเปลี่ยนลดลงมาก เมื่อผนวกผลได้จากเสถียรภาพทางการเงินและอัตราแลกเปลี่ยนและสภาพการปรับเข้าหากันของอัตราแลกเปลี่ยนที่พิจารณาไปแล้วพบว่า เป็นปัจจัยเสริมต่อความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน ดังนั้นแม้จะมีอุปสรรคทางการบริหารระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกัน แต่ปัญหานี้สามารถขจัดได้โดยอาเซียนควรเริ่มโครงการประสานกันทางอัตราแลกเปลี่ยน และให้ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างจริงจัง เหมือนเช่นที่ EMS เคยจัดสถาบันและโครงการเพื่อความร่วมมือทางการเงินขึ้น และควรมีการบรรรุธการขจัดสิ่งกีดขวางทั้งทางการค้า การลงทุนในสินค้าและบริการ รวมถึงปัจจัยการผลิต ซึ่งถ้าบรรลุถึงระดับตลาดเดียวอาเซียนเมื่อไรจะเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งระบบการเงินอาเซียนได้บรรลุผลมากขึ้น



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8) อัตราดอกเบี้ย (Interest rate)

ในส่วนอัตราดอกเบี้ยนี้ จะไม่นำมาพิจารณาเปรียบเทียบความแปรปรวนระหว่างกลุ่มประเทศEMS7 และ ASEAN5 เนื่องจากข้อมูลของอัตราดอกเบี้ยของEMS7ที่ต้องนำมาวิเคราะห์ตั้งแต่ปี 1968 นั้น ไม่สมบูรณ์และขาดหายไปบางส่วน เพราะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้อัตราดอกเบี้ยหลักที่เป็นเครื่องชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจในแต่ละประเทศบ่อยครั้งและแตกต่างกัน นอกจากนี้ประเทศก่อนการรวมตัวทางการเงิน EMS มีการใช้นโยบายควบคุมอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันยังไม่แสดงสภาพที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนให้ได้ผลที่แน่นอนและอธิบายได้ในทางเศรษฐศาสตร์



สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย